

Amb un somriure

Qui és a ca seva no ha menester de parlar idiomes.

Siau correctes, parlau bé, parlau català.

Som a ca nostra, i cal que ensenyem a parlar als forasters la llengua de la terra. Per fer-los un bé.

Siau amables, parlau català.

ESTEL

LA NOSTRA WEB: <http://www.balearkom.es/usuarios/estel/>

A.P.P.E.C.
ASSOCIACIÓ
DE PUBLICACIONS
PERIÒDIQUES
EN CATALÀ

ANY XVIII. NÚMERO 403

15 DE GENER DE 1999

PREU: 200 PTS

NO PASSA EL TEMPS:

El 1854 es va editar aquest mapa polític de la península. NO PASSA EL TEMPS.
(Biblioteca Nacional, Madrid)

SUMARI

- 2 Foc i Fum
- 3 La llengua i el nacionalisme
La força del P.N.B., l'esclerosi múltiple de l'esquerra
- 4 L'esperit republicà
- 5 Història d'una fotografia
Les mans al foc (36)
- 6 Tal dia com avui...
Consells de Salut
- 7 Vint anys de Constitució, set anys de Maastricht
- 8 Sa Capoladora
Els apòstols han sigut enganyats o enganyadors?
- 9 El Mallorca, primera líder de 1999, malgrat perdre per la mínima davant el Cier; Extremadura
- 10 L'antifranquisme a Mallorca. V Llibre
- 11 Refranys populars (II)
- 12 Fets i personatges
Un llibre de Manuela Alcover
- 13 L'actriu i directora Teresa Gelpí estrena El Cadàver de Miquel López Crespi
- 14 Petits anuncis
- 16 (El teatre de la revolta de Miquel López Crespi)
- 17 Memòria de Sagan-Bardot (1966)
- 18 Aitor no portava escorta
- 19 Immigrants de luxe
- 20 Cronologia de la història de Catalunya (XXXI)
- 21 "No fonc donat tal joi en tot lo segle-"
Homes armats
- 22 El problema espanyol
La fallàcia dels "derechos y libertades individuales"
- 23 Qui defensa la Constitució
També ens cobra la contribució .
- 24 Per la cultura, per la integració, per la llengua
- 25 Les forces d'ocupació espanyoles tracten el jovent indígen com a esclaus Kunta-Kinte
- 26 Per no perdre el nord
El plaer de beure
- 27 Receptes de cuina
No em fumis
- 28 Ses presons mos fan història
Un antic arenaler

En Mateu Mas és el president de les JERC Illes elegit al congrés del passat mes de desembre. A la foto, amb en Joan Marí, un simpatitzant del partit.

Son els alumnes i les mestres de la Guarderia Joguines al Serrall de Manacor.

Especial dedicat a
MANACOR
i
VILAFRANCA
Si vos ha agradat,
telefonau al
971 26 50 05
i el vos enviarem
cada quinze dies.

GERMANS CALDENTHEY MAS, C.B.
Ca'n Gorrió
MÀQUINES I EINES - TALLER ESMOLADOR
Avinguda Mossèn Alcover, 28
07500 MANACOR (Mallorca) ILLES BALEARS
Tel. i fax 971 55 29 73

REPARACIÓ I VENDA
MOTOS I BICICLETES
TOMEU JAUME

AVEINGUDA BAIX DES COS, 74 TEL. 971550248

MANACOR

Fa 22 anys que en Tomàs Bosch va comprar a l'amo Andreu Xina, l'esmolador de serres Bosch devora l'edifici d'Hisenda de Manacor. Abans feia de picapedrer.

N'Elisabet Olivares és la madona jove de la Botiga de Modes Belma al costat d'Hisenda a Manacor.

Fa 4 anys que na Marina Ventura regenta la botiga de Sofàs i Cortines Bernabé-Ventura a Manacor. A la foto amb l'operària Francina Pericàs.

Fa 7 mesos que en Miquel Amengual és agent oficial d'Autorràdio Llompart a Manacor.

Foc i Fum

MATEU JOAN I FLORIT

La Voz de Baleares ha deixat de sortir i com és natural el seu personal ha anat a l'atur, suposam que no per molt de temps. Amb tanta d'obra que hi ha a Mallorca, cal pensar que no se torbaran a trobar feina al sector de la construcció i en arribar l'estiu al de la hosteleria. El que no sabem és si la seva emissora **Radiovoz Palma**, deixarà de parlar o no. I si calla, no és perdrà gran cosa, perquè d'emissores forasteres a Mallorca n'hi ha un fotimer.

Dels 304.134 habitants de Ciutat de Mallorca, el 69'60% són nascuts als Països Catalans i la resta a l'estranger. Entre els estrangers els granadins són els més nombrosos amb 11.118 persones. Així que, ànims, els catalanoparlants són majoria, i els estrangers que parlen català, de cada dia són més.

S'Arenal de Mallorca és el poble amb més delinqüència de les Balears i potser del país. La setmana passada la Guàrdia Civil de s'Arenal va desarticular una banda juvenil, (una vintena d'estudiants entre 12 i 20 anys, tretze dels quals han estat identificats i detinguts) que durant l'estiu passat va robar pel procediment de l'estirada, un centenar de bosses de ma a altres tantes dones que passejaven pel poble. Esperem que el càstig del jutge sia exemplar i que talli d'arrel aquesta mala herba. Una estirada des d'un ciclomotor o un cotxe, no sols fa perdre doblers, claus i documentació, a vegades, la víctima, amb la caiguda resulta malferida i fins i tot morta.

Un gran festival independentista fou el partit entre la selecció Cata-

lana i la selecció Nigeriana a l'Estadi Olímpic de Barcelona de finals de l'any passat. Davant tantes senyeres, i pancartes, no és estrany que els espanyols es posin nerviosos i que nosaltres ens posem contents. És impensable veure una cosa semblant a l'Estadi Lluís Sitjar de Ciutat de Mallorca on només hi ha banderes espanyoles i si algun mallorquí despistat hi va amb la bandera mallorquina la hi roben, la hi trepitgen i l'insulten. El Real Mallorca serà molt líder i tot el que vulgueu, però no serà l'equip dels mallorquins mentre els espanyols en siguin els amos i senyors.

L'Audiència Provincial de Biscaia ha jutjat aquests dies sis Guàrdies Civils, als qui l'acusació particular demana 65 anys de presó i 140 anys d'inhabilitació especial al considerar-los responsables de les tortures a que presumptament foren sotmesos tres detinguts els gener de 1992 durant una operació destinada a la desarticulació d'un comando ETA. A més sol·licita als processats el pagament a cada una de les suposades víctimes, de cinc milions de pessetes. La acusació particular apunta que els detinguts foren sotmesos a maltractaments durant els trasllats a les dependències de La Salve, durant els interrogatoris i en la Direcció General de la Guàrdia Civil. Segons diuen, els agents els posaren bosses de plàstic al cap, els pegaren, els aplicaren descàrregues elèctriques i, fins i tot els arribaren a col·locar pistoles al cap.

El policia nacional jubilat José Bernal Mármol de 65 anys. Fou jut-

jat a l'Audiència d'Alacant per homicidi de la seva companya sentimental de 63 anys i del net d'aquesta a qui disparà a Torrevieja el juliol del 97. El veredicté fou de tancar-lo a un psiquiàtric de per vida. Aquesta gent, aversada a tenir armes tota al vida és especialment perillosa i val més fer-se'n enfora. La gent d'altres professions et poden pegar un cop de puny, però aquests et poden pegar un tir.

nio Alemany i Descatlar per treure la revisteta *IllesPress* ha hagut de fer una societat amb la seva dona i el matrimoni Morell-Dameto, (una societat amb un capital de dos milions de pessetes de res). I això perquè n'Antonio no ha trobat ningú més que l'avalés després dels seus fracassos amb la revista *Sovint*, *Confidencial* i d'emmerdar el diari *El Dia del Mundo* i altres revistes i diaris de per la penín-

ALBUM DE CROMOS POR GUILLÉN

El jutge Garzón acusa en Pinotxet de delictes de genocidi, terrorisme i tortures. Queda provada l'existència d'un pla global per a la desaparició de persones del propi grup nacional per raons ideològiques, ètniques (112 maputxes) i religioses (jueus). Es produïren tortures sistemàtiques en tots els casos. A més de 2.531 xilens, feu matar 16 espanyols, 14 argentins, 8 uruguaians, 7 brasilers, 6 equatorians, 4 bolivians un mexicà i un peruà.

Els botifarres mallorquins han caigut molt baix! Mirau que n'Anto-

sula. Aquesta vegada n'Antonio ha trobat el Govern Balear que li posa anuncis a balquena, en una revista que no té més de dues dotzenes de subscriptors i que als quioscos no vendrà més que una cinquantena d'exemplars, dilapidant els doblers públics de manera escandalosa. La cosa més patètica és que els partits de la oposició no hagin dit ni mu al Parlament davant el finançament més que irregular d'aquesta revista que els ataca, vilipendia i vèxia una setmana si i l'altra també. Ω

TAPICERIA
M. Muntaner, s.l.

Carrer Santa Catalina Thomàs, 50
Tlf. 670345797
Fax 971845346
07500 Manacor (Mallorca)

TINTORERIA
RENTADURIA

MIQUEL

Miquel Nicolau Pont

Carrer del Pot, 40 - Tel. 971821037
07680 Porto Cristo

La llengua i el nacionalisme

PERE FELIP I BUADES

Que la llengua és l'element primordial per a justificar la lluita per el nacionalisme, està més clar que l'aigua.

I és més important, fins i tot, que el tenir un territori on desenvolupar-lo, o una economia per aguantar-ho. Està, potser, en la mateixa categoria de la de tenir armes per a defensar-lo.

Idó bé, aquí, avui en dia, a Mallorca, el nacionalisme que puja de veritat és l'espanyol/andalús, que compta amb llengua pròpia, dominant, promoguda, defensada, honorada, usada, protegida, difosa, valorada comercialment i fins i tot venerada per aquells, en realitat si fossin amos de les seves pròpies consciències, si no estassin tan manipulats i sotmesos com estan (els mallorquins) l'haurien d'odiar. Bono, potser, n'hi ha que l'odien i menyspreen. No s'ha d'obviar que encara queden patriotes mallorquins orgullosos de ser-ho, de tenir un idioma propi, que no és l'espanyol/andalús dominant, sinó que és el català/mallorquí, aquesta llengua que amb amor els deixaren en herència els seus pares i padrins, aquest idioma que, amb dignitat deixaran als seus fills i nets.

Dignitat que és converteix en indignitat quan sentim que aquests pares i padrins mallorquins és dirigeixen als seus fills/nets en espanyol, l'idioma dels invasors i okupes que sense cap contemplació, trepitgen els nostres drets lingüístics, ajudats, això sí, per la covardia i la incultura del nostre poble i de la nostra gent.

I si la nostra gent té una gran responsabilitat en la constant reculada en l'ús social de la nostra llengua, molta més responsabilitat tenen aquells qui emboscats dins els pocs partits polítics nacionalistes que hi ha a la nostra terra, no sols no empen la nostra llengua, sinó que fins i tot, a vegades, participen en atacs contra la nostra llengua -la bandera principal de qualsevol nacionalisme-. Quin sentit té el que candidats "nacionalistes" a les properes eleccions, participin en tertúlies i programes radiofònics i televisius on la nostra llengua i la nostra terra es maltractada no sols pels contertulians i locutors, sinó que fins i tot el maltractament és acceptat de manera amigable i interessada (potser per això dels vots) per part d'aquells que de manera

coherent l'haurien de defensar a ultrança. Aquesta hauria de ser la actitud de qui es presenta amb l'aurèola i la bandera del nacionalisme mallorquí, sia d'esquerres o de dretes.

¿Què se pot esperar dels candidats a ocupar llocs de responsabilitat pública, a les properes eleccions, si se presenten per partits nacionalistes i no parlen (no en saben o no l'empren) i no defensen (són covards o no estan conscienciats), la llengua que, com a sant i senya del seu partit, haurien d'usar i defensar?

Las veritat és que en realitat, ells i els seus partits no són nacionalistes, són simplement usurpadors, són segrestadors del veritable nacionalisme mallorquí que, primordialment, ha de ser cultural i lingüístic. No són més que arribistes, enfiladissos, oportunistes..., que utilitzen un sentiment nacional i una herència cultural per a treure profit econòmic i de poder. En realitat, són uns manipuladors. De fet són mestres de la manipulació.

Així que, atenció! Escoltem en quina llengua i com es manifesten aquests candidats a ocupar un espai polític nacionalista, a les properes eleccions. Per lo que hem escoltat fins ara, de nacionalista, en tenen ben poc de nacionalistes mallorquins. Potser és que o nosaltres ens equivoquem al jutjar-los o ells s'equivoquen al presentar-se a les eleccions amb la reivindicació d'un nacionalisme: **L'espanyol /andalús! Ω**

La força del P.N.B., l'esclerosi múltiple de l'esquerra

"Veles e vent han mos desigs complir faent camins dubtosos per la mar..."
(Ausiàs Marc)

Davant l'inmovilisme dels faraons espanyols (els imperialistes, genocides, PP - PSOE), el PNB és exemplar en la seva capacitat política d'encapçalar un contundent contraatac malgrat ser minoritari, sovint governar amb enemics i haver de dar cert suport a uns altres enemics. Ço el diferencien molt dels esclaus ben pagats de CiU i més encara de la fòssil esquerra catalana, sempre isolada.

D'un costat va recuperar per les europees tot el guirigall de partits regionalistes, amb una gran aliança (UM, UV, PAR, etc). Ha estat decisiu, amb audàcia i intel·ligència, per arrancar una treva als estalinians de ETA i, tot seguit, amanir una entesa nacionalista amb EA i EH, i rellençar amb força el Galeusca amb CiU i BNG per cobrir-se les espatilles. Genial!, millor impossible.

Sense cap hegemonia, ha assolit un punt central a tot arreu: tres aliances transversals amb els regionalistes espanyols, amb els nacio-

nalistes gallego-catalans i amb els vascos de cara endins. I mantenir, pactes amb la corda fluixa amb els enemics, PP-PSOE en diverses institucions. El PNB ha sabut esdevenir la pedra angular de la política basca i espanyola amb sols un 30% i un 1'50% del vots respectivament.

Això és saber fer política incisiva.

Per contra els crupúsculs marxistoides i els partidets progressistes fan, a ca nostra, anàlisis (si és que en fan, o en saben fer) de 10 anys enrera, s'han quedat glaçats en la guerra freda, fan processons avorrites i icones del Che Guevara: No saben com ni quan podran engegar un procés d'independència, van fent apegats en aliança (pel desinterès de CiU) amb l'esquerra espanyola. Manquen d'aliances sòlides ni de penetració social dins el centre sociològic. Ni saben fer-ho ni ho pretenen: són incapaces! Governats per burocrates hedonistes i egòlatres, són incapaces de treballar tenaçment i humil-

ment cada dia. Sols diuen grans mots a diades i soparots: mots mitiners per a servir la parròquia, però que, evidentment no se'ls creuen. I així duen la joventut independentista enganyada, navegant sense rumb. Terrible!

No saben (no volen saber), com els pobles "ressuscitats" Israel, Irlanda..., de fer "lobbies" de debò, que connectin amb el poder mundial (USA, Alemanya, etc.) Ells sols connecten amb Fidel Castro i quatre més entre ecologistes, anarcos o ocupes. O poc més. Sempre hi trobaren alguns despistats honrats, i treballadors. Llàstima els tinc, d'haver caigut en mans d'aquesta panxes plenes que no saben ni respondre una lletra. Buròcrates que ni escolten, ni pateixen per la pàtria, qui manquen de nervi nacional, estimen bàsicament els béns materials i sensorials-disfressats d'una camussa i freda "raó" superficial i egoista. Són morts qui ens duen a la mort. Ω

Jaume Tallaferro

És la família Jaume. Fa 9 anys que regenten la **Fusteria Jaume** a la barriada de s'Estació de Manacor.

Son les perruqueres i les parroquianes de la perruqueria de devora la Plaça del Mercat de Manacor.

Cinquanta taxis donen servei al terme de Manacor. Aquests taxistes que trobaren al centre de la ciutat, estan en contra de l'autopista i a favor que desdoblين l'actual carretera.

BOUTIQUE

Erotic

- Llenceria eròtica (ella i ell)
- Regals eròtics
- Tot per a comiats de solters i bromes
- Preservatius
- Videos, etc.

Avda. Mossèn Alcover, 35
07500 MANACOR

MÓN ANIMAL

TENDA ESPECIALITZADA
AMB ALIMENTACIÓ - ACCESSORIS
COMPLEMENTOS I
ANIMALS DE COMPANYIA

ROYAL CANIN
EUKANUBA &
Purina

NUTRAL PET LINE **Hill's**

Avinguda Joan Miró, 10
(Ctra. Felanitx)
Telf. 55 94 57 - 07500 MANACOR

Fa 7 anys que na Vreni Uhle de Suïssa regenta la botiga **Energies Naturals** a la Carretera de Ciutat de Manacor. Ven plaques solars, molins per fer electricitat etc.

Fa 21 anys que n'Aina Maria Fifo regenta el **Bar Sant Jaume** a la Plaça de sant Jaume de Manacor. És un bar del Real Madrid.

Fa 2 anys que na Joana M. Binimelis va obrir la botiga de Roba infantil i juvenil **Mel i Sucre** al carrer Major de Manacor.

En Rafael Capó acaba d'obrir l'**Agència de Viatges Kibet** a sa Bassa de Manacor. A la foto amb la comercial de l'agència na Catalina Fiol.

L'esperit republicà

La cara amagada. Les economies emergents (I)

EN JOAN QUETGLES, PROFESSOR DE FILOSOFIA

Pretenc fer alguns articles que ajudin a desfer la mitomania espanyola al voltant del paper que juga Espanya dins el Món. Aquest ànim mitòman és sempre present a l'Univers hispà (df.: Les produccions ideològiques en llengua castellana en conjunt, i les institucions que les produeixen: Mitjans de comunicació, escoles i universitats, editorials, cinema, etc.). Els catalans, vulguem o no, som immersos dins aquest Univers i restem espontàniament contaminats per la mitomania hispànica. La meua intenció és contribuir a la desfeta d'aquesta opressió ideològica. L'alè de la Història sol ésser de ritme lent. Els mites espanyols actuals venen de lluny. Com diu la poetessa, "Castella menysprea tot allò que ignora" i, també, "Castella, orgullosa dels seus parracs". I "Castella", fins el dia d'avui, sempre fa un esforç extraordinari per tal de mantenir-se dins la ignorància (Quan dic aquí "Castella", em referesc a l'Espanya estricta, o sigui, a les dues Castelles, Extremadura i Andalusia). Espanya continua produint un nombre inaudit de "savis" que forcen la seva imaginació per tal de mantenir dins la ignorància a les classes populars hispanes. N'Ortega y Gasset, el seu filòsof màxim, feia crida als espanyols per tal de "recuperar l'esperit d'En Cervantes" amb l'objectiu que Espanya tornés el seu "destí universal" i recuperés la seva grandesa. Era allò de "a la recerca de la grandesa perduda". En aquesta dimensió, En José Antonio Primo de Rivera era un fruit de la terra; no feia sinó recollir la tradició, amb allò de "Espanya es la unidad de destino en lo universal", i, també, allò de "Ser español es una de las pocas cosas serias que se pueden ser en el mundo". Ara, cada matí, en començar la classe, els 40.000 professors d'Història, encara que no se'n adonin, van xops de "el espíritu de José Antonio" i el transmeten als alumnes. No fan altra cosa que seguir la profunda – i perversa – tradició castellana de sempre. Com

a mostra escandalosa: els llibres de text de la Història de la Filosofia, adequats al programa oficial del Ministerio de Educación i Ciencia, dediquen quatre pàgines, o més, a En José Ortega y Gasset, el filòsof de Madrid; a En Ramon Llull, el gran pensador medieval català, en canvi, li dediquen, si s'escau, unes poques línies. La gosadia dels programadors espanyols encara va més lluny: per a les proves de Selectivitat, col·loquen N'Ortega y Gasset entre els deu filòsofs de més gran importància del pensament mundial. L'Enciclopèdia Britànica mostra la seva ponderació i posa les coses al seu lloc: dedica una extensió de 34 línies a En Ramon Llull i 15 línies a N'Ortega y Gasset.

Però no és de Filosofia que hem de parlar, sinó de coses més tangibles. Dins camp de les valoracions històriques, els espanyols es poden atrinxer amb els seus mites i mantenir el seu Univers. Dins el terreny de les societats i de les economies, els mites hispànics són inútils. A l'any 1999, les anomenades economies emergents són ja una realitat; són la cara que el mite espanyol tractava d'ocultar.

LA CARA AMAGADA. Continuament, els mitjans espanyols reforcen el mite segons el qual Espanya és una potència econòmica d'importància mundial; aferrant-se a les estadístiques, allà pels anys vuitanta varen començar dir que Espanya era l'onzena potència industrial. Etc. Allò que intenten amagar, o posar dins una penombra, és que s'ha esdevingut una revolució industrial que ha afectat a la major part d'àrees del Món.

En comptes de condensar el tema, exposaré un punts.

1er. L'OLIGARQUIA ESPANYOLA HA OFEGAT EL SORGIMENT D'UNA BURGUESIA QUE PORTÉS A TERME LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL. Cal distingir molt clarament entre oligarquia – els continuadors de l'aristocràcia, els propietaris dels latifundis, de les finances, dels monopolis i del poder de l'Estat – i la burgesia, la classe dels propietaris de les empreses industrials i comercials. Al moment present les grans empreses, majorment, són estrangeres. Les grans empreses pròpiament espanyoles són de caràcter estatal o para-estatal: Telefónica, Iberia, Renfe, Repsol, Campsa, Tabacalera, Gas Natural, etc.

2n. LA BURGUESIA NACIONAL CATALANA (PPCC) HA ESTAT IMPEDIDA PER PODER CONTINUAR LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL QUE VA INICIAR AL SEGLE PASSAT. Ha estat impedita per l'oligarquia que controla els mecanismes de l'Estat. La burgesia catalana no ha pogut desplegar grans empreses industrials d'àmbit internacional. Encara més: s'ha vist obligada a abandonar molts de sectors de producció.

3er. Els burgesos en mentalitat d'empresari modern han comprovat que el territori de l'Estat espanyol esdevenia una "pell de sapa". DE CADA VEGADA VEUEN MÉS REDUÏDA L'ÀREA ECONÒMICA

QUE ÉS AL SEU ABAST D'INTERVENCIÓ. S'han vists obligats a abandonar un gran nombre de sectors industrials, sectors que han passat sota control de les empreses estrangeres. Un procés devastador on els capitans d'indústria catalans han passat a ser rendistes, propietaris d'accions, de terra, d'habitatges, inversors en borsa, etc. La llista de línies d'activitat industrial abandonades en mans estrangeres seria interminable. Al moment present, el paper que hauria de jugar una inexistent burgesia espanyola – i catalana – és representat per potents burgesies de fora de l'Estat.

4rt. L'oligarquia es val de l'aliança amb les burgesies foranes per a controlar i ofegar les iniciatives de les burgesies de l'Estat.

5è. Com a resultat, l'anomenada potència industrial espanyola, en realitat, no és espanyola, sinó forana. Basta fer una volta per una gran superfície per comprovar que no hi ha marques espanyoles; quasi tots els productes industrials són de marca forana.

És el cas de la producció automobilística. Totes les empreses de l'Estat, sense excepció, són estrangeres. França encapçala la llista (És el resultat d'un tracta preferent que sempre li atorga l'oligarquia, tot seguint la tradició del "pactes de família" franco-hispànics) amb tres empreses, Peugeot, Citroën i Renault. Segueixen les nord-americanes Opel (General Motors) i Ford i l'alemanya Seat (Volkswagen).

6è. Al l'actual situació, donades les greus dificultats per a poder competir amb les empreses de fora, la burgesia catalana – i les altres de l'Estat – ha concentrat les seves energies en aquells sectors des d'on pot competir, sense desavantatge: el turisme i la construcció.

Però allò que configura el nou mapa mundial són les dites "economies emergents". Al proper article, tractaré del nucli d'aquestes economies, els grans colossos d'Àsia. □

CATALUNYA,

ROMPE-ROCAS HIDRAULICO

MONTABERT

HMF

THOMAS

Mini-Palas

Energia Inteligente

CIAL - HIDRAULICA

HIS BME. SOCIAS

Ronda del Puerto, 80 • Tel. y Fax: 971 84 37 95

07500 - MANACOR (Mallorca)

Carrer d'os Forners, s/n • Polígon Industrial MANACOR (Mallorca)

✓ Martillos Montabert ✓ Mini-Palas Thomas ✓ Grúas HMF

✓ Mangueras y Terminales Hidráulicas ✓ Correas Industriales y automoción

✓ Polipastos de Carga y para Pesca

✓ Accesorios para la Hidráulica

HISTÒRIA D'UNA FOTOGRAFIA

Jaume Adrover i les aules de poesia, teatre i novel·la (1966-1968)

Les Aules de Poesia, Teatre i Novel·la que organitzaren (de l'any 1966 fins al 1968) en Jaume Adrover i en Bienvenido Álvarez foren l'activitat cultural antifranquista més important dels anys seixanta. Primer se celebraren a Grifé i Escoda. Més endavant la Casa Catalana els oferí el seu teatre. En Jaume Adrover m'ha explicat sovint com funcionava tot aquell sarau (les diverses maneres de burlar la censura franquista, la dificultat de recollir diners per a pagar viatge i estada de les personalitats convidades, etc, etc).

Al teatre de la Casa Catalana pronunciaren conferències -entre molts d'altres- José Monleón, Alfonso Sastre, Rodríguez Méndez, Ricardo Domènech, Ricard Salvat, Josep M. Llompart, Gregori Mir, Lauro Olmo, Pere Calders, Aranguren i Antoni Serra. Pel gener de 1967 Baltasar Porcel, escrivint a *La Vanguardia*, explicava als lectors del Principat com era possible muntar unes activitats de categoria realment internacional. A l'article "Una gran 'Aula de Teatro'", en Porcel escrivia: "Jaime Adrover -verdadero motor del ciclo-, Bienvenido Álvarez y Jaume Vidal han cuidado el programa castellano. Josep M. Llompart, el catalán. La Casa Regional Catalana, además del local, ha contribuido con 30.000 pesetas... Una organización palmeana, la Obra Cultural Balear, ha aportado 9.000 pesetas más".

En Joan Oliver (Pere Quart) havia de clausurar les Aules de Teatre. La prohibició governativa va esser notificada als organitzadors de l'acte pels sicaris de la Brigada Social quan el poeta ja era al local. Josep M. Llompart ho hagué d'explicar al públic. Ben cert que en aquelles circumstàncies de manca de llibertat no podíem fer gaire cosa. Els aplaudiments varen esser la nostra forma de protesta. Ningú no ens podia dir res si aplaudíem un escriptor! No sé quant de temps durà l'acció -gens silenciosa, per cert! Crec que degué ser la primera "manifestació" pública contra el feixisme a Mallorca

Jaume Adrover i Miquel López Crespí: trenta-cinc anys de lluita permanent per la nostra cultura i la nostra llibertat com a poble.

d'ençà la proclamació de l'estat de guerra per l'exèrcit aquell nefast juliol de 1936.

El punt àlgid d'aquesta valuosa aportació a la lluita per una cultura antifranquista, lliure i autènticament progressista, culminà amb les aules de Novel·la, quan els agents de la Brigada Social (la policia política del règim) interromperen la conferència que donava l'escriptor Antoni Serra i el detingueren.

La conferència portava per títol "La frustración en los narradores españoles contemporáneos" i parlant de la narrativa espanyola dels anys cinquanta i seixanta volia demostrar les dificultats que tenien els escriptors a causa de la situació de censura i opressió que patíem sota la dictadura. La provocació policíaca ho impedí. Aturada la conferència, obligat el públic a sortir de la Casa Catalana, enmig del carrer, per "no circular" i "provocar aldarulls" foren arrestats Josep M. Llompart, Ginés Quiñero, Antoni Figueras, Miquel Àngel Femenías i Emili Janer. La Social no volgué emportar-se les dones que havia arrestat a la sortida. Es tractava de na Lieta López, n'Antònia Vicens, na Francesca Bosch, n'Aina Montaner i una altra dona de la qual no he trobat informació.

Com explica l'escriptor Antoni

Serra en el seu llibre de memòries *Gràcies, no volem flors* (vegeu pàg. 43): "De sobte, abans que el jeep es posàs en marxa, l'inspector Ferrà pegà una ullada al cotxe i, desafortat, va ordenar:

- '¡Mujeres, no! ¡Las mujeres abajo!

'I les dones baixaren i foren substituïdes per cinc homes...".

La detenció i la campanya de solidaritat que tengué lloc pocs dies després foren una de les lluites més importants de les Illes l'any 1968. De Barcelona arribà de seguida una carta de solidaritat amb els detinguts que circula per tots els caus de la clandestinitat. Signaven aquella carta de solidaritat amb n'Antoni Serra i en Josep M. Llompart (exposant-se així a la repressió policíaca): Francisco Candel (escriptor); Llorenç Soler (director de cine); Joan Aguilar (cineasta); Montserrat Camps (estudiant); M. Teresa Cabré; Alfons Carles Comín (escriptor); José Coromines (metge); Manel Costa-Pau (escriptor); Josep Verdura (editor); Mercè Pons; Xavier Fàbregas (escriptor); Jaume Crispinera (sacerdot); José Pulido (obrer); Laureano Bonet (professor); Josep Serra i Jové; Joan Farnés; Martí Fàbregas (empleat). Ω

(Miquel López Crespí)

LES MANS AL FOC (36)

L'esdevenir

PERE GRI

El galicisme "esdevenir" és d'ús corrent en la literatura catalana. La seva significació, no és unívoca. A vegades s'usa com a sinònim "d'arribar a ser"; a vegades es considera com l'equivalent "d'anar essent" i altres s'empra per a designar de manera general el canviar o el moure's -els quals, per altra part, solen expressar-se per mitjà de l'ús del corresponents substantius; "canvi", i "moviment". Dins d'aquesta multiplicitat de significacions sembla haver-hi, amb tot, un nucli significatiu invariable en el vocable "esdevenir": és el que destaca el procés de l'ésser o, si es vol, l'ésser "com a procés". Per això és habitual contraposar l'esdevenir a l'ésser en un sentit anàleg a com en el vocabulari tradicional es contraposa l'"in fieri" a l'"esse" -on "in fieri" expressa, en rigor, el fet d'"estar-se fent".

El vocable "esdevenir" ofereix varies avantatges. Primer, el ser capaç de designar totes les formes de l'arribar a ser, de l'anar essent, del canviar-se, de l'esdevenir, del passar, del moure's, etc. En segon lloc, el ser susceptible de prendre un sentit més pròpiament filosòfic que altres vocables com, per exemple, canvi de moviment, en part perquè la seva significació resulta més natural que la dels altres.

El problema de l'esdevenir és un dels problemes capitals de l'especulació filosòfica. Això s'adverteix ja en el pensament grec, el qual es plantejà la qüestió de l'esdevenir en estret enllaç amb la qüestió de l'ésser. De fet, dit pensament sorgí en gran part com un esglai davant el fet del canvi de les coses i com la necessitat de trobar un principi que pogués explicar-ho. L'esdevenir com a tal resultava inassequible per la raó; per això es requeria descobrir l'existència d'un "ésser" que "esdevé".

Tot allò que esdevingué a Porreres aquell estiu del '38 resulta molt difícil d'explicar, però vos en fareu una idea llegint amb atenció els següents acords municipals.

Sessió extraordinària del dia 22 d'agost de 1938: *Constitució de la nova Comissió Gestora. Convocats amb*

caràcter d'urgència els senyors designats per l'Excm. Sr. Gobernador Civil de la província amb data dinou de l'actual per formar part de la nova Comissió Gestora que s'ha de constituir en aquest municipi i trobant-se presents tots els senyors que l'integren a excepció del gestor D. Guillem Joan Mas per trobar-se incorporat a files, com a procedent de la quinta del 1932, per la presidència es declara obert l'acte.

Seguidament es procedí, mitjançant votació secreta a la designació dels dos gestors que han d'exercir el càrrec de tinent de batle, resultant elegits per majoria: Primer tinent: D. Baltasar Barceló. Segon tinent: D. Bartomeu Mates.

Sessió ordinària de 23 d'agost de 1938: Acte seguit va fer ús de la paraula el tinent de batle D. Baltasar Barceló manifestant que, considerant incompatible el càrrec de tinent de batle pel que va ser designat ahir amb el de jutge municipal que ocupa amb caràcter accidental es retirava del Saló de Sessions. Requerit pel senyor batle perquè signàs l'acte de Constitució, aquest es negà a signar-la.

En vista d'això, el Sr. batle suspengué la sessió per continuar-la el proper dijous i tenir temps de posar el cas en coneixement de l'Exc. Sr. Gobernador Civil de la província per a la resolució que cregui convenient.

Per la meua part, em trobava entre l'espasa i la paret. Sabia que tant la meua família com els capdavaners del poble em perdonaven allò que jo havia fet p'en Climent Garau, de fet, només es tractava d'un gest humanitari. Així i tot, m'exigien que a canvi del perdó fes un gest d'apropament als ideals de l'època.

"Et donarem totes les facilitats perquè facis un canvi", em deien.

Començà l'ofensiva dels meus familiars per ficar-me en uns assumptes que jo només sabia qualificar de "merders polítics". Per tant, no em creia res del que escoltava. Així i tot, vaig pensar que un home com el professor Sampol no es mereixia que el tractassin d'aquella manera, i es produí la reacció. Ω

Els Cids

Hi ha partits i polítics que s'han especialitzat a apropiat-se de la identitat nacional d'un poble, i per això ningú ja no discuteix, ni tan sols s'hi rebel·la, quan algun d'aquests partits o polítics actua amb plena impunitat i parla assumint el rol d'interpret de la majoria. Fins i tot, anant més enllà, actuen d'oracle de la història del país. Els seny-

ors Bono, Ibarra, Chaves i Borrell, s'han erigit en els Cid Campeadors contra la invasió dels nous sarraïns, i han decidit què convé i que no convé a Espanya. I de la mateixa manera que els actuals espanyols han esborrat de la identitat col·lectiva els segles en què els musulmans van manar a la Península Ibèrica -ho presenten com un accident de la història, en que uns senyors estrangers van venir de conquesta i després van

ser expulsats- tampoc no assumien una Espanya construïda per gent que no sigui de cultura castellana. Hi ha espanyols de primera i de segona divisió, i només a uns se'ls creu amb legitimitat per dissenyar l'arquitectura de l'Estat. És clar que això, però, només ha d'amoïnar els qui se sentin espanyols. Ω

Carles Puigdemont.
El Punt, 11-10-98.

Na Caterina Rodríguez i na Victòria Klein acaben d'obrir la **Botiga Somnis Nectar** al centre de Manacor. Els amos de la botiga són en Joan Cifre i en Llàcinto Garau.

Fa un any que en Manuel Badia ha obert la **Botiga de Música Quatre Discos** al centre de Manacor. Aquest any darrer ha venut molt en Biel Majoral i en Guillem d'Efak. Ara promou el grup "Cap Pela" de Ciutat.

Fa 8 anys que en Jaume Andreu regenta el **Botiga d'Estètica Jaume Andreu** al centre de Manacor. Corseteria i lenceria.

N'Antònia Quellar és l'encarregada i na Joana Artigues és la dependenta de la **Botiga Art Bendix** a la Plaça Rodona de Manacor. Venen material pels artistes.

TAL DIA COM AVUI...

La Guerra d'Àfrica segons Engels (1859)

PER MIQUEL FERRÀ MARTORELL

Friedrich Engels (1820-1895), filòsof socialista alemany, escriptor i periodista, amic i col·laborador de Karl Marx, amb qui redactà el Manifest Comunista el 1848, que participà a Londres en la AIT el 1864 i que mort Marx publicà els toms II (1885) i III (1894) de "El Capital", va ésser un observador a distància de la guerra d'Àfrica entre el Regne d'Espanya i el Soldanat del Marroc el 1859. Aquell mes d'agost els espanyols de Ceuta havien començat la construcció de tres forts per tal de defensar el territori però les kabiles no ho consentiren i atacaren les fronteres de la plaça i esbucaren les obres. Això donà pretexte al general O'Donnell per a declarar la guerra als moros i d'a-

questa manera distreure l'atenció dels espanyols de la crisi econòmica, les lluites de partits i altres conflictes del moment. Engels, que contempla aquestes accions bèl·liques a distància, creu en tot moment que els espanyols cerquen una plataforma de llançament des dels punts Ceuta-Tetuan-Larache-Tànger per tal de penetrar en el sud i ocupar tot el Marroc, una política imperialista que es troba amb l'oposició, per simple rivalitat, dels britànics. Quan les seves cròniques acaben en la batalla de Wad-Ras, Engels s'adona que el conflicte ha estat d'escasa significació en el context de les agressions colonials d'aquella època. Així i tot ha seguit passa a passa les operacions militars i no dubta en

criticar-les, al contrari de Pedro Antonio de Alarcón, l'altre gran periodista, que presenta aquesta guerra com una gloriosa creuada altament memorable. Diu Engels: "Els espanyols són superiors en nombre i no gosen avançar. L'explicació és que no coneixen les tècniques de l'escaramussa i que manquen alhora de disciplina i entrenament regular. Molts dels combats són cos a cos amb daga i baioneta. Quan els espanyols s'han apropiat als moros, aquests deixen de disparar i treuen les dagues, tot llançant-se sobre els contraris com ho fan els turcs i això sembla inevitablement l'espant entre els soldats gairebé adolescents. Ja haurien d'estar familiaritzats amb aquesta manera de combatre i saber com fer-li front. No podem tenir molt bon concepte dels que comanden aques-

tes tropes... O'Donnell ha fet marcar un exèrcit al llarg de la costa i aquesta marxa s'ha perllongat més de quatre setmanes i tot per a cobrir un espai de vint-i-una milles.

Amb això queda clar que tant les idees com les tècniques en l'Exèrcit espanyol són d'un caràcter molt antiquat. Amb una esquadra de vapors i transports navegant sempre a la vista aquesta marxa és completament ridícula, i els homes que es perden pel camí ja sigui a causa del còlera o la dissenteria són sacrificats als prejudicis i incapacitat dels seus caps de tropa...".

Malgrat tanta improvisació arribà la victòria. Però era la victòria dels empresaris, els polítics i els militars, no la del poble que hi sacrificava el millor de la joventut. Ω

Consells de Salut

Salut i malaltia: LA SIDA

Que es la SIDA?

La paraula sida sovint s'utilitza per designar tot el que està relacionat amb la infecció pel virus de la immunodeficiència humana (HIV), però en defineix la forma més greu. En aquesta fase més avançada de la infecció les defenses immunitàries han disminuït com a conseqüència de l'acció del virus sobre el sistema immunitari, i la persona presenta infeccions oportunistes i altres malalties. La sida va ser detectada al començament de la dècada dels 80 i, des de llavors, ha esdevingut un problema de salut important, tant per la seva transcendència sanitària com per la seva repercussió social.

Per a què serveix el sistema immunitari?

El medi en el qual vivim és ple de microbis, alguns dels quals poden resultar perillosos per al nostre organisme. Malgrat la funció protectora de la pell i de les mucoses, alguns microbis poden penetrar dins els cos i arribar a la sang.

Llavors, les cèl·lules del sistema immunitari entren en joc i en bona part dels casos eviten el desenvolupament dels gèrmens i impedeixen les malalties que aquests provoquen. Les cèl·lules de la immunitat també destrueixen cèl·lules anormals, com ara les canceroses.

Com actua l'HIV?

El virus de la sida és reconegut per les cèl·lules del sistema immunitari com un microorganisme estrany, però això no impedeix que pugui penetrar al seu interior. D'altres cèl·lules del cos també poden ser envaïdes per aquest virus. Un cop a l'interior de les cèl·lules, el virus pot quedar "adormit" durant llargs períodes de temps, però de vegades es multiplica i pot destruir-les. D'aquesta manera altera la resposta del sistema immunitari, que perd la seva capacitat per defensar-se de les infeccions produïdes per altres gèrmens i també perd la seva capacitat per destruir les cèl·lules anormals que, de tant en tant, es produeixen a l'organisme. Aquesta alteració facilita l'aparició de les malalties que caracteritzen la sida, les quals són, en bona part, infec-

cions, anomenades oportunistes -precisament perquè si la immunitat funciona bé no es desenvolupen-, i també alguns càncers.

D'altra banda, si el virus afecta les cèl·lules del sistema nerviós apareixen malalties neurològiques que poden evolucionar i produir una alteració greu de la consciència, fins arribar a la demència.

Les malalties més característiques de la sida, que poden presentar-se de forma conjunta o alternativa, són:

Les infeccions anomenades oportunistes (perquè es produeixen quan el sistema immunitari es troba afectat).

Determinats tipus de càncers.

Les alteracions neurològiques.

Conseqüències de la infecció per l'HIV

El fet que una persona estigui infectada per l'HIV no vol dir que hagi de desenvolupar obligatòriament la sida. L'evolució de la infecció varia d'una persona a l'altra, en funció del nombre de limfòcits CD4 i de la quantitat de virus (càrrega viral) que contingui la sang. Les etapes de l'evolució habitual de la infecció són les següents:

1) Primoinfecció: Els dies posteriors a la infecció, aproximadament la meitat de les persones manifesten símptomes inespecífics, que poden semblar una grip o bé altres malalties banals. En alguns casos, es poden donar símptomes més greus.

2) Infecció asimptomàtica: Durant un període de temps llarg, les persones infectades per l'HIV no presenten cap símptoma de la infecció. Per aquest motiu, algunes d'aquestes persones ignoren la seva seropositivitat i, per tant, poden transmetre el virus als altres sense saber-ho.

3) Infecció amb símptomes menors: Aquesta fase es caracteritza per l'aparició d'una sèrie de símptomes (com diarrees persistents, suors nocturnes, febre, pèrdua de pes, augment de la mida dels ganglis limfàtics, i malalties de la pell i d'altres òrgans), que són més freqüents i acostumen a ser més greus en les persones infectades.

4) Infecció greu (sida): En aquesta etapa, els símptomes són més greus. La pèrdua de pes, la suor nocturna i la febre s'intensifiquen més i romanen durant més temps, i apareixen infeccions per microbis oportunistes, com la pneumònia per *P. carinii*, la toxoplasmosi cerebral i les tuberculoïsis. També es poden produir malalties del sistema nerviós i alguns tumors. Ω

Vint anys de Constitució, set anys de Maastricht

La Constitució Espanyola ens va venir dictada des de fora. El 26 d'abril de 1974, aprofitant un cop d'Estat, el poble portuguès decidí prendre en les seves mans el seu destí. La revolució tornava a Europa, amb pànic per aquells que creien que el sistema de blocs permetia preservar la dominació imperialista.

Washington, els governs europeus, temien, sobretot, el contagi a Espanya.

El juliol del 74, el generalíssim patia un accident i el seu hereu, Joan Carles de Borbó, assumia, de manera transitòria, la prefectura de l'Estat.

1975 va veure un impetuós desenvolupament de la revolució portuguesa.

Els Estats Units i la URSS es posaren d'acord en motivar la Conferència Europea, que fou clausurada a Elsinke el primer d'agost amb la participació de tots els països europeus (el Vaticà inclòs), així com els Estats Units i el Canadà: "reconeixent el caràcter indivisible de la seguretat en Europa, així com el seu interès comú en la cooperació en tota Europa i entre ells mateixos... Els Estats participants respectaran la igualtat sobirana i la individualitat de cada un d'ells, així com tots els drets inherents a la seva sobirania i compresos en ella, inclòs, en particular, el dret de tot Estat a la igualtat jurídica, a la integritat territorial i a la llibertat i la independència política. Respectaran, a més, el dret de cada u a elegir i desenvolupar lliurement els seus sistemes polítics, socials i econòmics".

D'aquesta manera, per primera vegada, els Estats Units reconeixien els règims de l'Est d'Europa, i la URSS reconeixia el règim d'en Franco. Tots aquests governs estaven d'acord en que això de Portugal no havia de tornar a passar. Per tal d'evitar que la revolució s'estengués, per tal d'aïllar la revolució portuguesa, calia evitar qualsevol canvi de règim, qualsevol ruptura política.

Poc temps després, en Franco aplicava la pena de mort a cinc militants.

Quinze dies més tard, s'anunciava la malaltia del dictador, que moria el 20 de Novembre, coincidint amb els moments més àlgids de la revolució portuguesa.

En Pinochet participà a l'enterrament, però l'engegaren ràpidament a fi que la coronació de l'hereu en els *Jerònims Reales* fos presidida per un representant dels governs europeus, Giscard d'Estaing, i per l'Església, a tra-

vés de l'arquebisbe Tarancón.

Darrera ells estaven les potències que havien decidit -abans que hi hagués llibertat política perquè els pobles s'expressassin- que a Espanya no hi havia d'haver ruptura política.

El Kremlin i la Internacional Socialista empraren totes les seves influències en pressionar a fi que el PCE i el PSOE acceptessin aquesta decisió.

Una cademat de canvis i de crisis polítiques han fet que la Constitució de 1978 vengui a ser, en el seu 20è. Aniversari, objecte de polèmica diària.

La crisi política oberta, a finals de 1994, amb els escàndols del GAL, ha fet explotar més rera mes, contradiccions acumulades en els últims vint anys en la societat i en el moviment obrer. Per damunt de les persones i dels interessos particulars, els processos per atemptats del GAL han menat a enfrontaments que, a dir dels diversos protagonistes, posen en tela de judici tant el procés de la transició com el consens constitucional.

Hem arribat a un punt que, des de n'Alfonso Guerra fins en Xabier Arzallus, els propis pares de la Constitució, els partits que la reivindiquen, parlen de la seva reforma, alguns es pronuncien per un procés constituent, **tots parlen d'un nou període.**

Aquells qui avant posem qualsevol altre consideració a l'interès dels treballadors, el futur dels pobles, al democràcia, necessitem valorar el que està en joc en aquest creuer. No manquen motius de preocupació i fins i tot d'alarma.

Les conquestes socials i democràtiques existents avui, a l'Estat espanyol, les conquerirem en dura i llarga lluita contra el franquisme, abans i després de la mort del dictador.

La Constitució de 1978, en un altre context internacional, fruit d'un consens amb les institucions antidemocràtiques del franquisme que permeté la continuïtat d'aquestes expressions deformades de les conquestes obreres i democràtiques arrabassades amb la mobilització dels treballadors i els pobles. Malgrat aquest ampli consens, la Constitució fou rebutjada per sectors no gens menyspreables de la població.

En els últims quatre anys, aquest consens ha explotat.

Els treballadors, els pobles, que viuen en una situació molt difícil, necessiten establir un marc més favorable per tal de defensar-se i obrir un futur a la joventut, un marc realment i

plenament democràtic.

Però la multinacionals, les màfies, que privatitzen i saquegen a l'empara de l'Europa de Maastricht, qüestionen els propis marcs jurídics i institucionals establerts a fi de poder destruir conquestes fonamentals, negar drets elementals, neutralitzar i destruir les pròpies organitzacions dels treballadors.

Per instrumentalitzar la **reforma de l'Estat**, aquest govern ha elaborat un projecte d'Estatut de la Funció Pública en el que importants sectors sindicals veuen el desmantellament de l'administració, a fi d'anar més lluny en la privatització, posant en entredit drets socials i democràtics de tota la població.

Amb els altres governs de la Unió Europea, el govern Aznar va convocant als sindicats a aplicar juntament amb els empresaris decisions preses per aquests governs. ¿No estam en la davallada del neocorporativisme, promogut, de manera descarada, per institucions com la Organització Mundial del Comerç?

Tenc, idò, més d'un motiu per a témer que si els treballadors no prenen cartes en l'assumpte, els pactes, les reformes institucionals, es faran a costa dels seus drets, de les conquestes socials, de la pròpia existència de sindicats independents.

Aquesta ofensiva antidemocràtica que es desenvolupa en tots els continents, pretenen culminar-la les Nacions Unides, a requeriment del Fons Monetari Internacional i la Organització Mundial de Comerç, que celebraran l'any 2.000, un Fòrum de la **societat civil** en el que les organitzacions obreres quedin integrades amb les ONG's i les esglésies, i les multinacionals es col·loquin per damunt de les nacions.

En aquesta línia, en el 50 aniversari d'ella Carta de les Nacions Unides, alguns pretenen substituir el dret dels pobles i la sobirania pel dret d'ingerència de les potències que parlen en nom de la **comunitat internacional.**

En vista d'això, quan els defensors de la regionalització a ultrança onegen la bandera de la **sobirania compartida**,

és obligat preguntar-se: ¿Quedarà sobirania per a compartir en una Europa dominada pel Banc Central Europeu, que no depèn de cap poder polític però sí de Wall Street? ¿No és una estafa parlar dels drets nacionals del poble basc, del poble català, recolzant les forces reaccionaries que intenten destruir la sobirania de tots els pobles d'Europa?

Les conquestes democràtiques aconseguides a l'Estat espanyol a la mort del dictador, el mateix que les conquestes democràtiques aconseguides a tot Europa, han estat obra, sobretot, del moviment obrer, i estan lligades de manera indissoluble a les conquestes socials.

L'atac a les organitzacions obreres i a les conquestes socials me sembla inseparable dels atacs als drets democràtics, de la repressió en l'exercici de les llibertats accentuada amb el govern Aznar.

És indispensable que els treballadors s'expressin amb la seva pròpia veu, que no pot, en cap cas, confondre's amb la de les forces corporativistes, que promouen l'interès de les multinacionals.

Fa vint anys, els uns subscriviren la Constitució com a passa transitòria, altres amb entusiasme, altres la rebutjaren. Davant la crisi oberta, ¿quina posició beneficia als treballadors, a la lluita per la democràcia? ¿Podem admetre que es resolgui aquesta crisi en la opacitat dels pactes secrets entre personatges, entre **grans interessos** que no són els de la majoria?

El consens establert fa vint anys determinà la posterior entrada en la Comunitat Econòmica Europea. Posteriorment, els ciutadans tampoc pogueren pronunciar-se sobre el Tractat de Maastricht, i avui, als 7 anys que tota la nostra vida hagi estat dictada per aquest tractat, encara les Corts preparen la ratificació del tractat d'Amsterdam d'esquena a la població.

Evidentment, la clau de l'entreforc que vivim és la mobilització dels treballadors i dels pobles. Ω

Pere Felip i Buades

Fa 3 mesos que n'Ángel Mir ha obert la Botiga de patins i roba esportiva Roll & Roll a la Plaça de Ramon Llull de Manacor.

Fa 14 anys que en José Montoya regenta el Centre de Rehabilitació Manacor. Tenen dermatòleg, traumatòleg, otorri, podòleg etc.

Fa 5 anys que na Cristina regenta la Fototenda a Manacor.

En Santiago Martín és l'encarregat del Restaurant La Torre del Palau davant l'església de Manacor. Aquest local ha estat comprat fa dos mesos pel jugador de futbol Miquel Àngel Nadal. A la foto amb en Jordi Alborch que fa feina a un banc d'allà a prop.

URGÈNCIES
MÈDIQUES I SOCIALS
24 HORES
Telf. 971 457505

S.O.S. 2000 PALMA
TREBALLAM AMB LA SEVA
ASSEGURANÇA PRIVADA

REHABILITACIÓ * PODOLOGIA * MASSATGES TERAPEUTICS *
DIETÈTICA * RAIGS X
ANÀLISIS CLÍNICS - TREBALLADORES FAMILIARS

Carrer Enginyer Gabriel Roca, 16 (Passeig Marítim devora l'Auditori) - 078014 Ciutat de Mallorca

L'ESTEL

EL DIARI DELS MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !!

ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 971 26 50 05

En Miquel Ensenyat és l'amo jove del **Bar es Mercat** a Manacor. Són del Madrid i del Mallorca.

Fa 5 anys que els germans Sánchez regenten el **Bar Sánchez a Manacor**. Tenen un camp de futbol i són del Mallorca.

Fa 3 anys que en Francesc Fortesa regenta els **Magatzems Fortesa** a la barriada de sa Moledora de Manacor. Compra ametllers i garroves i ven pinsos i jardineria. Son pare va fundar aquest negoci fa més de 50 anys.

Fa 30 anys que en Miquel Muntaner regenta la **Tapisseria Muntaner** a la barriada de sa Moledora de Manacor. Són pare, en Joan Muntaner va obrir aquest taller fa 45 anys. Té 10 operaris i fan feina pels hotels, particulars i botigues de mobles.

S A C A P O L A D O R A

Menyspreu del PSM a UM

Un cop sí i un altre també, podem sentir com membres destacats del PSM menyspreen obertament els que probablement han d'esser els seus futurs socis en el terreny de la política espanyola. Ara bé, coneixent com les gasta na Maria Antònia Munar, potser que comencin a posar el cul en remull.

Llegir: Albellons de la memòria, de Gabriel Ferrer

L'escriptor sineuer Gabriel Ferrer i Florit ens ha volgut deleitar amb un llibre de records de joventut en què no hi manca el malson que suposa la Guàrdia Civil per als ciutadans que no són de llengua i de nació espanyoles. En una demostració d'estimació cap als mallorquins, un dels membres de la "pareja" es va desfogar així davant l'escriptor i altres pacífics sineuers: "Negros, que sois una pandilla de negros ignorantes! ¡Que no os encarcemos a todos porque no cabéis en la mierda de cárcel de este pueblucho, que si no, domíais todos en colchón de paja, esta noche! ¡Pandilla de salvajes!".

Per l'Autodeterminació ... dels Països Catalans

Pere Sampol i Mateu "Morros" (segons versió de Carles Gasòliba, representant del PSM a Europa) no deuen fer per aspirines. A la manifestació conjunta del 31 de desembre el PSM ha donat suport a l'Autodeterminació i la independència dels Països Catalans, tal i com es pot deduir per

l'estelada i el mapa de tot el país a la pancarta que encapçalava la convocatòria. Després de l'aferissada defensa que va fer Sampol -davant les crítiques del "renegat" Matas- de la quatribarrada com a bandera de la corona catalanoaragonesa, ara no sabem com justificarà l'estelada.

PSOE

Partit Sucursalista d'Obediència Espanyola

PP

Punyeters "Puñeteros"

Font, Cañellas & CO

El partit conservador rivalitza amb els socialistes pel que fa al nombre de condemnats que té en les seves files. Trampes, corrupció... I tots segueixen en el món de la política com si res no hagués passat. I encara hi ha qui els vota!!!

Mir fa costat a Sampol

Després que Sampol consideràs que la senyera quatribarrada és el símbol de la corona catalanoaragonesa -en una reacció defensiva davant els atacs de Matas al "catalanisme" del PSM-, sembla que el president de l'OCB ha volgut fer costat a aquest posicionament i als actes dels Premis 31 de desembre no hi ha hagut cap bandera...ni cap representant del Govern Balear!

Es van fent passes enrere, una darrere l'altra. Si l'ensenya nacional molesta el PP, però el PP no participa de la voluntat de normalització de la llengua catalana pròpia de Mallorca, per què fer el joc al president Matas?

Estatut d'Autonomia Reforma

"A Madrid ens trobarem" -va declarar el president Pujol al Principal l'any passat. I els socis del PSM ens han obsequiat des de Madrid amb la mateixa actitud proespanyola que manifesten des de la Generalitat i les institucions i organismes que controlen.

"No somos colonia de Cataluña"

Els adhesius dels ultraespanyolistes resen que "No somos colonia de Cataluña", la qual cosa és una veritat com un temple, i afegeixen que "si somos región de España", una frase que els hauria quedat millor si digués "si somos colonia de España": els autors del text hi estarien igual d'acord i quedaria molt més clar que des de l'ús de la mateixa llengua castellana també es volen defensar les "llengües baltàs".

"Selección Catalana de Canicas"

Espanya 2 - Nigèria 3. Des del Govern espanyol es va manifestar que una selecció catalana de futbol no podria anar enlloc, a no esser que féssim una selecció per jugar a bolles. Catalunya 5 - Nigèria 0. Si nosaltres jugam a bolles, quin és el futur dels espanyols?

N'hi ha més: els 53000 espectadors es transformaren en 30000 per a les televisions espanyoles i la principal notícia de l'esdeveniment fou la cremada de banderes espanyoles. De cremar una bandera a l'assassinat d'Aitor...

PSOE - GAL

L'exministre Belloch considera que no és pot tractar igualment els promotors del segrest de Segundo Marey (segons sentència del Tribunal Suprem dels espanyols) i la mesa nacional d'Herri Batasuna que fou empresonada per la "intenció" de projectar un vídeo. Ω

Els apòstols han sigut enganyats o enganyadors?

Tan difícil és una cosa com l'altra. És impossible prendre un home per un ressuscitat... Per altra part, la hipòtesi d'una apòstols xerraires és ben absurda. Seguim-la: Imaginem aquests dotze homes reunits després de la mort de Jesucrist i fent un complot per a dir que ha ressuscitat. Ataquen amb això totes les potències. El cor dels homes és singularment inclinat a la lleugeresa, al canvi, a les promeses, als béns. Per poc que un d'ells s'haguera desmentit per tots

aquests atractius, i més encara, per les presons, per la tortura i per la mort, estaven tots perduts. Fixem-nos en això.

Haguera estat inútil que Arquímedes es presentara com a príncep en els seus llibres de geometria, encara que ho va ser. Haguera estat inútil a Nostre Senyor Jesucrist, per a resplendir en el regne de la santedat, venir com a rei; però ha vingut en el resplendor del seu ordre.

Jesucrist és un Déu a qui hom

s'acosta sense orgull, i sota el qual hom s'humilia sense desesperació.

La suprema adquisició de la raó, consisteix a reconèixer que hi ha una infinitat de coses que ens sobrepassen. Quan no és coneix això, la raó és dèbil. Dubteu on cal. Qui no fa això, no entén la força de la raó. Hi ha qui peca contra aquests tres principis, o bé assegurant-ho tot com a evident, per falta d'habilitat en els demostracions; o bé dubtant de tot, per falta de submissió allí on és degut; o

bé sotmetent-se a tot, per falta de discerniment allí on aquest li caldria. La fe diu, en veritat, allò que els sentits no diuen, però no el contrari. Està per damunt, no en contra.

Ateisme es senyal de força d'enteniment, però solament fins a cert punt. Incredul: els més crèduls. Creuen en els miracles de Vespasià per a no creure en els de Moisès. Ω

Pascal: *Pensaments*.

El Mallorca, primera líder de 1999, malgrat perdre per la mínima davant el Cier, Extremadura

PER JUSTO GONZÁLEZ

ESTREMADURA	1
RCD MALLORCA	0

ALINEACIONS

Extremadura	Mallorca
Gasperić	Roa
Oscar	Olaizola
Kalla	Siviero
Félix	F. Niño
Poli	Carreres
Pedro José	Lauren
Belenguer	Engonga
Toni Velamazán	Ibaza
Soto	Stankovic
Manuel	Dani
Duré	Biagini

INCIDÈNCIES

Àrbitre: Puentes Leira del col·legi gal·lec.

Targes: groga per a Ibagaza (30') i Stankovic (85').

Terreny de joc: En males condicions per lo irregular del trispol.

Gols: Min. 30, llançament de falta de Toni Velamazán, intent de remat per part de Duré que no toca i despista a Roa i la pilota entra poc a poc.

Oportunitats: min. 22, llançament de falta per part d'Stankovic que surt molt alta; min. 60, remat de cap de Siviero; min. 75, cop de cap de Dani al pal llarg en l'ocasió més clara del Mallorca, i finalment min.85, xut d'Stankovic ajustat al pal.

El partit es va jugar sense una torreta d'il·luminació tombada pel vent. Els jugadors del Mallorca llüiren una senyal de dol per la mort de la mare del president Reinès

CRONICA

Perdre davant el Cier per part d'un que és líder, sona molt fort, però veient el partit al Francisco de la Hera entre Extremadura i Mallorca ens fa recordar que estam davant una lliga molt igualada i que de la mateixa manera que se guanya al Barcelona se perd davant el fanalet vermell. Es dona la sensació que el Mallorca es manté el primer més bé pels desmèrits dels grans que pel seu joc, que encara que sia seriós i de qualitat no sembla suficient per a quedar entre els tres primers. De totes formes, el Mallorca ha de seguir amb al seva filosofia de plantejar-se el campionat partit a partit i no jugar-se més que tres punt en cada envit. El balanç s'ha de fer al final i llavors es veurà en gelat on se colga.

De moment, el Mallorca ha perdut tres partits i tot tres per 1 a 0, dada que té dues lectures: la primera que és un equip molt difícil de vèncer; la segona: que quan li entren un gol, no sap reaccionar. Ω

Els Supporters: una tara que s'ha d'eliminar per sempre

Arrel de la mort a Madrid del jove aficionat al futbol Aitor Zabaleta, aquest jove seguidor de l'equip Real Societat de Sant Sebastià, havia viatjat amb el seu equip per gaudir d'unes hores de festa. Uns seguidors de l'equip contrari, l'Atlètic Madrid, el van assassinar de manera covarda i cruel. Aquests supporters pertanyen a una escissió del conegut grup anomenat "Frente Atlético".

La gent del "Frente Atlético", o bé els d'"Ultrasur" (seguidors del Real Madrid) o els de qualsevol altre equip dels que juguen a la Lliga de les Estrelles, es caracteritzen per la seva apologia de la violència, exhibint dins els camps de futbol símbols feixistes amb la creu gamada i banderes espanyoles amb l'àguila franquista, parlen malament de catalans i bascos (els mallorquins ens hem retirat de l'Estadi Lluís Sitjar per no ser objecte de les seves iras).

Aquesta gent no reconeixen la democràcia i el diàleg. Solen ésser amargats ja que la vida no els ha tractats gaire bé. Els seus pares els han educat amb un odi ferotge cap a la llengua catalana, basca i gallega. Tenen entre 14 i 25 anys. Són uns fracassats de la vida que es volen treure tot el verí que duen a dins, dins l'estadi o al carrer apallissant negres, magrebins i gent de races que segons ells haurien de ser exterminades.

N'Aitor ha estat una d'aquestes víctimes. Els seu amor envers l'equip de la seva vida l'ha dut al cementiri. El diumenge 13 de desembre, tots els camps de futbol li reteren homenatge. La seva mort, hauria de ser la darrera de totes. Ja està bé que grups de gent que es defineixen com a grans animadors i aficionats al futbol, actuïn d'aquesta manera vil i salvatge.

Perquè us comportau d'aquesta manera senyors de l'Ultrasur, Frente Atlético i tots els altres grups de mal factors? No us adonau que les vostres accions van en perjudici total d'aquest esport tan apreciat per la nostra societat? Deixau de comportar-vos d'aquesta manera, que l'únic que feis és ensorrar i destruir el futbol. Jo us demanaria que us reciclèssiu, els vostres clubs, i sobretot la societat us ho agrairia i molt. Ω

Redacció

Miquel Alemany i Batlle

Fa 10 mesos que na Magdalena Masanet ha obert la **Perruqueria Unisex Lapsus** a la barriada de sa Moledora de Manacor.

Fa un any que en Nofre Galmès ha traslladat la botiga **Comercial can Nofre** des del centre de Manacor a la carretera de Ciutat.

Fa 3 anys que en Pere Ribot regenta el **Restaurant Ses Arcades** a la carretera de Ciutat de Manacor. Un lloc on se menja a la carta per una mitjana de 3.500 ptes.

Fa 22 anys que en Margalida Lliteres de can Barrumbau va obrir el **Viver Lliteres** al bosc de terra on els seus padrins feien s'era, a Manacor. A la foto amb la seva neta que l'ajuda.

Bona gent omplí de gom en gom el Santuari de Consolació

El nostre col·laborador **Pere Felip** presidint amb les autoritats la missa de Consolació

L'Associació d'Amics de la Tercera Edat Bona Gent, va celebrar el passat dia 20 de desembre, la seva Xa. Trobada Anual de Germandat en el marc del Santuari de la Mare de Déu de la Consolació de Sant Joan.

Hi assistiren un milenar de persones.

En representació de les institucions, hi va haver na Francesca Pol, regidora de Sanitat i Consum de l'Ajuntament de Ciutat, i na Maria dels Àngels

Llanes, assessora de la Conselleria de Presidència del Govern Balear.

S'inicià la festa amb una gran torrada de butifarrons, sobrassada i xulla prima. Ca continuació ha va haver missa cantada, oficiada pel rector de Bona Gent, el Reverend Pare Francesc Cobo, llavors dins la mateixa església, actuació del cor-musical "Reis Catòlics". Per acabar, un festival de balls mallorquins.

El dinar fou a les Cases de Son Sant Martí de Muro: l'aperitiu, l'arròs brut, la porcella rostida amb enciam i patat. De postres, ensaïmada, pija-ma, torrons i pastissos a voler.

A continuació es feu el lliurament de premis als associats més distingits durant l'any 1998. I per acabar, hi va haver ball d'aferrat, amb música en viu fins a les nou del vespre.

Un altre èxit multitudinari de l'Associació Bona gent. I segueix... Ω

ASSESSORIA FISCAL, LABORAL I JURÍDICA

Carrer Prínceps d'Espanya, 23-B Tlf.: 971 60 53 45
Es Figueras 07141 MARRATXI Tlf.: 909 68 98 98
MALLORCA Fax 971 60 53 44

La justícia a Catalunya:

Volem viure plenament EN CATALÀ

PLATA FORMA PER LA LLINGUA

prou agressions dels estats espanyol i francès a la nostra llengua

Volem viure plenament EN CATALÀ

PLATA FORMA PER LA LLINGUA

L'antifranquisme a Mallorca. V LLIBRE

1976-78: Els joves revolucionaris mallorquins (les JEC), avantguarda del deslliurament nacional y social de les Illes (II)

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

Una presentació clandestina

El diari *Última Hora* (4 de març de 1977) deia, informant dels problemes de les JEC per a donar-se a conèixer: "Presentación clandestina de Jóventuts d'Esquerra Comunista. El sábado por la tarde, en el cine Iris de la barriada del Vivero, estaba prevista la presentación del partido Jóventuts d'Esquerra Comunista. Sin embargo, a la hora señalada se presentaron frente a dicha sala fuerzas de la Policía Armada que impidieron el acceso... No obstante, la presentación de Jóventuts d'Esquerra Comunista se celebró en otro local, en donde se leyeron varias ponencias en las que se defendieron la necesidad de las libertades políticas, el impulso de la auto-organización de los trabajadores y la defensa del derecho de autodeterminación". No és estrany el silenci, la marginació, els problemes policíacs derivats dels intents de sortida a la llum pública de les nostres joventuts (problema que no tenien els grups juvenils que havien abandonat la lluita per la república, el socialisme i l'autodeterminació dels Països Catalans). En un altre retall de premsa de la mateixa època dels que hem comentat més amunt llegim un titular que devia esgarriar els oportunistes de tota mena que començaven a reproduir-se com a bolets a mesura que el sistema anava confirmant -ofertint diners, publicitat gratuïta...- quins serien els gestors del nou règim sorgit de la reforma de la dictadura feixista de la burgesia. El titular deia (parlant de les JEC): "Somos contrarios al pacto entre clases" (clara referència a les manobres d'unitat franquisme reciclat -el reformisme obrer del PSOE-P-C- i les burgesies basca i catalana). Dos dels màxims dirigents de les JEC (Caterina Mir i Francesc Gutiérrez) explicaven als lectors d'*Última Hora*: "Catalina Mir y Francisco Gutiérrez señalaron la necesidad de una organización potente en busca de vías de solución a la problemática de los jóvenes, 'problemática muy acusada por el papel social del joven, en el trabajo, en la familia, en las escuelas... las alternativas existentes las contemplan desde una óptica únicamente juvenil, sin ligar esa problemática a la lucha del movimiento obrero, limitándose a la óptica de las libertades democráticas burguesas. En este sentido pensamos que limitarse a la democracia burguesa [oblidant la lluita pel dret a l'autodeterminació, pel socialisme entès com a poder dels treballadors] es ayudar a salir al capitalismo de la crisis en

Els joves esquerrans de les JEC eren sempre a l'avantguarda de la lluita contra l'imperialisme capitalista espanyol i internacional. En la fotografia els podem veure (finals dels anys setanta) en una manifestació contra la dictadura de la dreta feixista xilena comandada pel general assassí Pinochet.

la que se halla inmerso". Al cap de poc d'aquestes declaracions dels nostres dirigents juvenils vendria la signatura dels famosos "Pactes de la Moncloa", on definitivament l'esquerra reformista es lliurà fermada de mans i peus a la burgesia espanyola i mundial).

El 14 d'abril de 1978 -fa ara vint anys- fou molt conflictiu

El 14 d'abril de 1978 -fa ara vint anys- fou molt conflictiu. Les accions desenvolupades aquell dia, especialment pels comunistes de les Illes (OEC, MCI, LCR) i pel PSM, en record de la república democràtica enfonsada pel feixisme i en defensa del dret d'autodeterminació, foren sonades. Fou una de les poques vegades en què les accions de l'esquerra revolucionària sortiren reflectides en la premsa oficial. La nit abans, emperò, les seues de les Joventuts d'Esquerra Comunista (JEC) i de l'OEC havien estat assaltades per grups d'"incontrolats" (és a dir, per militants de partits nazifeixistes teledirigits per la Brigada Social). El diari *Última Hora*, en la darrera pàgina, publicava una petita informació de l'assalt i reproduïa una fotografia on es veia la porta i el pany de la nostra seu completament destruïts. El diari *Baleares* també publicava una noteta sota el títol de: "Asaltada la sede de la OEC", i deia: "En un comunicado dado a conocer por la Organización d'Esquerra se da cuenta que durante el día de ayer su sede central, sita en la plaza España 15-3º, fue víctima de un atentado al ser violentadas las cerraduras y registradas todas las dependencias y existencias del local". Les accions d'a-

quests "incontrolats" eren freqüents, a les darreries de la dictadura, a totes les capitals de l'Estat.

Foren atacades o sofriren destrosses a causa dels còctels molotov les llibreries Cinc d'Oros, Les Punxes, Pueblo, Viceversa, Porter, Athos, Edaf, Dau al Set, Tous, Tres i Quatre, etc., etc.

ACiutat, Llibres Mallorca i el domicili particular de l'escriptor Josep M. Llompart sofriren les iredes dels elements de la dreta feixista. A tot l'Estat espanyol, arreu dels Països Catalans, només entre el 23 de novembre de 1971 i el 13 de febrer de 1975 hi hagué desenes de llibreries, editorials, centres del llibre català, teatres, seus del moviment escolta, col·legis progressistes, cinemes, etc., que reberen les visites i el foc "purificador" dels escamots dels criminals feixistes. La revista *Oriflama* (número 151, abril de 1975, pàg. 40-41) informava extensament al respecte. Foren atacades o sofriren destrosses a causa dels còctels molotov les llibreries Cinc d'Oros, Les Punxes, Pueblo, Viceversa, Porter, Athos, Edaf, Dau al Set, Tous, Tres i Quatre, etc., etc. Igualment hi hagué assalts i llançament de bombes contra l'oficina de premsa del Palau Episcopal i els col·legis Gaudi, Fernando el Catòlic, Espronceda... així com contra les seues de les revistes *Cuadernos para el Diálogo*, *Hermano Lobo*, *Matarratos*, *Diario de Mallorca*... La relació es faria infinita!

A les Illes (i Mallorca concretament) sovintejaren aquestes accions dels "incontrolats". Qui sofrí diver-

sos atacs -fins a veure fet malbé el seu cotxe- va ser Teresa Nieto, que a començaments de l'any 1977 regentava la copisteria *Copystant*. En aquesta copisteria, diversos partits d'esquerra (entre els quals l'OEC, les JEC, el mateix PCE) editaven les seves revistes clandestines, i això desencadenà l'odi de la Brigada Social i dels grups d'extrema dreta afins. El negoci de Teresa Nieto estava situat just davant l'antiga *Delegación de Sindicatos* (el Vertical), actual seu de CC.OO. L'*Última Hora* del 8 de gener de 1977 publicava una nota de Toni Torres (amb fotografia de Teresa Nieto i el seu cotxe fet malbé en un atac dels feixistes). La informació deia: "El coche de Teresa Nieto amenació lleno de pintadas" y concretava: "El establecimiento de marras [Copystant] es objeto constante de pintadas. La primera la firmava el PENS, la segunda el GAS, la tercera ha sido en el coche. El coche de Teresa ha quedado lleno de siglas de partidos políticos. Y un adjetivo poco edificante para la dueña". En l'entrevista que li feia Toni Torres, Teresa Nieto es definia com a simpatitzant del moviment anarquista i, parlant de les agressions a què era sotmesa, explicava: "Nos dejan papelitos. Yo también dejé otro: que por favor nos volaran bien volada la imprenta porque tenemos una póliza de seguro de cuatro millones de pesetas". Era una forma de posar bona cara al mal temps. Un exemple del que era conviure amb el feixisme més agressiu en el mateix any en què s'havien de celebrar les primeres eleccions dites democràtiques.

Tan sols els l'esquerra conseqüent (a les Illes MCI, OEC, PSM, entre d'altres) continuàrem el combat en favor del dret a l'autodeterminació i en favor de la república

El debat "Monarquia o República" fou amagat al poble per les forces reformistes i els franquistes reciclats que, en pactes secrets, anaren bastint una democràcia controlada repartint-se privilegis i poltrones. Tan sols l'esquerra conseqüent (a les Illes MCI, OEC, PSM, entre d'altres) continuàrem el combat en favor del dret a l'autodeterminació i en favor de la república. En l'acció feta a Ciutat de Mallorca el 14 d'abril de 1978 hi participaren activament el PSM (PSI), el MCI, l'OEC, la LCR, les JEC...

Tant a Ciutat com a la resta de pobles on hi havia implantació dels nostres partits hi hagué penjada de pancartes i repartida de fulls volants demanant un referèndum per a saber si el poble realment acceptava la monarquia o no. No cal dir que Policia Nacional i grups nazifeixistes actuaren amb contundència contra els nostres piquets de propaganda i informatius. En l'edició de l'horabaixa del diari *Última Hora*, sota un gran titular que deia "Jornada Conflictiva. Hoy, aniversario de la Segunda República", era reproduïda una fotografia de la plaça d'Espanya on es podia veure un dels nostres militants més actius, l'amic Antoni Mir (l'actual president de l'OCB) sota una pancarta del nostre partit que deia: "14 d'abril. Per una Constitució democràtica. Referèndum: Monarquia o República".

Diario de Mallorca (15 d'abril de 1978) informava de les detencions de partidaris de la república dient: "Sobre las cinco de la tarde de ayer la Policía Armada detuvo a Mateu Ramis, secretario general de l'Organización d'Esquerra Comunista" (OEC)

Però aquestes accions foren fortament reprimides. Qui signa aquest article anava amb els companys que foren detinguts a la Via Roma, quan posaven les pancartes en favor d'una república democràtica. Estranyament -sovint eren silenciades o criminalitzades les accions de l'esquerra revolucionària-, els diversos diaris oficials de Ciutat es feren ressò dels esdeveniments de dia 14. *Diario de Mallorca* (15 d'abril de 1978) informava de les detencions de partidaris de la república dient: "Sobre las cinco de la tarde de ayer la Policía Armada detuvo a Mateu Ramis, secretario general de l'Organización d'Esquerra Comunista" (OEC); a Jesús Vivas, secretario gene-

CENTRE D'ESTUDI DE JUDO
Renshinkan
— LLEVANT MALLORQUÍ —

Tlf. 971 55 15 84
Mòbil 989 68 68 97

L'ANTIFRANQUISME A MALLORCA V LLIBRE

de M. López Crespí

Cada quinze dies a L'ESTEL (d'agost del 1998 fins a l'agost del 1999)
Per demanar números endarrerits, telefona al **971 26 50 05**

Teresa Nieto que editava a la copisteria Copystant la revista dels comunistes de les Illes (OEC) "Democràcia Proletària" sofria diversos atacs per part dels grups anticomunistes on militaven destacats elements del nazifeixisme mallorquí i espanyol.

ral del "Moviment Comunista de les Illes" (MCI); a Manuel Pastor, militant del MCI; y a Manuel Cárdenas, independiente. La detención se produjo en Vía Roma cuando se hallaban repartiendo octavillas de un comunicado referente al aniversario de la Segunda República y que firmaban cuatro partidos de la izquierda extraparlamentaria: PSM-PSI, OEC, MCI y LCR".

Novament el PSM, l'OEC, la LCR, el MCI, els partits autènticament republicans, érem criminalitzats

El periodista Joan Martorell des de l'Última Hora també es feia eco de les detencions, matisant que, quasi un any després de els primeres eleccions dites democràtiques, la república era "Un tema intocable" (aquest era el títol de la seva crònica). El feixisme, *Fuerza Nueva* i una conjunció on hi jugaven grups secrets de pressió (els "incontralats" de tota mena), juntament amb les organitzacions partidàries de la monarquia, "la sagrada unidad de España" i el capitalisme (és a dir, UCD, PSOE, P"CE, AP, etc.), ajudaren a crear un clima de pànic tot criminalitzant qualsevol acció que tingués res a veure amb la lluita republicana, nacionalista o autènticament socialista. A la mateixa crònica de Joan Martorell, damunt el títol "Un tema intocable" es podia llegir igualment: "Ayer, 14 de abril: cuatro detenciones, una bomba y numerosos car-

teles". Sense que en Joan Martorell pensàs gaire en les implicacions polítiques d'aquesta mena de titulars, el cert és que, per a la gent del carrer, novament la premsa associava "república" amb "bombes" i "incidentes". Val a dir que els "incidentes" eren simplement la col·locació de banderes, pancartes o la normal i pacífica repartida de fulls volants en favor d'un referèndum perquè el poble pogués escollir la forma d'estat que preferís. Novament el PSM, l'OEC, la LCR, el MCI, els partits autènticament republicans, érem criminalitzats, malgrat aquesta vegada fos de manera involuntària. Ω

Esta mañana las oficinas de la OIC (Organización Izquierda Comunista) sitas en un edificio de la Plaza España han aparecido violentadas. La puerta principal ha sido forzada y los archivos revueltos. Se ha denunciado el caso a Comisaría sin que se haya notado a faltar nada.

El 13-IV-1978 les seus de les Joventuts d'Esquerra Comunista (JEC) eren assaltades per grups nazi-feixistes.

Refransys populars (II)

- 58) *De millors en pengen.* (Jorge Llagostera)
- 59) *El cor no parla, però endevina.* (Jorge Llagostera)
- 60) *Feina feta, consell donat.* (Jorge Llagostera)
- 61) *El ruc callat, per savi és reputat.* (Jorge Llagostera)
- 62) *Pagant, Sant Pere canta.* (Jorge Llagostera)
- 63) *Ara que n'hi ha, mengem-ne.* (Jorge Llagostera)
- 64) *Déu té una maça que pega i no amenaça.* (Joan Artés)
- 65) *Una mà renta l'altra. I les dues, la cara.* (Joan Artés)
- 66) *Te conec herbeta que te dius marduix.* (Joan Artés) -Dita que recordo del fill d'una mallorquina-
- 67) *Morta la cuca, mort el verí.* (Joan Artés)
- 68) *Malpet et rebregui la beta dels calçotets!* (Sergi Nadal i Cabezas)
- 69) *Les masses piquen.* (Pau Zabaleta i Llauger)
- 70) *La pedra, fora de la mà, no sap on va a parar.* (Manel Cordon)
- 71) *Visca el pa, visca el vi, i visca la mare que ens va parí.* (Quim independentista Català) Més catalana que aquesta !!
- 72) *Les paraules no trenquen ossos, però en trenquen de més grossos.* (Vicenc Ramoneda) Una paraula (mentida sobre una altre persona) li pot fer molt més mal que si li trenquessis un os.
- 73) *Al rei i al porc, l'afaiten després de mort.* (Xavier Sala i Pujolar)
- 74) *Feina feta no fa destorb.* (Quico Llach)
- 75) *D'on no n'hi ha, no en pot rajar.* (Hatem Tahbub Rivadulla)
- 76) *No es pot dir mal, que no entri l'animal.* (Quico Llach)
- 77) *Plet acabat, l'únic que guanya és l'advocat.* (Pere Mas Pascual)
- 78) *Es tard i vol ploure, i la burra no es vol moure.* (Pere Mas Pascual)
- 79) *No hi ha barber mut, ni músic tossut.* (Pere Mas Pascual)
- 80) *La cera al costat del foc s'escalfa.* (Maria Taradell)
- 81) *Déu perdoni als passats, que de pitjors n'han quedats.* (Carlos Illa Casanova)
- 82) *Pel fum se sap on hi ha el foc.* (Quirino Vila-Masana)
- 83) *Gallina vella fa bon brou.* (Martí Benach)
- 84) *Es pitjor el remei que la malaltia.* (Xavier Maynou)
- 85) *No val tenir arrancada de cavall i parada de ase.* (Neus Lorenzo)
- 86) *No es pot buscar tres pèls al gat.* (Lluís Plans) Fixa't que dic pèls, i no peus com tothom diu. La raó és que mai ningú podrà trobar un gat mascle que tingui 3 colors de pèl MAI !! Això és ben cert. Per tant la versió dels peus no té sentit, ja que 3 peus no hi ha cap animal que els tingui. És lògic no?
- 87) *No hi ha cap carbassera que faci melons.* (Ramon Vilageliu) Es tracta d'una dita utilitzada i viva que fa referència al contingut genètic i la seva continuïtat.
- 88) *El que el metge esguerra, ho tapa la terra.* (Quim Independentista Català)
- 89) *No perquè s'hagi obert la veda, s'ha de matar tot el que és gras.* (Joan Bartoll)
- 90) *A bona son, no hi ha llit dur.* (David Ballester Ferrando)
- 91) *La desunió destrueix, i la unió fa la força.* (David Ballester Ferrando)
- 92) *A l'enemic que fuig, mostra-li la drecera.* (David Ballester Ferrando)
- 93) *Sires li escau, poseu-li blau.* (Manel Vilar Vinyeta) El blau queda bé a tothom, per poc afortunat que sigui.
- 94) *Vesteix al pobre i et faràs ric.* (Albert Mitjans i Puigvert)
- 95) *Músic pagat fa mal so.* (Albert Mitjans i Puigvert) La feina pagada abans de fer-la, pot ser mal feta. Els diners ja són al sac i ben lligats.
- 96) *Si vols estar ben servit, fes-te tu mateix el llit ...* (Anna Garriga)
- 97) *Cop al cap, mort o curat.* (Anna Garriga)
- 98) *Si te l'encerten, te l'endinyen.* (Dani Pérez)
- 99) *Salut sense diners es mitja malaltia.* (Lluís Valls Serrat)
- 100) *A cada volada perdem un llençol.* (VanMane) Frase que em diu ma mare!!
- 101) *Amb pa i vi, es fa camí.* (Elena Oliver)
- 102) *El verd, a l'ombra es perd.* (Elena Oliver)
- 103) *En ser negre, botifarra.* (Elena Oliver)
- 104) *Tota pedra fa paret.* (Elena Oliver)
- 105) *A la vora del riu, no et facis el niu.* (Elena Oliver)
- 106) *Amb temps i palla, maduren les nespres.* (Elena Oliver)
- 107) *Carn fa carn, i vi fa sang.* (Elena Oliver)
- 108) *Dita de vella, caga't en ella.* (Elena Oliver)
- 109) *El mort al forat, i el viu al porrat.* (Elena Oliver)
- 110) *Feina feta no fa destorb.* (Elena Oliver)
- 111) *Per com fan no és pecat.* (Elena Oliver)
- 112) *Goteta a goteta es fa riuet.* (Elena Oliver)
- 113) *La dona amb bigot, l'alcança qui pot.* (Elena Oliver)
- 114) *Obri la porta a la peresa i entrarà a ta casa la pobresa.* (Elena Oliver)
- 115) *Allà on sembla que no hi plou, no s'hi pot estar de goteres.* (P. Daniel)
- 116) *De fam i de guerra, allunya nostre terra.* (Francesc Roig) . Ω

M a l l o r q u í !

La llengua catalana, pròpia de les Illes Balears, és oficial a Mallorca. Els teus fills tenen el dret i el deure de saber-la. Exigeix escoles catalanes al teu poble o barriada.

E P ! !

PARES, EDUCAU-ME EN CATALÀ, A MALLORCA HI HA EL MEU FUTUR

Editorial conjunta de la Premsa Forana de Mallorca

Una moratòria necessària

L'acalorat debat que s'ha encès a partir de la moratòria urbanística aprovada pel Consell de Mallorca amaga possiblement una de les qüestions més transcendents que decidiran quina serà la nostra qualitat de vida en els propers anys.

Perquè el creixement urbanístic que ha sofert Mallorca en els darrers anys ha estat tan brutal que el tremendisme sobre quin serà el nostre futur ha deixat de ser un sentiment d'una minoria més o menys conscienciada per passar a ser un sentiment compartit per una gran part dels ciutadans de Mallorca.

Hem arribat al punt en què ja no es tracta de preservar un paisatge o una forma de vida. Fins i tot gent que sempre havia mostrat la seva indiferència quan sentia parlar de la defensa del medi ambient, ara que ja comença a patir les conseqüències d'aquest desenvolupament caòtic, veuen la necessitat de canviar de model. I és que ni amb cucalles davant els ulls hom pot deixar de contrastar el que eren i són els indrets com Can Picafort, el Port d'Alcúdia o el Port de Pollença; per no referir-nos a les situacions caòtiques a que hem arribat en matèria de consum d'aigua, deixalles, etc.

Aquesta moratòria urbanística aprovada pel Consell de Mallorca ha estat possible pel consens a que han arribat tots els partits que componen aquesta institució excepció feta del Partit Popular que fidel als seus interessos inconfessables ha preferit, a l'hora de la veritat, deixar al marge la imatge que darrerament pretenien vendre de centrisme, moderació i voluntat proteccionista i seguir apostant pel model de creixement que han aplicat fins ara. Un model que satisfà tan sols els interessos dels promotors immobiliaris i dels especuladors. Ω

De la revista *Sa Plaça de Sa Pobra*

Fets i Personatges

Els llibres dels anys seixanta

MIQUEL LÓPEZ CRESPI

A mitjans dels anys seixanta aparegué a Barcelona la Col·lecció Història Immediata (Edició de Materials), que ens aportà llibres d'un interès primordial. Edició de Materials ens féu conèixer l'any 1967 obres importantíssimes en la nostra formació. Es tractava (entre d'altres) de l'autobiografia de Malcolm X (The Autobiography de Malcolm X) en traducció de Ramon Barnils i amb apèndix de M. S. Handler, A. Haley, S. Soler, V. Soler i J. M. Brunet. Argenté i Mumbú maquetaren la col·lecció, i del llibre Malcolm X en dissenyà la coberta en Josep Grua-ñas.

En aquells moments -som a mitjans dels anys seixanta- Malcolm X entra a formar part de la nostra vida i concepció del món amb la mateixa força d'un Che Guevara, un Lenin, un Fanon o un Gabriel Alomar, per posar-ne tan sols un parell d'exemples aclaridors. Quan l'any 1967 llegim Malcolm X, el Poder Negre, ja sabem que pel febrer de 1965, a menys de quaranta anys, havia mort assassinat l'autor del llibre. Deia Alex Haley en el pròleg del llibre: "Tro-bava [Malcolm X] les paraules per dir la misèria i les aspiracions de les masses desheretades tal com elles per elles mateixes no ho haurien pogut fer. En atacar l'home blanc, Malcolm X no es lliurava de cap manera a un exercici d'estil. Feia per als negres el que els negres no podien fer ells sols: atacava amb una virulència i una còlera que eren portaveus de segles d'opressió".

Malcolm X era -i és encara!- un dels caps més originals, més coratjosos i més escoltats del moviment negre americà. Poc abans de morir, va dictar a Alex Haley la seva famosa autobiografia, avui ja esdevinguda famosa.

Hom no sap si admirar més (de Malcolm X, el Poder Negre) la sinceritat o la inspiració. La sinceritat,

perquè Malcolm no ens amagava en el seu llibre res dels seus començaments, de la seva joventut al gueto de Harlem. La inspiració, car, en el fons de la presó pren consciència de la seva degradació i de la de tot el poble negre; des d'aleshores dedicava la resta de la seva vida a lluitar contra el "diable blanc" responsable d'aquesta degradació. Va lluitar com a polític, però també com a profeta: convertit a l'Islam, no parava de repetir que el millorament de les condicions de vida dels niggers tenia també un abast moral. Va combatre contra els blancs reformistes, contra els negres integracionistes (la integració, la gran enganyifa, segons Malcolm X).

Però les eines intel·lectuals que posava al nostre abast Edició de Materials no consistien tan sols en l'autobiografia de Malcolm X. Si faig una ullada als prestatges on conserv els meus llibres més estimats n'hi podem trobar tota mena d'estudis cabdals per a una autèntica formació antiimperialista. Em referesc a "incunables" com: Ahmed Ben Bella de Robert Merle (1966); Vietnam: la segona resistència, de Wilfred Burchett (1966); Stalin: una biografia política, d'Isaac Deutscher (1967); Cartes sobre el Capital, de Marx i Engels (1967); Història del socialisme, de Jacques Droz (1968); Sud-Africa: nazisme i apartheid, d'Ania Francos (1966); La CIA, el Govern Invisible de David Wise i Thomas B. Ross (1966); Hongria 1956: socialisme i llibertat de François Fejtő (1966); El conflicte àrab-israelita, de J. P. Sartre (1967); Hanoi sota les bombes, de Wilfred Burchett (1967); Judici a Estocolm: Tribunal Russell de J.P. Sartre (1968); Retrat polític dels USA, de Pierre Dommergues (1967); Mecanisme del poder en Amèrica Llatina, de Luis Mercier (1968); La Xina de Mao, de K. S. Karol (1967), etc. etc. Ω

Un Llibre de Manuela Alcover Llorenç Villalonga: un enemic de Catalunya i de l'Esquerra

Potser un dels descobriments fonamentals del llibre de Manuela Alcover Llorenç Villalonga i les Belles Arts (Edicions Documenta Balear, número 16, 1996) sigui el fet de copsar la profunda ignorància cultural de Villalonga. Els capítols "Villalonga i les Arts Plàstiques", "De Arquitectura: un manifest corbusierista", "L'Antigaudisme" i "Rebuig de les avantguardes i dels ismes", entre d'altres, en són un bon exemple.

Com explica Manuela Alcover (vegeu pàg. 122 del llibre abans esmentat): "Sempre s'han de tenir en compte les limitacions, les mancances i els prejudicis de Villalonga. En matèria d'art, cal advertir, a més, el seu desconeixement de dades fonamentals que, tanmateix, no el frenen d'expressar la seva opinió amb una impunitat absoluta".

Llegint amb cura el llibre que comentem sabem d'aquestes profundes mancances intel·lectuals. Manuela Alcover ens explica com Villalonga confon i barreja -no en sabia res de res- futurisme, cubisme, dadaisme, abstracció... en una paraula, ignora els fonaments essencials de totes les avantguardes culturals i artístiques de la seva època. Enemic del modernisme gaudinià, el qualifica de "un barroco plebeyo, completamente iletrado, desprovisto de la opulencia italiana y de la fina gracia del rococó". Enemic de Catalunya (cal estudiar les importants aportacions de l'historiador Josep Massot i Muntaner al respecte), considera Gaudí com l'encarnació d'una Catalunya que odia (un catalanisme romàntic, de botiguers). De les grans aportacions de Gaudí a l'arquitectura catalana i mundial, Villalonga escriu: "Se construían en las afueras 'torres' de fantasía con ladrillos de colorines i almenas medioevales. [...] Se creía artística la fachada del Palau

de la Música Catalana. [...] El pèl-mele de la Sagrada Família era reputado por obra genial...". El gaudisme és "una arquitectura degenerada" (adjectivació que coincideix amb aquella que aplicaven els hitlerians a tots els corrents avantguardistes alemanys i europeus dels anys vint i trenta).

No demostra tampoc gaire amplitud de mires cultural quan (vegeu el capítol "Rebuig de les avantguardes i dels ismes", pàgs. 149-159) ataca la producció ultraista de Miguel Ángel Colomar i de Jacob Sureda. Miguel -el germà de Llorenç- pensa el mateix i, com Himmler i Hitler, pontifica: "Ahí están esos monstruos del arte de vanguardia... Nada más monstruoso que sus realizaciones". De la pintura abstracta, diu que "és un frau, camelo, camouflage". Els seus atacs a la modernitat inclouen també les arts plàstiques, les lletres, la dansa, el cinema... Ridiculitza tot el que no és clàssic, grec, noucentista. La ballarina avantguardista Eva Tay (la Clawdia de Les temptacions) és caricaturitzada a mort per Villalonga. Enemic de la pintura abstracta -que mai no arribà a entendre-, considera que totes aquestes obres ("las fuerzas colorinescas"): "No pasan de ser telas estampadas". Enemic de Cézanne ("La deshumanización de la pintura arranca en Cézanne", escriu l'autor de Mort de dama), afirma: "El Cubismo es una penitencia". Finalment, Llorenç Villalonga trobarà en Falange Española de las JONS els autèntics "creadors" del segle XX. L'any 1936 elogia els més grans botxins del poble mallorquí: el marquès de Zayas, Mateu Palmer, el Conde Rossi, Vicente Sergio Orbaneja, Francisco Barrado... tots ells, els grans "artistes" dels afusellaments en massa. (Fons de Documentació Antifeixista-FDA). Ω

Miquel Ferrà i Martorell, Uli Werthwein i Casandra redacten el "Parenòstic" de 1999 per a Balears. Dos segles d'aquesta publicació de saviesa popular

El poble mallorquí, i, en especial, la gent de la part forana, tenen, des del segle XVIII, com a publicació imprescindible, dins de cada casa, el famós "parenòstic", és a dir, el "calendari i almanac religiós, instructiu, cronològic, històric, profètic, astronòmic i popular", que en l'edició d'enguany, coordinada per Joan Mata i Lina Sastre, amb la col·laboració de l'Observatori de Costitx, el Bisbat de Mallorca i la Conselleria d'Agricultura i Pesca,

ha comptat amb la redacció d'Uli Werthwein pel que fa a les constants geogràfiques de Balears, Casandra amb els horòscops personals i Miquel Ferrà i Martorell, amb els dotze mesos del calendari pagès del "parenòstic" i un receptari de cuina jueva. Com diu l'esmentat escriptor Miquel Ferrà i Martorell: "El parenòstic, que fa quatre anys que vaig redactant, és tota una institució en la cultura popular i cada any he acudit a diferents fonts.

Les aportacions, en aquest sentit, del folklorista Bartomeu Ensenyat (q.e.p.d), que va ésser el meu mestre en aquesta casta de "ciències de la pagesia", han estat molt importants i cada any les tenc en compte. Res hi ha més entranyable, en aquestes festes nadalenques, que pegar una ullada a tot el que el camp, l'horticultura i jardineria d'aquesta Mallorca de final de segle i de mil·lenni ens reserven. Es una manera de dir: Molts d'anys!" Ω

(Redacció de S'Estel)

El Teatre de la Revolta Mallorquí al Principat

L'actriu i directora Teresa Gelpí estrena El Cadàver de Miquel López Crespí

(La repressió contra el poble mallorquí en un excel·lent muntatge estrenat en el Teatre Centre)

L'actriu i directora Teresa Gelpí, Presidenta de l'AGT (Associació Gironina de Teatre) ha muntat l'obra de Miquel López Crespí El Cadàver.

Aquesta obra, editada l'any passat per Pagès Editors i representada, amb notable èxit, en el Teatre Principal de Palma l'any 1996 per la Companyia "Taula Rodona", ha funcionat a la perfecció en aquesta estrena al Principat. En paraules de la directora: "L'estrena ha estat un èxit rotund".

"Aquest any hem apostat fort per una obra de caire històric, farcida de situacions reals, amb noms i cognoms autèntics". (Teresa Gelpí)

La directora del muntatge, Teresa Gelpí, deia recentment parlant de El cadàver: "Aquest any hem apostat fort per una obra de caire històric,

"El cadàver" de Miquel López Crespí s'ha estrenat en el Principat (Desembre de 1998)

Teresa Gelpí havia guanyat fa uns anys el premi a la millor actriu concedit l'any 1994 per la seva magistral interpretació a l'obra Les Cartes, un monòleg de Víctor Català

Els actors i actrius del Grup "Germanor" que ha estrenat l'obra de Miquel López Crespí en el Teatre Central són: Montserrat Tarridas (Mare); Antònia Galceran (Dona); Bea Vidal (Filla); Montse Xreus (Amant); Joan Furest i Josep Curós (Falangistes); José A. Jiménez (Militar); Montse Gómez (Núvia); Raquel Martínez (Miliciàna); Joan Puig (Nuvi). De l'equip de llum i so s'encarrega Gabriel Pujol i de la direcció, la coneguda actriu Teresa Gelpí.

Teresa Gelpí havia guanyat fa uns anys el premi a la millor actriu concedit l'any 1994 per la seva magistral interpretació a l'obra Les Cartes, un monòleg de Víctor Català escrit a finals del segle passat. Teresa Gelpí escenificà -a Girona- aquesta peça més de seixanta vegades. D'altra banda, Gelpí, presidenta de l'Associació Gironina de Teatre, ha valorat molt positivament aquesta estrena al Principat de Miquel López Crespí i, parlant amb la Secció de Cultura d'aquesta publicació, ha remarcat el notable èxit aconseguit per l'autor de sa Pobla amb el muntatge estrenat en el Teatre Centre.

La Generalitat de Catalunya i el Departament de Cultura de Malgrat (Barcelona) han tengut una importància ben destacada en l'estrena i difusió de l'obra de Miquel López Crespí. Tant la Presidenta de l'AGT com diverses companyies teatrals del principat no descarten, vista l'acceptació d'aquesta estrena de l'autor de sa Pobla, nous muntatges que facin conèixer al Principat altres obres del teatre mallorquí modern. (Secció de Cultura de l'Estel). Ω

El teatre modern mallorquí (Miquel López Crespí) s'ha estrenat en el Principat amb gran èxit de públic i de crítica. Els actors de la fotografia són: Joan Furest, Josep Curós, Montserrat Tarridas, Antònia Galceran i Bea Vidal.

farcida de situacions reals, amb noms i cognoms autèntics. Malgrat que l'obra es desenvolupa a Mallorca és fàcilment comparable a situacions viscudes arreu de Catalunya.

"M'agradaria que aquesta obra fos un cop en la consciència dels espectadors/es de l'horror que va suposar aquella gran bogeria que va ésser la guerra civil". Parlant igualment de El cadàver l'escriptor Miquel Ferrà Martorell havia escrit: "La sang vessada entre 1936 i 1939 s'ha volatilitzat totalment. Però no es volatilitzen les conductes 'luciferines' de l'home, l'ambició sense mesura que pot dur al crim i la venjança, al robatori de guant blanc que en temps de guerra o revolució es protegeix amb pistoles, botes, corretjams i uniformes".

Tant se val, de Manfred Karge: la darrera interpretació de Teresa Gelpí

(Actor de cinema i col·laborador de Heiner Müller, Thomas Braschs, Mathias Langhoff i el Berliner Ensemble de Bertolt Brecht, Karge construeix a Tant se val un brillant monòleg de fons social en el qual es reflecteixen els últims anys de la història d'Alemanya)

DDT Teatre (Girona) ha estrenat recentment a La Planeta, un monòleg de l'autor alemany Manfred Karge

DDT Teatre (Girona) ha estrenat recentment a La Planeta, un monòleg de l'autor alemany Manfred Karge. L'actriu Teresa Gelpí i l'acordionista Paco Ortega són els dos intèrprets de la peça,

dirigida per Jep Sánchez, que s'inspira en el cas real d'una dona que va salvar el lloc de treball del seu marit disfressant-se d'home. Karge aprofita les possibilitats teatrals d'aquesta situació per reflexionar sobre el "paper dels pantalons" en la societat i sobre la història contemporània d'Alemanya. Brecht havia utilitzat el mateix tema per fer el conte El lloc de treball, i Karge va decidir portar el personatge a l'escena amb l'objectiu de reflexionar sobre la història d'Alemanya a partir del punt de vista d'un ésser humà que només lluita per la seva supervivència -l'ascensió del nazisme, la Guerra Mundial, la creació dels dos Estats i les condicions polítiques i socials que s'hi van desenvolupar.

Al llarg de la seva interpretació, va saber transmetre la inquietud, la frustració, la solitud, la rudesia d'aquesta època i més essent dona. Gelpí, fa un gran paper, del qual va poder gaudir el nombrós públic assistent

"El text -expliquen Sánchez i Gelpí- de seguida ens va interessar. Aleshores vam demanar l'original en alemany, i Pere Ros en va fer una primera traducció, i també la versió definitiva després d'una correcció literària i lingüística d'Antoni Puigverd. A diferència del cas real, en què la dona va ser descoberta, l'obra ens posa al davant d'una dona que ha mantingut la seva falsa identitat masculina fins arribar als anys 80 i que evoca davant del públic, asseguda al sofà de casa seva, mitjançant records i somnis que no segueixen un fil cronològic, la seva particular experiència". El muntatge presenta el personatge dins una cambra estilitzada. La il·luminació fa que les parets, quan convé a l'acció dramàtica, siguin transparents i transportin la imaginació a d'altres espais de la memòria de la protagonista. Segons explica la crítica "L'actriu Teresa Gelpí desgrana de mica en mica aquesta dura història que reflecteix la biografia de l'última dècada d'Alemanya. Al llarg de la seva interpretació, va saber transmetre la inquietud, la frustració, la solitud, la rudesia d'aquesta època i més essent dona. Gelpí, fa un gran paper, del qual va poder gaudir el nombrós públic assistent. Una cuidada escenografia, una acurada traducció, un llenguatge molt culte amb un to seriós i selectiu". (Diari El Punt). Ω

PETITS ANUNCIS

BORSA
IMMOBILIÀRIA

Llog per dies apartament a Palma-nova. Es ideal per trobades amoroses. Tel. 469441.

Deixaria cambra doble a casa compartida, jardí i hortet. Molt econòmic. Preferentment gent jove. A Santa Ponça, urb. Galatzó. Tel. 671419.

Traspàs fusteria al carrer d'Antoni Rosselló a la barriada de la Soledat de Ciutat. Tlf. 271065

Cerc cases per llogar tot l'any (anys 98/99), amb piscina. Tlf. 864424.

Cediria amarrament al club nàutic s'Arenal a canvi de compartir barca de pesca esportiva. Tlf. 971 74 05 25.

Cerc casa amb piscina, 3 ó 4 habitacions per a temporada d'estiu 1999. Tlf. 971 86 40 91.

Venc pis a s'Arenal prop de la platja. 971262046.

SERVEIS
PROFESSIONALS

S'ofereix jardiner amb coneixements de cuina. Demanau per en Lluís. Tel. 604790.

Cerc feina per guardar nins petits a ca seva a ca meva per les zones de Sineu i Maria. Tel. 525380.

La Casa Catalana de Mallorca ensenya ball de bot i sardanes. Tel. 753559.

Si vols fer feina amb els àngels, apunta't al "Taller dels Àngels". Informació al telèfon 281642 (Xesca).

Cerc feina per guardar nins a Can Picafort o Inca. Carrer Nou, 5, Maria de la Salut.

S'ofereix pintor empaperador, econòmic, seriós, ràpid i net. desplaçament per tot Mallorca. Tel. 203239

Pneumàtics Son Ferriol. Equilibrat de rodes, canvi de rodes i pegats, alineament de direccions assistida per ordinador. Avda. del Cid, 73. Tel. 427553. Son Ferriol.

Si teniu qualche vidre trencat, crida al 473819 i el vos posarem tot d'una.

Cerc feina per fer a ca meva. Tipus ceràmica, sabates o similar. Tel. 297067.

Cerc feina de representant d'arts gràfiques o comercial de publicitat. Tel. 297667.

Es confecciona o arregla qualsevol peça de vestir, cortines, coixins, etc. Tel. 771005.

Es passen treballs a màquina i per ordinador. Netejat i rapidesa. Tel. 771005.

Gabinet de Psicologia. Neurosis, trastorns de caràcter, psicoteràpia infantil, depressió. Tel. 427193.

Cerc feina per guardar nins a la comarca de Cala d'Or. Tlf. 842156.

Jubilat de 60 anys, s'ofereix per cuidar jardí, garaix, xalet, etc. Carnet de conduir camions i cotxes. Tel. 971477217.

Cerc al.lota en règim aupair. 28.00 mensuals, cuidar nadó 11 mesos, matrimoni fent feina fora, Cridar de 8-8'30 matí o a partir de les 10'15 del vespre. 971757831.

PERSONALS

Al.lota de 17 anys s'ofereix per a feina seriosa o per a donar classes d'EGB. Tel. 677727.

Vull deixar d'ésser esclau dels castellans. Cap partit polític m'ajuda a aconseguir la llibertat. Me vols ajudar tu? Telefona'm al 964 531 175. Josep Casalta.

Atenció, catalans i catalanes independentistes. Vull cartejar-me amb tots vosaltres. Estic boja pel bon rock català: Sau, Els Pets, Lax'n'busto. No us talleu i escriviu a Marta. Indústria, 114-08030 Malgrat de Mar.

Als Països Catalans es fa molt bona música! M'agrada, però, en especial la que surt de Mallorca a càrrec d'en Tomeu Penya. Independentistes, si somnieu en una nació lliure plena de música catalana i de vibracions nostres, escriviu-me: Francesc Bujet. Passeig del Migdia, 32-2-3-17200 Palafrugell.

Ens agradaria cartejar-nos amb al.lots i al.lotes que com nosaltres estiguin penjats/penjades per Lax'n'busto i que defensin la nostra llengua. Raquel Lagostera Costa. Gardènia, 4-08880 Cubelles.

Cercam gent entre els 18 i els 45 anys per excursions, sortides, etc. Abstenir-se els qui vagin de mala fe. Apartat 1.792 Ciutat.

Pensionista de 78 anys, 1'80 d'altària, català. Vull conèixer senyora pensionista entre el 50 i 70 anys, per no estar tot sol. Tenc bona pensió i pis amb 5 habitacions i dos banys. Cerca'm al 462536. Ferran.

Hola! Som una al.lota felanixera. Som molt independentista, iestic boja pels Sau, pels Ocults i pels Pets. Segur que si m'escriviu feim una gran amistat. Som molt divertida. Adéu. M. Glòria. Carrer d'en Magallanes, 29-07670 Porto-colom.

Senyor seriós i responsable de 53 anys. S'ofereix per cuidar senyor major i atendre'l en totes les seves necessitats. Per entrevista podeu escriure a n'En Carles. C/ Reis Catòlics, 31-07008 Ciutat de Mallorca.

Vull intercanviar revistes, còmics, fanzines i adhesius amb tots aquells joves que estiguin orgullosos de tenir sang catalana o basca a les seves venes. Pau Arranz-C/2 Volta 31-07209 Son Mes-quida-Mallorca.

Cerc al.lota fins els 33 anys amb les ungles llargues, romàntica, una femella maca. Escrivu-me a: Oscar, C/Ausi-as March, 36-6-1 07003 Ciutat.

Jove de 29 anys, fadrí, amb estudis universitaris, agradós i simpàtic, desitjaria conèixer al.lota formal de 20 a 27 anys. M'agrada el ball de saló i som bastant actiu. Anima't i escriu-me a l'apartat 690 de Ciutat.

Estudiant de ciències polítiques de 26 anys. Som independentista andalusí i m'agradaria mantenir correspondència amb independentistes catalans. Antonio. Apartat 74 Sant Fernando (Càdis).

Hola! Soc un noi de 12 anys. En dic Josep i soc del Barça. m'agrada el futbol i el bàsquet. Voldria cartejar-me amb alguna persona. Sóc català. Escriviu-me. Josep Chillida. C/ la Bassa, 23 43530 Alcanar (Tarragona).

Hola, Em dic Raquel i tenc 14 anys. Tenc ganes d'escrivir-me amb gent de 14 a 16 anys. Si vols escriure'm... Raquel González-C/Ansel Calvé, 13, 1º 3º-08950 Espulgues de Llobregat (Barcelona).

Som un jove de 24 anys, fadrí, cansat d'espanyolistes monàrquiques. Vull cartejar-me amb al.lotes independentistes d'entre 20-28 anys. Som simpàtic, idealista, seriós en temes de parella i català. Prometo respondre. La meua adreça és: Miquel Àngel Rodríguez; Pl. Poeta Juan Boscán, 4-4c; 18013 Granada (Andalusia).

Cerc al.lota sense fills de 22 a 28 anys. Signe Lleó o Sagitari, que sia capaç d'estimar sense traïció. Telefona'm al 512018 dies feiners a partir de les 23 hores.

Fadrí sincer de 30 anys, simpàtic i agradable vol conèixer al.lota formal per una relació seriosa de parella. Escrivu a: Sebastià, carrer des Cubells 6, 07660 Cala d'Or, o telefona'm al 657739.

Es passen treballs per ordinador. Perfecció, netedat i rapidesa. Interessats trucar al tlf. 474404.

Atenció: administrativa cerca amigues i amics per a sortides, excursions, i a l'estiu anar a la platja. Bústia Postal 1400-07080 Ciutat.

Cercam músics per a crear una Banda de Música a s'Arenal de Mallorca. Tel. 971 26 17 19. Maties.

Som un alemany de 38 anys, cerc amigues i amics per a sortides i més. També vull estudiar la llengua mallorquina. Escrivu-me a la Bústia Postal 97 - 07080 Ciutat.

Sóc un noi de 31 anys. Solter. No minusvàlid. Voldria mantenir correspondència amb noia minusvàlida que tenguí bon caràcter, culte, es senti sola. Escrivu a la Bústia Postal 163 - 08400 Granollers (Vallès Oriental).

Capritxós, especial, diferent i atractiu jove de 27 anys, cerca dona independent i intel.ligent que vulgui companyia, carícies, massatges i sexe durant les seves estades al principat, a canvi d'ajuda econòmica. Manel 907843901-973603214.

COMUNICATS

La Generalitat de Catalunya ofereix a entitats i de franc llibres, fulletons i material informàtic sobre la nostra història nacional. Per rebre'ls, cal enviar una sol·licitud a la Generalitat fent esment de l'entitat, adreça, telèfon, l'ús que hom en pensa fer i el nom complet del qui fa la petició amb la signatura i segell de l'entitat. Molt indicat per a professors d'història, ciències socials, català, centres d'ense-nyament, biblioteques...

Si vols rebre la revista L'ILLA gratis, la pots demanar a Edicions Bromera, Polígon Industrial, 46600 Alzira. Tel. 96-2402254

Per a tots aquells i aquelles que vulguin lluitar contra l'invasor, contra els traïdors, contra l'exploració obreira, i per una terra lliure i catalana, els Maulets tenim obert l'apartat de correus 349 C.P. 43480 de Salou (Tarragona), per a qualsevol informació o col·laboració contra l'ocupant.

Si voleu rebre una subscripció gratuïta al Butlletí de la Fundació per la Pau (entitat contra l'armamentisme i la guerra) podeu adreçar-vos al telèfon (93) 3025129 o al carrer Pau Claris, 89, Barcelona 08010.

Si voleu rebre llibres en català gratuïts sobre diferents temes d'actualitat, socials o teològics, sols us cal escriure a *Cristianisme i Justícia*, carrer Roger de Llúria, 13, Barcelona 08010, o telefonau al (93) 3172338.

La delegació catalana de la CSEM, grup d'ajut als països de l'Est, fa una crida per enviar roba, menjar, sabates, medicines etc. Per demanar adreces on enviar-ho personalment, podeu adreçar-vos a: Benjamí Planes, CSEM, passatge Miquel Carreteres, 11, 08206 Sabadell. Tel. (93) 7262 918.

Professora titulada fa classes de solfeig, piano i harmonia. Individuals i en grup. Tel. 756114. Magdalena.

Universitària fa classes de repàs d'EGB i català a la zona de Pere Garau de Ciutat. Tel. 243383.

Si voleu intercanviar adhesius, revistes, informació, etc, sobre el tema d'alliberament nacional, escriviu a l'Associació «Xavier Romeu». Apartat de correus, 36. 43480 La Pineda. Tarragona.

El Consell Nacional Català ofereix diversos llibres, gratuïtament, a tot aquell que els els demani, al voltant dels drets i història de la comuna pàtria catalana. Podeu escriure a l'Apartat 15.071 de Barcelona-08080.

Si voleu rebre informació sobre les Joventuts d'Esquerra Republicana (JERC), i rebre els nostres butlletins, escriviu ara mateix a: JERC-Illes. Santiago Russinyol 1, àtic. 07012 Ciutat de Mallorca.

Estam interessats en un intercanvi cultural amb persones i institucions dels Països Catalans que desitgin informar-nos sobre el passat i el present del dits països i estiguin interessats en qüestions vinculades a l'Argentina. Escriviu-nos a: Baigorria 1337. 200 Rosario-Argentina.

Acció Cultural del País Valencià i el Bloc Jaume I ja és a Internet. Si voleu intercanviar propostes d'acció i lluita, o informar d'activitats, etc., podeu connectar: ACPV @vlc.servicom.es

Vos recomanem boicotejar les ONG's espanyoles AGNUR España, Médi-

cos del Mundo i Unicef amb els bancs espa-nyols Central Hispano i Banco de Santander que els donen suport.

Subscripcions gratis a còmics en català per a nins de 6 a 10 anys. "El Llaüt de Xàbia" -Apartat 53- Xàbia 03730 Patrocinat pel Magnífic Ajuntament de Xàbia.

Cursos gratuïts de llengua andalus. Podeu adreçar-vos a: LLENGUA (Ensenians a Dittansia de la Yenwa Andalusia) P. Pedro Romana, 1-4-2-14007 Còrdova.

Si quies rebre el Puxa Asturias en to casa, y de balde, sólo tienes qu'enviar la direicion a: Endecha Astur-Puxa. Cai Llangreu, 10, 2º-Xixon 33206-Asturies.

La meua col·lecció té 20.000 adhesius polítics. Faig exposicions. Crec persones que hem facin arribar enganxines de l'Esquerra Revolucionària. Paniello-Apartat 139-22400 Monsó-Osca.

"El Full" és una publicació interna de l'Associació Roca i Ferreres. Si voleu rebre'l gratuïtament comuniqueu-nos el vostre nom i adreça: Apartat de correus 9247, 08080 Barcelona.

Lluita, la revista de l'independentisme valencià és a Internet: <http://www.estelnet.com/lluita>.

Si voleu afiliar-vos a sindicats nacionals catalans: C. S. C * 93 4541188.

Oferim de franc cursos bíblics i subscripcions a revistes cristianes en català: Ajuda Evangèlica dels Països Catalans. Apt. de Correus 1.022. 12995 Castelló. Tlf. (964) 207607.

Els Castellars de Mallorca, necessitem gent!! Si t'agrada passar-ho bé. Si vols tenir nous amics sans i saludables. Si t'agrada fer pinya amb un projecte nou: Fes-te Castellar!! Vine a veure'ns!! Assagem els dissabtes a l'Escola d'Adults son Canals. Carrer son Canals, 10. Telèfon 452414, Isidre.

Pintors, escultors, fotògrafs, etc., interessats en exposar les seves obres, així com gent interessada en comprar o simplement en visitar l'exposició del moment, podeu passar pel Cafè es Museu. Carrer Guillem Timoner, 10-Felanitx.

A tots els menorquins que lluiten per l'alliberament i reunificació nacional, si voleu rebre informació sobre el Partit per la Independència (PI) i de la seva branca juvenil. Joves independentistes dels Països Catalans. Escriviu a: Maür-Ruben Vinent. Carrer dels Frares, 49. Cat-07701 Maó-Menorca.

Animo a tots els independentistes de ls illes i de la resta dels Països Catalans que solen anar a les festes de Menorca per l'estiu a que ajudin, a més de beure pomada, a fomentar la consciència nacional. Porteu tots el mocador independentista al coll.

Grup folclòric sense gaire pretensions cerca sonadors i sonadores, cantaires i gent engrescada per seguir fent coses. Actuem alguna vegada, no guanyam gaire, però ens ho passem d'allò més bé. Ens reunim els dimecres a les 20'30 al Rafal Vell (Antiga escola). Som gent acollidora. Trucau al 971 505374

Els nacionalistes interessats per un sistema d'intercanvi cultural i turisme alternatiu per a nacions sense estat, podeu informar-vos a: Turisme Alternatiu: Bústia Postal 1.171 Castelló 12005. Es tracta d'un sistema de llarga trajectòria provada arreu del món, molt adaptable i econòmic.

Motos
Salom

Jeroni Pou, 9 • Tel. 468136
Tomàs Forteza, 24 • 462686

Les persones interessades en les activitats de les Associacions i clubs UNESCO poden adreçar-se a la Federació Catalana de la Unesco: Mallorca, 207-08036 Barcelona. Tlf. 932534367.

Necessitam persones amb idees i ganes de tirar endavant la nostra llengua i la nostra cultura. Associació la Brúxola. Tlf. 93 4353323.

Coleccionau Fanzines? Voleu saber que fan els/les independentistes del Tarragonès? Subscriu-vos al Butlletí del Col·lectiu independentista "El Timbal de Bruc". Per 600 peles el rebreu cada dos mesos durant un any. Bústia Postal, 7- 43893 Altafulla.

Si us interessen les llengües minoritzades de més a prop, adreçeuvos a: **Llengües Vives**. Bústia Postal 5224/08008 Barcelona.

Si vol rebre l'*Euskararen Berripapera* (en foraster) gratuïtament escriviu a: Hizkunta Politikarako. Wellingtongo Dukea, 2 - 01020 Vitoria-Gasteiz (Araba).

Coleccionista d'adhesius compra, canvia, recolleix material d'esquerra revolucionaria o independentista. Coleccionisme I.S.G. Bústia Postal, 135-48980 Santurzi-Biskaia.

Col·laboreu! Ajudeu-nos! Per un projecte de documentació d'indrets de les illes i dels Països Catalans necessitem targetes postals (noves o utilitzades de "Escudo de Oro" Biblioteca Catalana de Krefeld - Box 1665 D-47716 Krefeld Alemanya. Tel. 07-49215126635.

Classes particulars. Totes les assignatures i tots els nivells. Petits grups. Professors/es titulats. Preus econòmics. Telf. 971467931. Ciutat de Mallorca.

Classes particulars d'hebreu, grec i llatí a tots els nivells. Jordi 971242795

Piano Blues, Jazz, Rock. Classes particulars. Harmonia moderna. 971242795 Nanel.

A tots els valencians que vulguen contribuir a la construcció nacional del País Valencià. L'associació cívica Tirant lo Blanc us espera. Som els nacionalistes valencians. 963879408.

Sóc professor d'una DIWAN (escola bretona) i escric i llig català. Envieu-me informació sobre els Països Catalans, especialment de tema d'ensenyament: Gràcies. Joel Donnat-44, Hent Frinaoudour, Penc'hoad-F-22860 Plourivou Breizh/Bretanya - Estat francès.

BORSA DEL
MOTOR

Si vol un cotxe nou de la nostra gamma, véngui en parlar. Agència oficial Renault. Tel. 413867. Son Ferriol.

Venc Harley Davison Heritatge Softail Clàssic. Modelo 95 matrícula IB 1995 BY. Tlf. 971820717.

VENDES

Venc piano marca TLEYEL, un quart de coa, en bones condicions. Mig milió de pessetes. Tlf. 939 373 151.

Venc figures d'escaiola noves per decorar o policromar: àngels, betlems, fruites, flors... per lots o a la menuda. Trucau capvespres i vespres al 971 29 44 44.

ANUNCIAU-VOS DE FRANC A L'ESTEL

Nom.....DNI.....

Cognoms.....Tel.....

ATENCIÓ

- Escriviu un sol anunci per cupó
- Usau lletres majúscules
- Escriviu dins el requadre el text

Ompliu aquest cupó i envieu-lo a:
L'ESTEL. Apartat de Correus 124. 07600 S'Arenal de Mallorca

RECORDA
Quan hagi llegit aquest
periòdic, si no en fas la
col·lecció, regala'l a un amic,
veí o parent
EL PAÍS HO NECESSITA

Exigeix EL CATALÀ a les empreses!

La llengua catalana encara no és una llengua normal. Hem reclamar sovint a les administracions «català» que la respectessin a les catalanes que la promoguessin, però encara és la pròpia societat catalana la que té la major responsabilitat en defensar la nostra llengua: la societat catalana sumant tots i totes.

Ju dels àmbits on la nostra llengua encara no ha assolit la normalitat és el món de les empreses. I els/les consumidors/es hi tenim molt a dir. La legislació vigent ens permet exigir els nostres drets col·lectius en **defensa de la llengua** que ens caracteritza com a poble. De res no ens serveix la legislació si els/les consumidors/es no demanem el que ens pertoca. La darrera responsabilitat és nostra. Per això, la **Plataforma per la Llengua** et demana que:

exigeixis el català com a consumidor a les empreses de distribució
demanis productes etiquetats en la nostra llengua
protestis a les grans empreses productores que sistemàticament es neguen a etiquetar en català i discriminen així la llengua
demanis la retolació en català tant a nivell extern com intern, i responguis la publicitat gratuïta demanant que te la trametin en català
demanis els prospectes o instruccions en la teua llengua
El català no és una llengua inferior a cap altra, però per a fer valer els seus drets és necessari que reclamem la seva presència amb aquestes i altres iniciatives que vulgis portar a terme.
Si et vols comprometre com a consumidor/a en la defensa de la llengua pots col·laborar més intensament en les campanyes que desenvolupa la Plataforma tractant de complementar mai de substituir, la pressió social que hem d'exigir com a consumidors i consumidores

PLATAFORMA
PER LA
LLENGUA

Carta al director Un altre cop la Ultradreta

Aitor Zabaleta va trobar la mort a les portes d'un camp de futbol, víctima d'una agressió feixista. El seu "delicte": ésser basc i un bon aficionat al seu equip. És indignant que a finals del segle XX i entrants del XXI, energúmens feixistes s'amaguin sota la màscara de l'esport per difondre idees xenòfobes i racistes i continuïn matant amb la mateixa impunitat de sempre.

Aquesta impunitat tan sols es pot entendre per la indiferència dels dirigents dels clubs esportius i la connivència política i ideològica respecte els sectors més radicals de les

aficions. Però també la resta de la societat té la seva part de culpabilitat al no donar una resposta suficientment contundent envers les agressions de la ultradreta. Per a Aitor no hi hauran ni llaços blaus ni concentracions o manifestacions massives, com tampoc n'hi hagueren per a Lucrecia Perez, Guillem Agulló o per al transvestit Sònia, exemples vergonyosos d'atemptats feixistes ocorreguts a l'Estat espanyol i tolerats amb la indiferència mediàtica, política i social habitual.

I és que el feixisme, sota l'aparença tan de jove neonazi, de policia incontrolat, de llibreter expert com de polític "respectable" continua estant present a la nostra societat i cal combatre'l amb tots els nostres esforços fins a poder eradicar-lo. Ω

M.B.M. i J.D.C.
(Igualada)

Automòbils PLA DE NA TESA

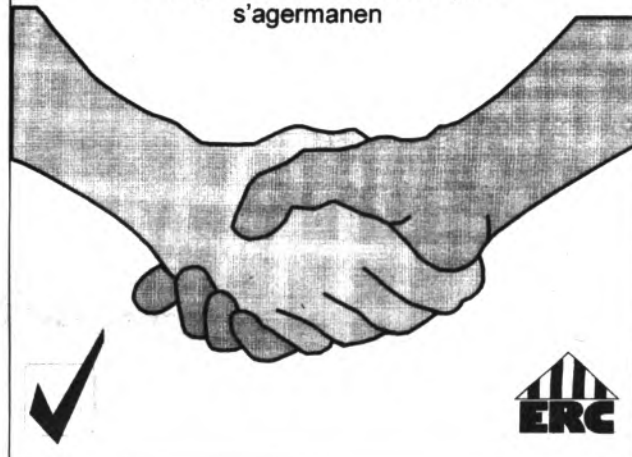
Compra i venda de vehicles
C/ Weyler, 12 • Tel. i fax 60 04 45 Pla de Na Tesa

RESTAURANT S'HOSTALOT

Menú dies feiners: 650 ptes. Cuina Mallorquina
Porcella rostida • Escaldums • Carn Torrada

Camí Vell de Sineu, km 5 • Tel. 42 87 12
S'Hostalot

Comprau productes etiquetats en català.
on la qualitat i el respecte al país
s'agermanen

Restaurant
Cas Carbone

Dimarts
tancat

Ctra. de Manacor, km 28 • Tel. 64 65 04 • 07230 Montuiri

RESTAURANTE
Casa Jacinto

c/ Barranc, 20 • Tel. 40 18 58 • Gènova

AGENT DE:

Mosca Marítimo, S.L.
TransMallorca S.A.

Transports a Península i Balears

Carrer dels Conraders, 46 • Nau A 1 - Cantonada Muntanya
Telèfons 971 605 097 - 971 604 239 - Fax 971 604 845
07141 POLÍGON INDUSTRIAL MARRATXÍ - MALLORCA

TENNIS SON RIGO

Tennis
Futbol-sala
Hàndbol
Petanca
Cir. footing

Squash
Volei
Mini-golf
Tennis taula
Gimnàs

Final Avda. Son Rigo • Tel. 74 33 66
Sometimes • Palma de Mallorca

CAN TITO RESTAURANT

PEIXOS I MARISCS FRESCS
CUINA MALLORQUINA

c/ Palmera, 6 • Tel. 27 10 16 • 07006 El Molinar (Palma)

SERVIAUTO ARENAL S.A.

SERVEI OFICIAL

Carretera Militar, 185 • Les Cadenes
Tel. 26 81 11 • Fax 74 32 77
07006 S'Arenal-Palma (Mallorca)

Toldos ARAGON

ENVELATS BALCÓ - TERRAÇA - CAPOTES -
ENVELATS PLANS - COBERTORS PISCINA -
LONES - TREBALLS A MIDA

Aragó, 112 - baixos
Telèfon 27 01 00

07008 - Palma de Mallorca

Carrer de
Manacor, 121-C

Tel. 27 85 18

07007 Palma de
Mallorca

Productes agropecuaris

- Pinsos
- Cereals
- Zoosanitaris
- Llavors
- Adobs
- Fitosanitaris
- Material per agricultura i ramaderia

Av. Baix d'es Cós, 49 • Tel. (9)71 - 55 03 13
Fax (9)71 - 55 29 28 • Tel. mòbil (9)08 - 09 92 28
07500 - MANACOR (Balears)

Fa 27 anys que els germans Mateu regenten la **Fusteria Germans Mateu** a la barriada de Llevant de Manacor.

Fa un any que en Jordi Caldentei ha obert la **Botiga Mon Animal** al Serral de Manacor. Ven pinsos i accessoris per animals de companyia.

* Fa 37 anys que n'Antoni Roig i els seus germans Josep i Rafel obren el **Ebenisteria Jansu** al Serral de Manacor. Una fusteria amb una trentena d'operaris.

* Fa mig any que els germans Giner regenten el **Bar Xarop** a la Plaça del Mercat de Manacor. El pa amb oli és l'especialitat de la casa. La música i les exposicions de pintura donen ambient al lloc.

Fa 12 anys que en Miquel Febrer va obrir la **Fusteria Can Quixeta** a la Barriada de Fartàrix de Manacor. A la foto amb els seus fills.

Fa 33 anys que en Pep Gallego va obrir la **Fusteria Pep Gallego** a la barriada de sa Torre de Manacor.

Fa un any i mig que n'Antònia Sunyer regenta el **Bar Ronda** a la barriada de Sa Torre de Manacor. Un bar de berenars i cafès. Els vespres tanquen d'hora si no hi ha futbol.

Fa 18 anys que en Guillem Bover va obrir la **Fusteria Bover** a Baix des Cos de Manacor.

Fa 22 anys que n'Antoni Ribot va obrir la **Fontaneria Es Cos** a Manacor. Botiga i instal·ladora de sanitaris.

ANTONI SERRA, ESCRIPTOR

Els joves de la resistència, de la clandestinitat, a hores d'ara ja no tan joves ni tan resistents

I ha estat curiós això que hem vist durant aquest temps. Els joves de la resistència, de la clandestinitat, a hores d'ara ja no tan joves ni tan resistents, han anat renovant les biblioteques casolanes i personals, per exemple. Abans d'haver pogut pair l'embaçada de Trotski, Bakunin, Marx, Engels, Lenin, Baran, Chomsky, Sweezy, Bettelheim, Goldmann, etc., els han llevat de les prestatgeries i n'han fet foguerons -popolars, és clar- a qualsevol festa de Sant Joan o de Sant Antoni, segons les contrades. Els buits que els llibres han deixat, probablement han estat ocupats per uns altres de bruixeria, esoterisme, quíromància... S'ha produït el canvi, efectivament. I la «culturitització» de les masses a través de la televisió molts de pics ens ha semblat un orgasme de cada vegada més generalitzat. Tal volta ha passat únicament que aquestes dates han coincidit amb les del pagament dels darrers terminis d'electrodomèstics, encara que, tot seguit, s'hagin presentat més paranyes: el segon canvi de cotxe, la segona residència, etc.

Època sense rebels

I ha estat en aquesta època de felicitat sense rebels, malgrat l'atur, que ha tornat a comparèixer Miquel López Crespí.

I ha ressorgit amb força, amb embranzida, i ha guanyat tota mena de premis literaris: teatre, narrativa, poesia... No és que a mi m'emocionin gaire els premis, perquè, al capdavant, tenen un valor circumstancial, accidental, independentment de l'econòmic, que és el que importa. Són, però, una forma «normal» de cridar l'atenció dins una cultura «anormal» com la nostra, i cal acceptar-los amb la transcendència que permet qualsevol competició social, és a dir, amb el valor passatger d'un campionat esportiu. A qui importa avui Tarrés, el cap de ferro, o Primo Carnera?

Això ho sap molt bé López Crespí, evidentment...

I ho sap també un altre amic escriptor, Ignasi Riera. Tal volta per aquesta raó va escriure com a pòrtic d'*Històries per a no anar mai a l'escola*, que López Crespí «ha entès els preceptes ètics d'un compromís polític sense compensacions». Afirmació a la qual jo afegiria, a més a més, per si no s'hagués entès del tot la suggerència, sense competicions. Bastaria llegir aquesta obra de teatre per a descobrir la finalitat que l'autor persegueix. Una obra difí-

cil, de gran complexitat, d'experimentacions escèniques prou interessants (complementacions mútues dels sons, dels personatges, de les paraules, lligades en un «cos únic» de ritme trepidant), però que conserva en tot moment el compromís amb el món en què pretén incidir, el compromís del mateix autor.

«Els fills dels senyors tenen pixedra!» he llegit en el text original, com a expressió unànime de tots els personatges, però David contesta: «Investiguen un "nou" classicisme. L'"art intemporal", en diuen, "cop-sador d'essències"». En voleu més, d'evidència?

El Teatre mallorquí -Forteza, Mas, Segura- es pura gasofia

Cal advertir, a més, que el teatre de López Crespí no és el teatre a què ens té acostumats la Mallorca pretesament culta, durant quaranta anys d'avorriment i de rutina. El teatre mallorquí -Forteza, Mas, Segura, etc.- és pura gasofia, una escòria estricta o un carall de sentimentalisme popular. Els autors, en aquesta terra insular dels Països Catalans, sembla que només han tingut una obsessió, i no precisament eròtica, sinó eixorca: ridiculitzar d'una forma barroera el mateix poble. I els intents seriosos o, si més no, amb voluntat i ambició crítica, d'oferir des de l'escena una panoràmica més avançada i progressiva no han tingut un accés normalitzat a les taules d'un teatre. Tampoc no han tingut el suport de les institucions, ni del públic ni dels crítics, si és que a Mallorca es pot parlar de crítica, aquesta entelèquia angèlica. És el cas d'Alexandre Ballester amb *Dins un guix de vellut* o *Massa temps sense piano*. És el cas també de Llorenç Capellà amb *Bolles de colors* o *El passadoble*. I serà el cas, com ja va passar amb *Autòpsia a la matinalada*, de López Crespí amb aquest *Homenatge Rosselló-Pòrcel*.

Max Frisch va escriure a *Mein Name sei Gantenbein*, que «va romandre fins al final a la cambra de literatura del Reich». A quina cambra de literatura ens deuen haver condemnat ara? La mediocritat que, no fa gaire, rebutjàvem tots -els triomfadors d'ara, també- està institucionalitzant-se. És la victòria de l'home gris sobre Manhattan i Woody Allen? Ja ho deia aquella cançó nacional espanyola (nacional-sindicalista, potser?) de l'any tirurany, *Carmen de España, / manola, / Carmen de España, valiente / Carmen con bata de cola / pero cristiana y valiente*, ¿talment la cultura institucionalitzada ara, premeditadament cristiana, vaticana i pontificia, a més de decent i casta? Perquè la decència i la castedat no tenen

res a veure amb el sexe, sinó amb l'esterilització pasteuritzada del cervell.

La manca de resignació: el pecat cabdal de Miquel López Crespí

No crec, però, que *Homenatge Rosselló-Pòrcel* tenguí un lloc entre les consignes, com un sant de guix comprat a Olot, de la institucionalització cultural. Li manca resignació, paciència i els vots necessaris -i què en fariem de la monja de Diderot?- per a la reforma. Aquest és ara, i gairebé sempre, l'únic pecat cabdal que no es pot perdonar ni comutar.

I així, lentament, a poc a poc, les hores que estimaven han tornat més pàl·lides. S'han mustiat. Com un pètal de rosa entre les pàgines d'un llibre antic. Una primera edició de Brecht tal volta? Perquè si la merde! d'Artaud i la crítica despietada de Brecht foren assimilades per la societat burgesa i desenvolupada de l'Estat francès i d'Alemanya i per les cultures nacionals respectives, els trencaments innovadors i revolucionaris -sempre que no siguin superficials o epidèmics- estan condemnats entre nosaltres a restar paralitzats a la prehistòria de la cultura catalana.

Tenim tant de temps per a morir de fàstic, gràcies a la maleïda rutina...

L'església social nostrada, feta de randes, roquets creus alçades (i gràcies que no siguin gammades, però els en podrien demanar noves als xuets del pare Garau o als que figuraven a les llistes blaves del 36) i sermons dalt trona, no permet gaire la diversió i l'heterodòxia. Ara, López Crespí, amb *Homenatge Rosselló-Pòrcel*, intenta d'animar un poc l'ambient. Més o menys, com ha passat sempre. Potser ho aconseguirà, no ho sé. Potser qualcú se n'escandalitzarà, qualcú altre arrufarà el nas i, fins i tot, es pot enfurismar. Crec, però, que la majoria adoptarà l'arma de sempre: el silenci i el menyspreu. Per a un escèptic, això és la vida, la vida provincial i mimètica. Molts de segles enrere, Marc Aureli ja ho va dir als *Soliloquis*, «no hauran passat deu dies, quan et consideraran com a un déu aquells mateixos que ara et tenen per una bèstia i per un simi». Així pot arribar a ésser de vel.leitosa la persona humana.

L'important, a fi de comptes, és la feina que hom fa. La pròpia lluita. L'exercici inquiet i disconforme, la capacitat de qüestionar-ho tot i d'acceptar-ho tot amb estoïcisme, sense arribar, però, a posar-hi l'altra galta, i tenir el pensament sempre obert a la curiositat. Ω

Memòria de Sagan-Bardot (1966)

MIQUEL FERRÀ I MARTORELL, ESCRIPTOR

Vaig admirar B.B. en la seva joventut com a símbol de la tolerància i el progresisme en els anys 50 i l'admir actualment com a protectora dels animals, una tasca que compartim.

El 1958, als divuit anys, em vaig sentir atret, tal volta pels temps d'estiu a Sóller i per influència dels meus parents sollerics-francesos, pel país de Victor Hugo i George Sand. I en aquells dies vaig descobrir les primeres edicions de François Sagan, és a dir, "Bonjour tristesse" i "Un certain sourire", en versió original, que em causaren, aleshores, un impacte important. La franquesa insolent i els sentiments tots despulats de la Sagan influïren en la meua vocació literària i marcaren els meus primers camins de la narrativa, amb incidència en aquella primera novel·la breu en castellà, "Golpe de Sol", premiada a la Universitat de Salamanca i editada en aquella ciutat. Hi havia també edicions sudamericanes, (Buenos Aires, Mèxic, Montevideo) amb versions en castellà de les primeres obres d'aquella adolescent que cobrava fama, a l'estil Colette, en aquell París de la literatura realista. I si la fotografia de Françoise Sagan, a la meua cambra de fadrí, era com una crida a fer feina amb ploma i paper, alternada amb lectures singulars (Aquella Jesusa Abbott de Jean Webster), encara que el futur, aleshores més incert que mai, es traduís amb estudis i altres tasques. I sobre la paret més visible d'aquella cambra, en aquell pis del carrer Caro, hi vaig posar un "pòster" de Brigitte Bardot, una altra femella francesa, contestatària, ardida, que em causava també una forta admiració. Tanta, que el 1966, quan ella vingué a Mallorca i s'allotjà a l'hotel Son Vida no vaig poder estar sense demanar-li un autògraf. Altres mites semblants actuaren en aquells dies a la capital mallorquina i un treia doblers d'allà on fos per a poder gaudir de l'espectacle, càlid, nocturn a l'abast. Mentre d'altres anaven a escoltar Joselito o Escobar, jo, em sentia atret pels recitals de Françoise Hardy, Sylvie Vartan o Juliette Greco. Vaig conèixer, aleshores, una al·lota de Felanitx,

de la qual vaig creure estar enamorat, tot i perquè els seus cabells eren un llunyà reflexe dels de Françoise Sagan i el seu rostre, la seva fesomia, tenia quelcom de Brigitte Bardot. Record aquelles tardes de romanç totes plenes d'ingenuïtats i dubtes pels carrers d'aquella ciutat i també per aquells molls i platges de Portocolom. Confidències pels pinars o al davant de la remor de les ones, promeses a mig horabaixa sobre una barqueta de rem, balls a la matinada i seccions de cinema a cel obert, la mà dins la mà. Els mots dolços. Un cert somriure. Déu havia creat la dona i la dona era amable, amb vivor als ulls i seda a la boca.

Llavors, després d'una nit de ruptura, d'un vespre sobre les arenes i a l'ombra d'unes casetes de banyista, tot s'esdevingué fum de cigarreta. De retorn, el matí, dins

un autobús, em vaig sentir com un infant que havia perdut la seva joquina. I vaig dir: Bonjour tristesse! Na Francisca i jo ens tornàrem a trobar a Madrid, on ella tenia parents. No sé com va aconseguir el telèfon de la meua pensió d'estudiant i sortírem un diumenge. Conversàrem molt a una cafeteria de La Porta del Sol però els mots, les paraules, ja no eren les mateixes i les mirades de complicitat eren extremadament tebes. No ens hem tornat a veure mai més. Però aquella experiència, el titubeig d'aquells sentiments, aquelles poques besades furtives, foren per a mi una autèntica lliçó de vida. I part d'aquesta lliçó la trobareu a la meua novel·la "No pasaran!", obra finalista del Sant Jordi l'any 1984. Diuen que un bon escriptor viu la vida dels seus personatges però de vegades són els bons personatges que viuen la vida de l'escriptor. Ω

Fa 4 anys que na Farida Harraqi del Marroc regenta el **Pub Nit** a la barriada de Baix des Cos de Manacor. És un bar de joventut.

Fa un any que en Salvador Boix regenta el **Bar Ximpler** a Baix des Cos de Manacor. És un bar del Mallorca.

Fa 14 anys que en Joan Miquel és l'amo del **Magatzem Can Beia** a Baix des Cos de Manacor. Comercialitza llavors, pinsos i adobs.

Fa 2 anys que n'Antònia Rul·lan regenta la botiga de fotos **Set-Art** a Baix des Cos de Manacor. El seu soci, n'Antoni Blau fa fotos fa una vintena d'anys.

Fa 15 anys que en Joan Riera regenta el taller d'**Enquadernacions Riera** a la barriada de baix des Cos de Manacor. Son pare, en Joan Riera va obrir aquest taller l'any 1965.

Fa 15 anys que en Pere Riera regenta la botiga de **Mobles Riera** a Baix des Cos de Manacor. Son pare, Antoni Riera va obrir aquesta botiga fa 55 anys.

Fa un any que en Belcacem Fardi del Marroc ha obert una carnisseria a la barriada de baix des Cos de Manacor.

Fa 8 anys que n'Aina Mª Sitges és l'encarregada de la Tintoreria **Molt Blanc** a Manacor.

PATROCINEN: Consell de Mallorca

ORGANITZA: PIME

NO LES LLANCIS

VALS MOLT BARVI

SÍ, 10 PESSETES

FUNDACIÓ "DEIXALLES"

REPARTIRÀ ENTRE CÀRITAS I LA FUNDACIÓ JOANA BARCELÓ

10 PESSETES

PER CADA LLAUNA BUIDA QUE TU ENS PORTIS

a "DEIXALLES", Camí de Salaró, 62 - Palma, de dilluns a divendres, de 9 h. a 13 h. i de 16 h. a 19 h.

IMPORTANT: Les llaunes han de ser, necessàriament, de begudes

COL·LABOREN: TIRME, Coca-Cola, arpal, NALA, L'ESTEL

FINS AL 15 DE GENER 1998

Fa 3 anys que en Domingo Pons regenta el **Bar Can Frau** a la barriada de sa Torre de Manacor. Va obrir aquest bar en Tomeu Frau fa 16 anys.

Fa un any que en Wietze Bakker d'Holanda ha obert la **Botiga Eròtic** al carrer de Mossèn Alcover de Manacor. Els joves de Manacor i els dels pobles de la rodalia estan encantats amb aquesta botiga.

Fa mig any que na Maria i n'Assumpció obren la botiga de roba per a la llar **Gessamí** a l'Avinguda del Torrent de Manacor.

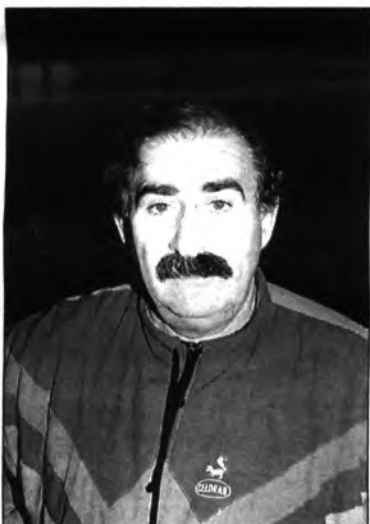
Na Catalina Miquel és la madona d'**Autocars Pere Pou** a Manacor. Té 5 autocars de transport escolar.

Fa un any que en Jaume Nadal ha obert la botiga **Petit i Gran Art** a Manacor. Ven material als artistes.

Fa 17 anys que na Catalina Ribot i el seu home obren l'**Autoscola Manacor** a l'Avinguda del Torrent.

En Rafel Ramon és el conserge de nit de l'**Hotel Drac** de Portocristo. Ara hiverna a Manacor.

Fa 3 anys que na Màxima Sierra de Felanitx ha obert l'**Empresa de Treball Temporal ADECCO** a Manacor. És una oficina connectada amb dues oficines de Ciutat, la d'Inca, la d'Eivissa i la de Menorca. Ajuden al jovent a trobar la primera feina, cobreixen puntes de feina a institucions, fa pre selecció de personal i miren d'ajudar a la gent.

Els germans Bordoys són els amos joves de la **Botiga Bulevard de Texans** a l'Avinguda dels Torrents de Manacor.

Fa 35 anys que na Petra Valcaner va obrir la **Botiga de Modes ca ses Macianeres** al carrer Mossèn Alcover de Manacor.

Fa 15 anys que en Pep Soler va obrir la botiga de mobles **Can Soler** a l'Avinguda del Torrent de Manacor.

Fa 6 anys que en Biel Padilla regenta el **Bar Pop** al costat de la Plaça del Mercat de Manacor. Són gent del Mallorca.

Aitor no portava escorta

MIGUEL ÀNGEL RODRÍGUEZ I FERNÁNDEZ

Aitor Zabaleta, aquest és el nom de la primera víctima mortal en el contenciós basco-espagnol des de que ETA declarés la seva darrera treva. Pobre Aitor, potser pensava que la violència ja era cosa del passat; fins i tot, potser pensà que un jove basc, seguidor de la Real Societat, podria anar tranquil·lament a la capital del país veí, Madrid, a veure un partit de futbol. Pobre Aitor, ell no sabia que Espanya no fa treves, ni que els espanyols no respecten les que fan els altres.

En el panteó que pertany a la seva família, a la localitat guipuscoana de Zegama, fou colgat Aitor. Sobre el seu taüt, una ikurriña, la bandera de la seva única pàtria, Euskal Herria; i flotant en l'ambient, entre llàgrimes de pena i dolor, retronant en els cervells dels assistents, l'"Eusko Gudariak", l'himne al soldat basc. A Aitor l'assassinaren per ésser basc, així ho volgueren deixar clar els seus familiars en roda de premsa poc després.

Mentrestant, aquells que havien creat el clima d'odi anti-basc necessari per a que es produís el crim, encapçalats per l'apologeta del terrorisme que és el president del PP al País Basc, Carlos Iturza, amb cara de màrtirs i d'angelets innocents, es queixaven públicament de que el Govern basc volia treure'ls les escortes policials. Aitor no portava escorta, ell no era ni espanyol ni del PP. Tampoc no eren ni espanyols ni del PP Guillem Agulló, el jove independentista català assassinat brutalment per una colla d'espanyolets l'any 1993; com

tampoc no era ni espanyola ni del PP Lucrecia Pérez, la dominicana assassinada per altres espanyolets a Madrid. Ells no portaven escorta, no eren ni espanyols ni del PP.

Tampoc no eren ni espanyols ni del PP tots els àrabs assassinats pels Estats Units, Gran Bretanya i Espanya, pocs dies després, a l'Irak. Els àrabs tampoc no portaven escorta. El ministre d'exteriors del govern espanyol, el botifler Abel Matutes, donava públicament suport al genocida Bill Clinton, així com mostrava la solidaritat d'Espanya amb els terroristes que assassinaven innocents a l'Irak. I mentre els nord-americans i els britànics, amb el suport moral i material d'Espanya, bombardejaven homes i dones, infants, joves i vells; un bon grapat de militants del PP, encapçalats pel criminal José María Aznar, celebraven una festa a Madrid. Sembla que tenien molt a celebrar, ja que en una sola setmana els seus compatriotes, els "demòcrates", havien occit un basc i un munt de "moros".

Aitor fou assassinat pels polítics espanyols i per les rates del periodisme que utilitzen els mitjans de comunicació espanyols (premsa, ràdio, televisió) per a crear un ambient anti-basc i anticatalà arreu l'Estat, tots ells apuntant l'objectiu d'aquella trista tarda madrilenya, per a que els seus dobermans domesticats atacaren en el moment oportú allà on més mal ens fa als vertaders demòcrates, en la vida d'un dels nostres. Pobre Aitor, ell no portava escorta, ell no era del PP. Ω

NO EMPRENYIS

EL MEU POBLE

Immigrants de luxe

La costa catalana ha esdevingut una zona reservada per als estrangers que tenen prou diners Quina immigració és la que ens ha de preocupar, la que pot malmetre el nostre país? Des d'un punt de vista de classe i nacional, no tots els immigrants són iguals, com apunta aquesta interessant reflexió.

Els diferents mitjans de comunicació ens informen gairebé cada dia dels fets negatius relacionats amb la immigració: les imatges d'ofegats en travessar l'estret de Gibraltar, els enfrontaments amb la policia i els detinguts en centres d'internament són notícies habituals i quotidianes. Relacionem, doncs, la immigració amb una situació d'inseguretat, a la qual també contribueixen els governs i les administracions perquè intenten resoldre-ho amb el tancament de les fronteres i presenten els immigrants com si fossin malfactors.

Tanmateix, els periodistes i els polítics amaguen l'ou i sovint fan els ulls grossos quan arriben estrangers que provenen d'Amèrica del nord, del Japó o de països comunitaris europeus.

Aquests mitjans d'informació transformen i modifiquen la nostra percepció de la realitat; ens esgarriem de la suposada invasió de magribins ja que afirmen que ara ja no vénen sols, sinó també porten família. Exagerem la presència de dones marroquines al mercat, o bé manifestem que les aules són plenes de gom a gom d'alumnes africans i d'asiàtics. Al mateix temps, també hem observat com canvia la fisonomia de les zones on s'instal·la la immigració no comunitària -generalment en els barris vells-, hi ha establiments amb productes dels seus països d'origen, els horaris dels comerços es modifiquen, les olors dels menjars són diferents, sorgeixen mesquites, s'associen, organitzen conferències sobre trets de la seva cultura... I afirmem que allò ja no és territori català.

En canvi, som incapaços d'adonar-nos-en que la majoria treballa fent d'escarràs i que cobren sous de misèria; tampoc no ens adonem d'un fet,

encara molt més greu: la costa catalana ha esdevingut una zona reservada per als estrangers que tenen prou diners per amagar-se i protegir-se rere les tanques metàl·liques o de bardissa, els quals disposen de supermercats propis, de metges i clíniques privades, i fins i tot, els seus ciclistes són els amos de les carreteres de Mallorca. No tenim cap mena de pudor en abaixar-nos els pantalons als restaurants, comerços o immobiliàries per tal d'ensabonar-los perquè ells són els representants de l'Europa culta i noble. Distingim, per tant, entre immigració de primera categoria i immigració de segona. L'existència d'immigrants no comunitaris ens obliga a abandonar zones dels pobles i de les ciutats per establir-nos en unes altres que no estiguin tan contaminades; evitem tota mena de contacte amb les altres cultures ja des de petits, quan matriculem els nostres fills a l'escola privada. Així hem aconseguit que l'escola pública esdevingui un gueto i retallem les oportunitats dels fills dels immigrants, els quals gairebé mai accedeixen als cicles superiors de l'educació. Els altres immigrants també viuen aïllats; tanmateix nosaltres no els defugim, més aviat aspirem a viure com ells i a tenir els xiquets i xiquetes en escoles on tot es faci en un idioma estranger. Lingüísticament, els uns i els altres només aprenen l'espanyol per poder comunicar-se i relacionar-se, però els motius d'aprenentatge són oposats: els immigrants no comunitaris canvien sovint de residència i de país i manifesten que necessiten una llengua «més universal»; els europeus o americans identifiquen una llengua amb el poder polític o econòmic.

Al bell mig d'ambdós col·lectius culturals hi ha una societat que només té en compte un determinat tipus d'immigrants, els considera il·legals, els explota i quan convé, els fa fora. No vol reconèixer que són els altres els qui compren i ocupen casa nostra. Ω

Teresa Vilà, coordinadora de SOS-Racisme del Baix Camp

Fa 6 anys que en Gaspar Fortesa és el president de s'Agrícola de Manacor. Una associació que enguany fa 100 anys. Per celebrar-ho ha demanat la col·laboració de totes les associacions manacorines així com de les entitats locals i autonòmiques.

Fa 20 anys que en Josep Bauzá fa de tallista a la barriada de sa Torre de Manacor. Fa la part de decoració del moble.

Fa 4 anys que en Tomeu Caldentey va obrir el Bar Salut a l'edifici del Centre de Salut de Manacor. Ens diu que des de l'obertura de l'hospital, la parròquia ha baixat molt.

Fa 17 anys que en Guillem Riera va obrir la Botiga Torrador Café Balear a Manacor. Te repartidor a Manacor i pobles de la comarca. El seu telèfon és el 971550597

Fa 9 anys que na Margalida Prohens regenta l'Estudi Fotogràfic Imatges a la barriada de sa Torre de Manacor.

Fa 5 anys que n'Antoni Gaià regenta la Fusteria Gaià al Polígon Industrial de Manacor. A la foto amb son pare que regentà la fusteria durant molts d'anys a dins Manacor. El seu padrí, Joan Gaià va obrir aquesta empresa l'any 1880.

En Tomeu Socies acaba d'obrir una nau industrial al Polígon de Manacor. Fa muntatge de grues i de maquinària. També tenen taller a la Ronda des Port de Manacor. El seu telèfon, 971843793

Fa 10 anys que en Tofol Mora va obrir amb en Biel Perera el Taller Comercial Perera - Mora al Polígon de Manacor. Han fabricat els trenets de les platges i els adoben quan s'espenyen, fabriquen remolcs de cotxes, venen maquinària agrícola, etc. Tel. seu telèfon, 971554320

Fa un mes que en Sebastià Mascaró s'ha associat amb en Joan Font per regentar el Bar can Cosme a la barriada des Mercat de Manacor. Tenen canal satèl·lit i miren futbol devora la xemeneia.

"Les mil i una" contra Jordi de Sant Jordi

TV3 té el luxe d'obsequiar-nos cada vespre amb un programa -còpia de "Cròniques marcianes", dirigit per un patètic Michael Jackson català del "Foro Babel" anomenat Sardà, o sia, Cerdà, de la Cerdanya, que pretén ser modern, graciós i frívol. Hi presenta tot un seguit de personatges -pallassos de "comarques" on els valencians i la mallorquina Catalina Thomàs practiquen una disglòssia pròpia de militants del PP. Ara bé, el català que hom hi parla, en general, és pès-sim, farcit de castellanismes escandalosos i grotescs. La degradació característica de la majoria d'aquesta pallassos, basada en un hedonis-

me neoliberal i poca-solta, amollant castellanades subratllades com qui et regala perles orientals, és tot just promoure la mena de catalans que ens volen fer els nostres amos blancs de Madrid: estúpids, arbitraris i amb el cervell entre la panxa i l'entreuix. Moneies atxarnegades.

És inútil aprovar mocions de dret -sempre ajornat- d'autodeterminació si, després, CiU i totes els seus partits còmplices del Parlament principatí ens etziben semblants telefems dirigits pels trepa Jordi, un cínic "light" amb aire de presentador de "Kabarret", molt en consonància amb la tònica general d'aquesta comèdia cofoia

i egòlatra. Allò que mou un país és el tremp dels ciutadans, no pas paraules boniques escrites en paper "couché". Si ens dediquem a igualar el nostre tremp i la nostra llengua nacional, demà sols tendrem misèries. O sia: més misèries.

Hi hagué un temps, quan els catalans érem lliures, en que el nostre caràcter era vigorós, humil i alegre. Conten dels catalans de l'època de l'esplendor (contemporanis a Ramon Llull i a les grans guerres contra el criminal eix franco-castellano-papal, d'on no sortirem pas derrotats) teníem fama de molt alegres. En Muntaner és tot un càntic al sentiment

patriòtic fervorós de tot Catalunya sota la benedicció de la Providència. En Llull és tot entusiasme meravellat. Ausiàs Marc és un art finíssim de grans sentiments universals, entre la sensualitat plena de vida i el gaudi major de la incomparable gràcia divina: són poesies belles com la Llotja de València. I Jordi de Sant Jordi, cavaller del Magnànim, alcaid dels moros de la Vall d'Uixó (Plana Baixa), presoner als calabossos del condottiero Sporza, a Nàpols, mort amb a penes 23 anys, ens deixa uns poemes d'una força sobrecollidora, plens d'una profunda emoció continguda, tot dignitat forta i lleialtat humana. Tot un model per

a refer la personalitat psicològica, tan feta malbé, de la nació catalana: força amb autodomini, profunditat amb autoconeixença. Llavors érem lliures, ara que som de poca corretja, arrauxats i pocatraces, som esclaus de l'enemic de sempre: Madrid, París i el Vaticà.

Encara avui, a la Vall d'Uixó, parlen del millor català de la Plana, si bé malbaraten els diners fent bous per la vila com enlloc més.

"Tornau-vos lla on de primer estàveu". (Ausiàs Marc). No a la barbarització psicològica. Ω

Ricard Colom

CRONOLOGIA DE LA HISTÒRIA DE CATALUNYA (XXXI)

Fí del Casal de Barcelona: Martí l'Humà (1396-1410)

PER RICARD COLOM -TLF. 964 207607

"Assolida l'alienació del sotmès per mitjà (bàsiament) de la coerció física, la tasca del colonitzador es concreta a mantenir aquest estat d'alienació i a convertir-lo en el seu (nou) estat "natural", per ço la colonització significa sempre la falsificació de la història, o àdhuc la seva anatematització". (Heinz Dietrich, *Emancipació i identitat d'Amèrica Llatina: 1492-1992*)

18.7.1405: Publicats al Palau Reial de Barcelona els capítols matrimonials entre Jaume, fill del comte Pere d'Urgell, i la infanta Elisabet, germana del rei Martí.

5-8.1405: Martí el Jove ha de tornar a Sicília, abans d'hora, per pacificar-la.

1405-1406: Anselm Turmeda escriu *Profecies*, a tomb del Cisme: idees polítiques cesaristes i aristocràtiques.

1405-1421: La mitja anyal se viatges de Barcelona a Orient puja a 5'5.

1405-1435: Segona fase de la Guerra anglo-francesa dels cent anys.

26.1.1406: Comencen les **Corts de Perpinyà**: L'Humà, a l'antic palau dels reis de Mallorca, ha d'apel·lar a la solidaritat i sentit patriòtic de l'oligarquia, enmig de la crisi econòmica. El rei hi pronuncia una **oració que és el monument més famós i brillant de l'eloqüència política catalana**: tot l'esperit de llibertat i totes les glòries catalanes hi són esmentades.

La resposta, però, es decebedora:

les picabaralles continuen entre els braços i esmercen molt de temps, enmig una gran desunió i manca de sentit històric.

Per primera vegada consta un text, en un parlament de l'Humà, on **nació catalana** es refereix sols a la Catalunya central.

Síntomes preocupants, doncs, de **divisió i decadència nacional**.

12.3.1406: El rei marxa de Perpinyà.

22.5.1406: Les Corts, traslladades a Sant Cugat, han de ser suspeses i el rei se'n va a València.

d.5.1406: L'Humà presideix l'elecció de jurats i consellers de València i, amb inusual energia, empresona els responsables de violències. Pere de Vilaragut i Ramon de Centelles són lliurats a la justícia reial, i fa detenir son cosí Joan de Frades i Foix.

1406: El rei incorpora el comptat d'Empúries a la Corona.

Fa fallida el poderós banc barceloní dels Gualbes.

Riuada a la Ciutat de València.

Mor el gran historiador Ibn Khaldun.

d. 1406 Gran increment del comerç de tot Catalunya amb Nàpols i son reialme. Es tracta d'un comerç, però,

sotmès als abusos dels oficials napolitans.

13.12.1496: Mor Enric III de Castella.

12.1406: Pot succeir-lo son germà Ferran (futur d'Antequera), llavors ja ben prestigiós, però respecta el testament i governa com a regent, com a regent, amb la vídua. Ell s'ocupa de la Manxa i Andalusia.

1406-1407: El segon fill de Martí el Jove també viu poc i mor abans dels 8 mesos.

1406-1515: Papat a Roma, del venecià Gregori XI.

1406-1420: Època d'influència i relatiu **control català a Còrsega**.

26.6.1407: Jaume d'Urgell esdevé cunyat del rei català i possible successor, en prendre per muller la infanta Elisabet, filla menor del Cerimoniós.

1407: Punt àlgid de la violència al Regne valencià: el governador del reialme, en Ramon Boil, és assassinat en una plaça de València per quatre genets, en resposta a una baralla anterior de son germà contra Berenguer de Reixac i Joan de Pertusa. Aquests dos son escapçats i Felip de Boil perd el puny.

Plaga de llagosta al Regne valencià.

A Sardenya sols Càller, l'Alguer i Longosarda romanen sota control català.

Mor Marià Doria, fill de Brancalione Doria, cap de la resistència sarda.

9.1407: Entrevista a Saona entre Benet XIII i Gregori XII (de Roma), sense resultats.

1407-1410: **Croada** concedida per Benet XIII a Castella contra Granada, en un moment de gran puixança castellana.

1408-1414: Jaume II, conte d'Urgell successor de son pare, Pere II d'Urgell.

1408: Jaume d'Urgell és nomenat lloctinent general d'Aragó.

La situació financera de Mallorca és anglosa, el Consell menor ha d'aprovar augmentos impositius.

El florí d'or que valia 11 croats, passa a valdre'n 7 i 6 diners. Ara és el croat d'argent el sobrevalorat.

El vescomte Guillem de Narbona -segurament recolzat pel Papa italià i pel rei efectiu de Nàpols- arriba a Sardenya i 'alia amb els Doria per foragitar els catalans de l'illa.

Els jurats valencians importen blat de Sicília, Nàpols, Barberia, Franca, Tortosa e (...) Aragó.

Un patró català fa pirateria contra mercaders tunisians a Alexandria. El Soldà d'Egipte se'n queixa: trencament de relacions.

Ferran de Trastàmara venç els partidaris de sa cunyada la reina vídua, i esdevé regent únic de Castella.

Ca. 1408: Pere de Queralt, poeta català, bon coneixedor de Petrarca, en fa paròdia.

28.6.1408: En un plet entre la vila d'Onda (Plana Baixa) i l'Orde de Montesa, apareix per primera volta l'ex-

pressió **vulgar llengua valenciana**.

8.1408: Neix Isabel, primera filla d'en Jaume, comte d'Urgell, i neboda i fillola del rei.

1.11.1408: Benet XIII convoca a Perpinyà "son" Concili.

25.11.1408: Comencen els preparatius d'una nova expedició catalana contra Sardenya, per a la qual el rei ha d'anar venent, encara, béns i jurisdiccions inalienables.

12.1408: Greu epidèmia a Mallorca.

1408-1425: El florí d'or és també víctima dels especuladors, els quals se l'emporten, car a Europa l'or val més en relació a la plata.

1.1409: Les Corts catalanes ofereixen soldats i genets per a la campanya sarda, Barcelona homes i vaixells.

25.3.1409: Comença a Pisa el concili dels cardenals rebels als dos papes.

26.3.1409: El Papa Luna clou el concili de Perpinyà.

25.5.1409: Surt de la platja de Barcelona l'estol contra Sardenya.

1.6.1409: Martí el Jove derrota la flota de Gènova, aliada dels sards, i del vescomte d'Asinara, davant Asinara.

15.6.1409: Elegeixen un Tercer Papa a Pisa, el grec Pere Filargo (Alexandre V).

6.1409: **Important victòria** de les flotes siciliana i catalana, comandades per Martí el Jove i Pere Torrelles respectivament, a **Sanluri**, sobre el vescomte de Narbona.

Sardenya queda de moment assegurada per a la Confederació catalana.

15.7.1409: Martí el Jove emmalaltaix de febres infeccioses.

L'ESTEL
EL DIARI DELS
MALLORQUINS

SUBSCRIVIU-VOS-HI !! • ANUNCIAU-VOS-HI !!

TEL.: 26 50 05

1956 - 1996
40 ANYS DE TELEVISIÓ,
40 ANYS DE MANIPULACIÓ.

"SI NO ANEU AMB
COMPTE, ELS MITJANS
DE COMUNICACIÓ, US
PORTARAN A ODIAR ALS
OPRIMITS, I A ESTIMAR
ALS OPRRESSORS".

Malcolm X

CAFÈ-BAR JIMMY JAZZ
Carrer del Clos, 53
08700 IGUALADA (Anoia)
Tel. (93) 803 34 26

DE TU DEPEN

Els uns parlen castellà perquè
consideren que "fa més fi". El
que demostra que no saben ben
bé allò que és realment fi, noble i
normal: parlar la llengua del país
on vivim.

¿PARLARÀ CATALÀ?

«Perquè ja n'estem tips que encara duri el reat
tat de cervell que varen fer als nostres pares.
La responsabilitat de la nostra generació és anar
al fons del problema.»

25.7.1409: **Martí el Jove, l'hereu de l'Humà, mor** a Càller (Sardenya). Deixa un fill (Frederic) i una filla, ambdós bords de dues amants sicilianes.

El Casal de Barcelona queda sense hereu oficial, tot i que **Sicília queda reintegrada a la Confederació**.

7.1409: Comencen les bandositats a Sicília fins a 1412.

Estiu.1409: L'Humà acull els dos néts bords a la cort, però no gosa legitimar-los. El Papa Luna sosté el monarca en la idea de legitimar Frederic.

França abandona definitivament al Papa Luna, el qual es refugia al Rosselló per uns mesos.

17.8.1409: Nova victòria catalana a Sardenya (Pere Montcada per terra i Torrelles per mar), al setge d'Oristany.

9.1409: El Papa Luna es trasllada a Barcelona.

17.9.1409: Fan casar el comte rei, de 51 anys, amb la jove i bella noble catalana Na Margarida de Prades, de 21 anys. Sembla, però, que el rei és impotent.

Mor a Perpinyà Francesc Eiximenis, essent bisbe d'Elna i patriarca de Jerusalem.

1409: Jaume d'Urgell és confirmat com a lloctinent general d'Aragó, però no pot pacificar les bandositats aragoneses i recolza els Luna contra els Urrea.

El frare Jofre Gilabert suggereix de bastir un Hospital de folls.

Caresties i rebrot epidèmic al Regne valencià.

Enric, tercer fill del regent castellà, és mestre de l'Orde de Santiago i cap de la noblesa castellana.

1409-1416: Mentre bones monedes catalanes són endutes a l'estranger, moneda francesa de pitjor qualitat envaeix Catalunya.

20.2.1410: Lletre del rei a Pere de Torrelles, on explica que ha format una comissió de 10 doctors en dret, presidits pel "Papa" a fi que li aconsellin "si em poden heretar aprés nostres dies lo dit don Frederich".

Hivern 1410: El rei, malalt i anguiat, tramet cartes notaries als jurats de sos dominis a fi de ser assessorat sobre qui volen com a successor. Molt estranyament, però, els delegats no hi arribarien mai. No gosa legitimar Frederic, i Jaume d'Urgell té massa enemics.

29.3.1410: Els sards moderats de Leonardo Cubello (un Arborea) signen el conveni de pau amb Pere Torrelles al convent de Sant Martí d'Oristany.

Però els independentistes radicals del vescomte de Narbona continuen el combat contra l'ocupant català.

30.5.1410: El dubitatiu rei es posa greu, quasi no pot parlar.

31.5.1410: Cap a les tres de la tarda li fan una confusa pregunta al voltant de la Successió (si vol que cerquin el Successor més just), ell respon amb el seu darrer mot: "Hoc!" (sí).

Amitja vesprada **morsense hereu definit**. Ses despulles jueuen a Poblet.

"No fonc donat tal joï en tot lo segle_"

*No fonc donat tal joï en tot lo segle,
En ho serà mai una gentil senyora
Lo jorn que em tenc en secret dins sa cambra;
E gens no dic açò per fer gaubança,
ans ho faç bé perquè muiren d'enveja
Fals lausangers, que Déus vulla confondre,
Que en tots mos faits m'han volgut tostemps noure*

*Jamés falcó no venc tan prest al lloure
Quan li criden caçadors ab llur ciscle,
Om eu quan vi son cors alt en la torre
E em féu cimbell d'una alcandora linda.*

*E açò fonc la nit de cincogesma;
dins son palau entrí, cella jornada,
ab pas secret per una falsa porta,
e de color fui pus vermell que porpra.*

*Quan viu son cors sots un dosser de porpre
E sos cabells flamejants com estella,
E els pits pus blancs que neu e flor de lliri,
fui esvaït e quaix fora d'àrbitre.
E quan fui prop de sa gentil persona,
més odorant que ambre ne violeta,
sobre mon coll me posà son braç destre
e va'm besar de vegades ben trenta.*

*En aquell punt fonc ma sang trop calenta
E mes polsos començaren a batre;
Lladoncs se moc la virtut espulsiva
E ma carn cresc tornant dura com la pedra.
De volentat lo cor me tremolava
Tot enaixí com fan fulla en arbre,
Ab basca fort, no pensant veure l'hora
Que ab basca fort, no pensaven veure l'hora
Que ab son gai cors posqués cella nit jaure.*

*Del mortiment cuidí en terra caure,
Mes ella em va dins una cambra metre
Ab llet real e paraments de seda,
Que emperadriu no pens l'haja tan bella.
Lladons posà d'aur la bella despulla,
E son gai cors romàs ab alcandora,
Ben perfumat, e tota algaliada,
Ho volc prop leis que dormís a l'espona.*

*E no pensets pas duràs llonga estona.
Per mig del cors li mis una gran palm d'asta
Trencant los tels de sa virginal claustra,
E leis dix: "Ai, ai, ai, que ara sui morta;
Que el cor me fall e l'arma em desempara".
E dins mon queix me mes un tros de llengua,
Girant los ulls ab graciós donari
Sí que eu pensí fos finida sa vida.*

*E cuitats vós que ella fos esvaïda
Quan sentí els colps de les puntes ferides?
No us ho pensets: ans començà rebatre
Los colps en manera solemne.
E-z a paucs trets leis donà aigua al ferre,
E mon falcó lladoncs rasé la gorga
Ab tal plaer que no es pot dar entendre
En amostrar, sinó ab espariença.*

*Joia d'un rei e for d'auta semença,
Desir hai gran que addui fasam crispells,
Mas tant m'havets escolats mos sitrells
Que d'oli pur ja no us puc far valença. Ω*

Francesc de la Via (_1403-1425_)

Homes armats

És prou raonable pensar que, amb l'actual progrés tecnològic del nostre món, la necessitat d'una cooperació política, econòmica i humana és cada cop més peremptòria. Tanmateix, per assolir aquest llarg i desitjat objectiu els individus hauran de sentir molta menys hostilitat i menys por envers altri, car sabem que açò i la ignorància o el desconeixement -tal vegada Internet hi podrà fer alguna cosa- no ajuden precisament a resoldre les seculars mancances que han obstaculitzat durant tants segles la comprensió i la percepció humanes.

És un fet, també, que atribuir alguns dels pitjors defectes tradicionals als altres pobles (sobretot als més propers) és un exercici habitual de pura racionalització. Naturalment, tenen aquests defectes perquè són objecte d'odi o menyspreu, i bàsicament són odiats (o menyspreats) perquè són diferents (sembla que l'home, per naturalesa, tendeix a menysprear qualsevol grup al qual no pertany). Vet aquí instal·lada l'arrel instintiva de la por, temença o repulsió per tot allò que és estrany o desconegut, i que per tant pot resultar imprevisible, àdhuc perillós.

Aquesta por irracional, el desig innat d'odiar algú i de recórrer a la violència, que alguns científics com **Konrad Lorenz** han anat analitzant amb precisió (així sabem que l'origen de l'agressivitat dels homes, i per extensió dels animals, l'hem de situar en el **sistema límbic**) ha fornit al llarg de la història un espantós bastiment d'atrocitat i barbàrie -d'exemples, només en aquest segle que acaba n'hi ha a dojo. Pensadors com **Thomàs Hobbes** i **Sigmunt Freud** han considerat l'home com un llop per l'home, l'agressivitat del qual sembla que es manifesta espontàniament.

Podem afirmar, doncs, que l'home (civilitzat?) és la criatura més agressiva i més destructiva del planeta. De fet, segons Lorenz, l'home ha emprat armes des del mateix temps que assolí l'"status" humà i, de la mateixa manera, la seva aparició com a ésser humà és deguda a les armes que, habitualment, utilitzava contra els seus congèneres (recordem, per exemple, l'esplèndida seqüència inicial de **2001: una odissea del espai**). En aquest línia,

la darrera pel·lícula del director independent nord-americà **John Sayles**, que duu per títol precisament **Homes armats**, ens aporta una precisa i esfeïdora visió del genocidi dels indígenes de l'Amèrica central, del qual en són responsables uns Estats artificials (com el de Guatemala, de trista actualitat) que fan la guerra amb armes artificials cada cop més sofisticades amb propòsits artificials -a més de criminals-. Anteriorment, directors de prestigi com **Stanley Kubrick** (**A clockwork orange**) i **Sam Peckinpah** (**Grup salvatge**, **Gossos de palla**, **Vull el cap d'Alfredo Garcia**) havien realitzat retrats especialment aconseguits de la violència i la brutalitat humanes. Kubrick sempre ha estat interessat "en la naturalesa violenta i brutal de l'home", mentre que per a Peckinpah, el creador de "L'estètica de la violència" en el cinema, tots els éssers humans tenen instints violents que cal comprendre i canalitzar.

Des que hi ha Estats i Governos organitzats, els homes han perpetrat considerables abominacions que, rigorosament, podríem considerar com a manifestacions culturals humanes (la guerra, l'esclavitud, l'odi, la competició). En el segle XXè, els fanatismes de diverses menes han controlat molts de governs i han impossibilitat polítiques assenyades. Segurament serà necessari que la prosperitat i la seguretat vagin endavant, i que la tendència a la tolerància, quant a la diferència d'ideologia i credo, esdevingui real, sincera i efectiva. Igualment, com apuntà en el seu moment **Bertrand Russell**, caldrà substituir "el gust a la dominació per l'igualtat, el gust a la victòria per la justícia, la brutalitat per la intel·ligència, la competència per la cooperació".

S'impone, per tant, un canvi mental, procés en el qual fóra indispensable una educació adequadament liberal que condueixi els homes a una vida que no comporti cap conflicte violent amb els altres. Com va dir **Noam Chomsky**, "el veritable problema del món és com impedir que se'n vagi en orris"; unes paraules que ens recorden aquella altra exitosa recreació cinematogràfica de Kubrick que fou **Dr. Strangelove. Ω**

Andreu Salom i Mir

Visita la pàgina de
L'ESTEL a Internet!

Us podeu subscriure per E-mail a
estel@balearkom.es

indicant les dades que figuren
a la butlleta de subscripció.

Les trobareu també a
http://www.balearkom.es/usuarios/estel/

VILAFRANCA

Na Joana Mascaró és la germana del Bar s'Esquix del Vilafranca. A la foto amb en Sebastià Amengual, el *diskjockey* del local.

Fa 5 anys que en Pere Garí regenta el Bar Anit a Vilafranca. És el local social del Futbol Club Vilafranca i són aficionats al Barça.

Fa 3 anys que na Francesca Verger de Montuiri ha obert la Botiga de Moda Francesca a Vilafranca.

Fa un any que la senyora Cordes d'Hamburg ha obert la Botiga Impo Cotxes a Vilafranca. Ven cotxes d'importació de segona mà.

Fa 12 anys que en Jordi Nicolau regenta el Bar Can Boletó a Vilafranca. Son pare va obrir aquest bar fa 29 anys.

El problema español

Llevamos unos meses en que la cuestión nacional está en candelero en el estado español. El nacionalismo español se sentía fuerte y empezó una andanada contra los llamados nacionalismos periféricos. El PP que recién subido al poder y a causa de las aritméticas electorales tuvo que tragarse su "Pujol, enano habla castellano", tras el Espíritu (o espejismo) de Ermua intentó españolizar la enseñanza de la historia y dar un golpe "definitivo" a la "separatismos".

Pero la realidad plurinacional del estado español es tozuda y la declaración de Barcelona (BNG, PNV, CiU) y el proceso de paz en Euskadi han revitalizado al lucha de los pueblos per la soberanía.

El PSOE que desde hace tiempo no tiene señas de identidad ni en la S ni en la O, parece que quiere centrar su discurso en ser mas español, más españolista que nadie. Para estos fines esta utilizando Andalucía. Nos quiere poner como ariete frente a las naciones que tienen una conciencia política mas clara.

El PSOE quiere que Andalucía juegue el papel de mamorrero del estado español.

Andaluces i andaluzas tenemos que tomar conciencia de nuestra identidad hasta convertirla en conciencia política de soberanía, por la capacidad de decidir por nosotros mismos. Frente a los que nos quieren utilizar como arma arrojadiza contra otros pueblos (como se nos utiliza como muro vergonzoso y criminal contra el tercer mundo) la salida digna de Andalucía es luchar per su propia autodeterminación. Solo un pueblo que es libre y dueño de sus destinos será un pueblo que pueda practicar la solidaridad y las relaciones fraternales con otros pueblos.

En el debate sobre el derecho a la autodeterminación nuestra postura es clara: no solo nos parece lo más natural del mundo que vascos, catalanes, gallegos... tengan derecho a decidir per sí mismo, sino que es algo que reclamamos en primer lugar para Andalucía. La frase que popularizara Blas Infante **Viva Andalucía Libre** se queda vacía de contenido si no se deja que nuestro pueblo queda decidir en cada momento ser dueño de su destino.

Nuestra lucha per la soberanía y per la autodeterminación no la dejamos para un único momento mágico, sino que la concebimos para que día a día sepamos trabajar por construir nuestras señas de identidad y nuestra cultura, para que día a día podamos decidir en nuestras condiciones de trabajo i en la utilización de nuestros recursos de una manera que sirvan a nuestro pueblo y que mantengan armonía con la naturaleza, para que día a día podamos manifestar nuestra solidaridad y mantener relaciones fraternales con otros pueblos del mundo. Ω

INDEPENDENCIA Organo andaluz de opinión

La fal·làcia dels "derechos y libertades individuales"

Els teòrics del *bilingüismo* "derechos y libertades individuales" no s'aturen de fer aquella contarella que diu que, com que el català ja no està prohibit, no fa falta fer cap casta de política lingüística més que deixar els ciutadans que triïn lliurement la llengua que vulguin fer servir. Dites així les coses, qualsevol lector mig per força ha de pensar que ja no hi pot haver una opinió més justa, neutral i bona per a tothom que aquesta.

Però si ens hi fixam una miqueta, tot d'una veurem la gran mangarrufa que s'amaga davall aquesta cançoneta: perquè els hispanoparlants puguin exercir la llibertat de triar la llengua en què es volen expressar, prèviament hi ha hagut d'haver qualcú que ha instruït els catalanoparlants en el domini de la llengua espanyola a fi que ells, els hispanoparlants puguin triar l'espanyol per comunicar-se amb els catalans. I aquest qualcú no és més que l'Estat. I aquesta instrucció en el domini de l'espanyol no és més que la política lingüística que ens han aplicada de l'any 1714 fins avui en dia a fi de fer-nos dominar bé la llengua de l'Estat. I aquesta política lingüística no es podia fer ni s'ha feta d'altra manera més que amb l'establiment i aplicació d'unes normes ben concretes.

Igualment: si els defensors del *bilingüismo* volguessin realment *bilingüisme*, comprendrien perfectament que perquè els catalanoparlants puguem tenir la mateixa llibertat que els hispanoparlants

de triar la llengua en què ens vulguem expressar... a la nostra terra, prèviament hi ha d'haver una mateixa política lingüística que igualment estableixi i apliqui unes normes ben concretes que igualment instrueixin els hispanoparlants en el domini del català a fi que els nadius d'aquesta terra els puguem dirigir la paraula en la nostra llengua. Sense l'eterna por de sentir *no te entiendo*. L'eterna por que fa que n'hi hagi molts que, per evitar problemes, només parlin català amb els amics i amb la família i sense voler reduïxin així el nostre idioma a la condició tribal.

En el cas primer que he dit, en el cas d'instruir els catalanoparlants en el domini de l'espanyol, els teòrics del *bilingüismo* diuen que ens *enriquecen* amb el coneixement d'una nova llengua; en el cas segon, en el cas invers, tocarien dir igualment que la instrucció dels hispanoparlants en el domini del català també suposa un enriquiment per a aquestes persones. Però no: mirau per on que no tan sols no parlen d'enriquiment, sinó que comencen a treure les paraules més lletges que troben: *imposición, atentado a la libertad individual, coacción, fundamentalismo, integrismo, fascismo*, i tot aquest conegut repertori. Ara digau-me quina llibertat tenim els mallorquins per triar idioma si sempre hi ha d'haver una gentada que no ens entén ni ens vol entendre perquè, com diuen en aquest cas els suposats "bilingüistes", *están en su derecho*. D'aquesta manera, l'ús sistemàtic de l'idioma propi, si el fan uns, els

hispanoparlants, és un dret natural i un exercici de la llibertat; mentre que si el feim nosaltres és intolerància, caparrudesa, toixarrudesa i ganes de moure brega. Aquest fals *bilingüismo*, per tant, amaga la pura substitució del català per l'espanyol.

Però el mal més gros és tota una altra cosa: els nostres pensadors i polítics són absolutament incapaçs de fer un raonament tan simple com el que acab d'exposar. I, si el fan, no el divulguen ja sigui per por o per peresa. S'estimen més anar a la defensiva, aguantar el discurs que els criminalitza i donar explicacions i demanar perdó sempre seguit. Els és més còmode limitar-se a analitzar el joc electoral (joc creat per l'Estat i, per tant, sempre al servei de l'Estat) sense anar a gratar més endins. Envesteixen, en tot cas, la nostra pròpia societat, la qual acusen de no tenir "consciència de país"... sense que ells facin res en absolut per crear-ne. Ben alerta van, emperò, a cercar les causes de la manca de consciència, que en bona part són la pressió sistemàtica dels mitjans de comunicació espanyols i la manca total de creació d'una opinió alternativa per part dels mitjans de comunicació catalans.

Ja ho va dir l'escriptor mallorquí **Jaume Sastre** en el seu llibre *Mossegades*: "Les parets mestres del nacionalisme català estan ben corcades". Ω

Jordi Caldentey
LLENGUA NACIONAL

Qui defensa la Constitució També ens cobra la contribució

Tenim una Constitució refrendada
Que ens l'han carregada al damunt
Fitxada en el muntitudinari conjunt,
Fornit de gent massa interessada.

Cercant reeixir en la transició,
Un cop superada ja la dictadura,
Als catalans ens passen factura,
Encolomant-nos eixa Constitució.

Fou una Comissió Constituent
D'uns beneïts ben intencionats
Que engendrà entre grans debats,
Aquest constitucional document
Que, fins a l'instant present
Als catalans manté prou ignorats.

Ben sospitosa de colonialisme
La Constitució sens presenta
Perquè llur redacció, fomenta,
Fort i exacerbat espanyolisme.

Set personatges constituents
La convertiren en un galimaties
Atorgant qualitat d'autonomies
A moltes regions indiferents.

Aquests trets constitucionals
Tots tenim prou a la vista,
Qualsevol reacció nacionalista,
És independentisme irracional
Doncs rasca la unitat nacional
Convertint-se en separatista.

La Constitució és centralista
D'això en tenim certa constància
Perquè té sotmesa a vigilància,
Qualsevol intenció autonomista.

Els qui la constitució fixaren,
Sens passaren d'inmovilistes
I les aspiracions autonomistes
Tot d'un plegat, les deturaren.

Només un rei, d'una sola nació,
Imposaren mansos constituents,
Com si d'altres nacions presents,
Manquessin de la mínima opinió,
I eliminaren, tota acceptació,
Fins i tot de parers diferents.

La política usa la Constitució
I a més empra el Constitucional
Per gaudir de tracta preferencial
En desenvolupar sa prevaricació.

D'això tots en tenim coneixement
Que la Rumasa, ens va mostrar
Molts de milions, es va emportar
Cert Govern amb prevaricament.

De Rumasa surt el coneixement
D'un veredicta constitucional
Declarant que era correcte i legal
Un brut i polític apoderament,
On fort Tribunal Internacional,
Declarà que això era improcedent.

De vint anys de constitució,
Ara se'n celebra l'aniversari,
I és el recinte parlamentari
El marc d'aquesta celebració.

La Constitució és millorable,
I perfeccionar-la és un deure,
Malgrat que això pugui treure,
Molt de favoritisme, governable.

Si ara ja és hora de millorar-la
Som molts els qui en tenim ganes
Només les pretensions ufanes
Treballen per a perpetuar-la
I són maniobres castellanes
Endegades per aprofitar-la.

Reflexió

*Si et mena norma constitucional,
Exigint-te deures i atorgant-te drets,
Els drets et resultaran estrets
I de deures en veuràs un futral*

Barcelona, 6 de desembre de 1998
Vintè Aniversari de la Constitució. Ω

Jaume Alfonso i Barceló

José Luis Martín

6-12-98

PORTO CRISTO

Fa 6 anys que en Juli Madrigal de Soller regenta el **Restaurant sa Parra** a Portocristo. Despatxa menús a 750 ptes. A la carta se menja per una mitjana de 3000 ptes.

Fa 9 anys que na Magdalena Rigo amb el seu marit José Luis Rodríguez, obren l'**Estudi Laboratori de Fotografia José Luis** a Portocristo. Els seu sogre, José Luis Rodríguez fa començar aquest negoci fa 55 anys.

Fa 2 anys que en Paco Martínez regenta el **Bar can Melis** a Portocristo.

Fa 18 anys que n'Antoni Fortesa va obrir la **Botiga Mar i Cel** al costat de l'església de Portocristo.

Fa 3 mesos que en Carles Vilchez ha obert el **Bar Passatemps** a Portocristo. Són aficionats al Madrid.

Fa 4 mesos que en Joan Melis regenta el **Bar de la Casa de la Mar de Portocristo**. Aquest lloc és la seu de la Revista Portocristo i tenen totes les revistes de la Premsa Forana de Mallorca.

Fa 24 anys que en Miquel Nicolau, a qui veiem amb la seva filla, va obrir la **Retarduria Miquel** al Port de Manacor.

Es la perruquera més simpàtica de Vilafranca. Té el seu establiment just devora l'església del poble.

Eivissa i Formentera

- campanyes -

Per la cultura, per la integració, per la llengua

(Document lliurat als sis partits polítics de les Pitiüses i al Consell de Cultura del Consell Insular d'Eivissa i Formentera per tal que l'estudiïn i, si escau, perquè n'assumeixin les propostes i les apliquin.)

El criteri genèric i de partida que ha d'inspirar una política de normalització lingüística exercida des de la Conselleria de Cultura del Consell Insular es pot resumir en aquestes línies:

Cal promoure la llengua i la cultura pròpia de les Pitiüses com a patrimoni preciós que cal protegir, i també com a referent comú, compartit per tothom, al voltant del qual té lloc la integració i la cohesió social.

En aplicació d'aquest criteri, cal desplegar una política cultural que afavoreixi la inserció dels immigrants no pas sobre la base d'un mosaic de cultures, ni d'una homogeneïtzació importada, ni d'un mestissatge precipitat, sinó a partir de la cultura pròpia de les illes. La inserció s'ha de produir al voltant d'una cultura oberta i plural, però forta i definida. La pluralitat real s'aconsegueix amb anys de convivència constructiva i d'edificació de referents comuns al voltant de la cultura pròpia de les Pitiüses, que és la catalana.

Les actuacions que concreten i despleguen la política de recuperació lingüística, de represa cultural i de cohesió social al voltant de la llengua pròpia, són precisament les que el Consell Insular no ha dut a terme: no s'ha promogut l'ús social de la llengua catalana, no s'ha fet res perquè els nou vinguts l'assumeixin com a pròpia i l'usin amb normalitat, no s'ha exigit el català a molts funcionaris, no s'ha fet cap campanya seriosa per modificar actituds i hàbits contraris a l'ús normal del català, no s'han invertit els diners necessaris en normalització, s'ha ignorat la Llei de Normalització Lingüística... En definitiva, el Consell Insular ha desemparat la llengua pròpia de les Pitiüses, ha incomplert l'obligació legal de protegir-la i l'ha abandonada a les urpes del mercat, que sistemàticament afavoreix les llengües fortes i castiga les dèbils.

Recordarem per enèsima vegada dues obvietats. Primera: les lleis es fan i s'aproven per complir-les; en un Estat Democràtic i de Dret, les lleis són l'expressió d'una majoria social i democràtica, i per això són de compliment obligatori per tothom, i singularment per les institucions, que es constitueixen en ens dipositaris i executors de la voluntat popular. Segona obvietat: la Llei de Normalització Lingüística de 1986 és una llei. Però no és una llei qualsevol, perquè no es pot aplicar amb una actuació escauderada, concreta i puntual; ben altrament, és una llei que obliga a obrir un

procés que s'ha d'omplir de contingut amb decrets, ordres i actuacions institucionals.

El Consell Insular disposa d'escassa capacitat normativa per dictar ordres i decrets, però la poca que té no l'ha utilitzada per impulsar el procés de normalització lingüística. Si el Consell té un marge de maniobra estret per desplegar amb ordres i decrets la Llei de Normalització, sí que pot impulsar-la amb actuacions concretes. Per això, les actuacions que proposam tot seguit no són una llista de propostes que el Consell podria acollir graciosament, sinó que constitueixen el desplegament possible, necessari i legalment obligatori de la Llei de Normalització Lingüística que és responsabilitat del Consell Insular.

1) Posar en funcionament, a les Pitiüses, una delegació de la Direcció General de Política Lingüística (DGPL), amb una dotació pressupostària i de personal (tres tècnics com a mínim) suficients. Un dels tècnics en normalització estaria destinada a Formentera.

2) Crear un Consorci Pitiús per a la Normalització Lingüística, format pels ajuntaments, el Consell Insular, els centres d'ensenyament, les associacions de mares i pares d'alumnes, els partits polítics, els sindicats i les entitats cíviques i culturals.

3) Engegar una campanya de llarga durada per estimular la lleialtat lingüística dels catalanoparlants i facilitar així la integració de la població al·lòctona. Una de les etapes de la campanya podria consistir en la distribució de cartells i opuscles amb un lema del tipus El català, cosa de tots. Un dels objectius de la campanya seria de generalitzar la percepció que la llengua catalana és patrimoni de tots els pitiüesos, i que tothom està cridat a restituir, protegir i usar la llengua pròpia de les Pitiüses.

4) Traduir la Llei de Normalització Lingüística a l'anglès, l'espanyol, el francès, l'italià i l'alemany i el rus, i distribuir aquestes traduccions per ambaixades, consolats, tour-operadors, agències de viatges, oficines de turisme, etc.

5) Establir convenis de col·laboració amb altres direccions generals de política lingüística, o organismes similars d'altres països, amb la finalitat d'intercanviar informació, materials i experiències.

6) Promoure convenis de col·laboració en normalització lingüística, i d'intercanvi cultural, amb els altres territoris de llengua i cultura catalanes.

7) Engegar una campanya de catalanització dels noms propis de persona. Una tal campanya es podria concretar de la manera següent:

Editar cartells llarguts per clavar a botigues, comerços, tallers, despatxos, centres d'ensenyament. El lema del cartell seria, per exemple: Diguem QUI SOM, i que tothom ho escolti (Miquel Martí i Pol). Sigues TU mateix/a, o Sigues qui ets. A sota aniria una llista de noms i llinatges eivissencs, amb els primers ressaltats. I al davall de tot, la frase següent: Normalitza el teu nom: acudeix al teu ajuntament.

8) Aprovar un Reglament d'Ús de la llengua catalana en el Consell Insular. Aquest reglament hauria de servir, entre altres coses, per corregir anomalies que encara persisteixen (com ara convocatòries redactades en espanyol, atenció oral en castellà en el tracte amb catalanoparlants, etc.).

9) Incrementar el nivell en els requisits de llengua catalana exigibles al nou funcionariat del Consell Insular (no s'entén que només s'exigeixi el nivell B de la Junta Avaluadora de Català a funcionaris que estan escrivint constantment).

10) Tots els càrrecs públics del Consell Insular s'han de comprometre a usar sempre el català, oralment i per escrit, en totes les activitats relacionades amb l'exercici del seu càrrec. No hi ha normalització lingüística possible si els representants de les institucions no actuen com a referent, model i exemple a seguir.

11) Imprimir també en llengua catalana les publicacions de petit format destinades a donar informació turística i promocionar el patrimoni cultural de les Pitiüses.

12) Exigir l'ús intern i extern del català a les empreses adjudicatàries d'obres i serveis a càrrec del Consell Insular.

13) Complir i fer complir la legalitat, a les Pitiüses, en matèria de toponímia. L'article 14.1 de la Llei de Normalització Lingüística, de 1986, estableix que els topònims de les Illes Balears tenen com a única forma oficial la catalana; bo i així, el Consell Insular utilitza molt sovint la forma "Ibiza" (sobretot en la promoció turística), i diversos ajuntaments pitiüesos utilitzen també la forma castellanitzada del nom del municipi, d'alguns pobles i, sovint, de les plaques indicadores dels noms dels carrers.

14) Garantir l'estabilitat laboral i el pagament del salari als i a les responsables i col·laboradors/es de l'Enciclopèdia d'Eivissa i Formentera.

15) Elaborar un estudi exhaustiu sobre les necessitats que hi ha, a les Pitiüses, en matèria de normalització lingüística (un estudi que demostraria amb xifres que la substitució lingüística avança). Cal reconèixer que les nostres illes són una Zona d'Urgent Intervenció Lingüística i, consegüentment, sol·licitar al Govern Bale-

ar una partida extraordinària de diners per afrontar les necessitats i invertir-los en una política seriosa i valenta de recuperació lingüística.

16) El Consell ha de pronunciar-se públicament a favor de la unitat de la llengua catalana, i condemnar per tant totes les manifestacions del secessionisme lingüístic, a hores d'ara mal dissimulades en les ordres i els decrets de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern Balear: les referències constants (i innecessàries) a les "modalitats insulars de la llengua catalana" busquen l'efecte de sabotjar la tasca de construcció de l'estàndard i, per tant, de la llengua comuna.

17) Exigir al govern central que el cap de l'Administració Pública de l'Estat a les Pitiüses (així com totes els funcionaris no transferits) parli i escriuï correctament el català, i que el català sigui la seua llengua habitual de treball i de comunicació.

18) Exercir la solidaritat amb les comunitats de llengua catalana que han de defensar la llengua pròpia en una situació més precària i adversa que la nostra. En aquest sentit, fóra bo que el Consell Insular contribuís al sosteniment de les escoles catalanes de Catalunya Nord, mentre les autoritats franceses no n'assumeixin el finançament -oberta una escola, passen cinc anys abans que el Ministeri d'Educació francès no la reconeix i es fa càrrec del salari del professorat.

19) Tirar endavant una campanya consistent a regalar a tots els establiments comercials de les Pitiüses els rètols adhesius següents:

REBAIXES (quan n'hi hagi)
Espitjau / Estirau (aquest, també a les comunitats de veïns)

Us agraïm la vostra visita.

20) Imprimir un cartell amb una llista, en català, dels productes que es venen habitualment als forns, perquè els propietaris hi posin el preu al costat.

21) Que el Consell Insular regali a les agències de viatges calendaris de taula en llengua catalana.

22) Convidar els hotels, els bars i els restaurants a exhibir també la carta en català. Això es podria fer de comú acord amb la PIMEEF, a través d'una circular, i el Consell Insular podria subvencionar el 25% (per exemple) del cost de fer de nou la carta.

23) Engegar una campanya de catalanització de les carnisseries. La campanya pot consistir a fer uns cartells amb el nom de les carns que es venen habitualment, o amb el nom de les peces del porc o del xot, perquè el/la responsable de l'establiment consignï al costat el preu. D'altra banda, es poden imprimir uns altres cartells amb el dibuix d'un porc especejat, en el qual consti el nom català de cada

bocí.

24) Signar amb la PIMEEF un conveni de col·laboració per a la normalització lingüística de les petites i mitjanes empreses.

25) El Consell Insular ha de signar convenis amb els propietaris de les grans superfícies comercials de les Pitiüses, per garantir-hi la presència i l'ús de la llengua catalana.

26) Fer una tramesa postal del Decàleg del no catalanoparlant (traduït a l'anglès, al francès, a l'italià, a l'alemany, al tamazigh i a l'àrab) als residents anglesos, francesos, italians, alemanys i magribins a les Pitiüses. Acompanyar el decàleg amb una carta bilingüe català-anglès, català-francès, català-italià, català-alemany, català-tamazigh i català-àrab.

27) Posar en funcionament una campanya permanent d'informació, adreçada als turistes que ens visiten, sobre la història, la llengua i la cultura d'Eivissa i Formentera. Aquesta campanya es podria canalitzar a través de les Oficines d'Informació Turística, els hotels i les agències de viatges.

28) Lliurar als despatxos de procuradors i d'advocats models de documents en català per presentar als jutjats. Adquirir i regalar-los, així mateix, un exemplar del Codi Civil i un altre del Codi Penal en català; operar de la mateixa manera amb cada un dels jutjats d'Eivissa.

29) Organitzar cursos de llengua catalana per als funcionaris de la presó d'Eivissa, dels jutjats, de la Delegació del Govern, de la Policia Nacional, de la Guàrdia Civil i de la Delegació d'Hisenda.

30) Negociar i signar un conveni amb Telefónica, per tal d'aconseguir els objectius següents: a) posar en marxa cursos de llengua catalana per al personal de Telefónica; b) garantir que el primer contacte amb els usuaris del servei d'informació es faci en català, i c) fer que aquest servei d'informació faciliti primer en català, i després en espanyol, els números de telèfon que se li demanen.

31) Negociar un conveni amb Correus per a la normalització lingüística de les oficines postals de les Pitiüses.

32) Dissenyar un programa per a la normalització lingüística de les oficines de l'INEM i de la delegació d'Hisenda a la Ciutat d'Eivissa, de comú acord amb els responsables locals d'aquests organismes.

33) Signar un conveni de col·laboració amb les autoritats aeroportuàries d'Eivissa per tal d'aconseguir els tres objectius següents: a) l'ús exclusiu del nom català de l'illa (Eivissa) en la retolació, els indicadors i les pantalles informatives de l'aeroport; b) l'ús preminent de la llengua catala-

na en totes les comunicacions orals i escrites adreçades al públic, i c) l'exigència del coneixement de la llengua catalana per part del personal que treballa a les oficines d'informació de l'aeroport.

34) Dissenyar un programa de normalització lingüística per a l'hospital de Can Misses.

35) Crear una ràdio pública i íntegrament en català a les Pitiüses.

36) Buscar un acord amb alguna o algunes de les ràdios que emeten a les Pitiüses per garantir uns mínims d'emissió en llengua catalana. (Si no s'arribava a un acord i no es garantien uns mínims, si més no es podria llogar una franja horària per fer-hi alguns programes en català).

37) Negociar un conveni amb les emissores de ràdio presents a les Pitiüses perquè emetin més música cantada en català. Contractar grups musicals en llengua catalana perquè actuïn a les Pitiüses. Subvencionar la gravació de compactes o cintes en llengua catalana de solistes o grups musicals de les Pitiüses. Proporcionar locals d'assaig als grups musicals de les Pitiüses, i integrar els grups locals que canten en català en un circuit d'intercanvi de grups musicals en la nostra llengua arreu del domini lingüístic català.

38) Buscar un acord amb els diaris *Diario de Ibiza* i *Última Hora de Ibiza y Formentera*, i també amb el setmanari *Proa*, per tal d'incrementar substancialment el nombre de pàgines redactades en català (l'acord podria passar per un increment de les subvencions).

39) Editar una revista (que podria ser bimensual), en català, per informar de les actuacions fetes i dels acords presos pel Consell, i també de les actuacions previstes i dels problemes que caldrà solucionar en un futur immediat o pròxim. La revista hauria de ser, a més, una mena de fòrum ciutadà a través del qual es puguin expressar tots els partits polítics, sindicats, entitats i associacions ciutadanes de tota mena. La publicació hauria de parar una atenció especial a la cultura i s'hauria d'entendre com un instrument de normalització lingüística. Totes les col·laboracions hi hauran de ser en català, i les que no ho siguin hi seran traduïdes.

40) Programar, a Can Ventosa, una oferta regular de cinema en català; negociar convenis de col·laboració amb els propietaris de sales de cinema a les Pitiüses per incrementar l'oferta de cinema en llengua catalana.

41) Organitzar uns premis anuals a la producció cinematogràfica en llengua catalana a les Pitiüses.

42) Adquirir un fons de vídeos en català (i d'altres vídeos d'interès cultural en altres llengües) i organitzar una videoteca. Aquest espai cultural podria incorporar un servei de préstec, i també podria distribuir els vídeos a les llibreries i les videoteques de les Pitiüses.

43) Incrementar l'oferta de teatre en català a Eivissa i a Formentera.

44) Condicionar les subvencions als grups de teatre locals i als cursos

de teatre al fet que usin la llengua catalana.

45) Engegar una campanya per promoure l'ús del català a les àrees més descatalanitzades de les Pitiüses, seguint l'exemple de l'Ajuntament de Reus i el Consorci per a la Normalització Lingüística amb la campanya "Aprèn a parlar català i guanya". La campanya té com a objectiu incentivar el coneixement de la llengua entre persones adultes amb un paper important al seu poble o barri perquè, d'aquesta forma, el canvi lingüístic es multipliqui en aquelles zones on el desconeixement de la llengua és més gran. La campanya consisteix a programar cursos de català per a aquestes persones, a les quals també se'ls regalaran entrades per anar a veure cinema i teatre en català, unes altres entrades per assistir a concerts en català de grups musicals de les Pitiüses, i una subscripció de sis mesos a un diari i a alguna revista en llengua catalana.

46) Organitzar, en acabat el curs, Campaments d'estiu en català. Es tracta d'organitzar una sèrie d'activitats, a l'estiu, perquè boixos i boixes aprenguin a jugar i divertir-se en català, i aprenguin a més cultura popular pitiüsa. A més de mil-i-una activitats lúdiques, els nens i les nenes poden aprendre a fabricar instruments musicals tradicionals, a cantar cançons de les Pitiüses, a contar rondalles, a fer teatre, a pintar... Es tracta, en definitiva, de dissenyar activitats infantils d'estiu per fer xacota i aprendre, lúdica i culturalment, en català.

47) Adquirir una remesa important dels diccionaris català-anglès, català-alemany, català-francès, català-italià i català-holandès, fer-ne una presentació pública, dar-los a conèixer i posar-los a la venda.

48) Organitzar cursos de llengua catalana i de conversa en català, dissenyats específicament per als residents estrangers a les Pitiüses.

49) Subvencionar la publicació de llibres en català encara que el govern del Consell Insular no comparteixi l'orientació ideològica dels continguts o dels autors.

50) Prioritzar les editorials pitiüses en els convenis de publicació de llibres.

51) Signar un conveni amb la Universitat de les Illes Balears (UIB), per tal de garantir que les classes impartides a l'Extensió de les Pitiüses siguin generalment en llengua catalana.

52) Organitzar cursos de llenguatge jurídic català per a advocats i procuradors.

53) Buscar un acord amb els jutges de les Pitiüses per introduir un dinamitzador lingüístic en els jutjats; aquesta persona s'encarregarà de crear documentació judicial en català, i en fomentarà l'ús.

54) Garantir que hi hagi a la venda, als estancs i a les immobiliàries, impresos de contractes de lloguer en llengua catalana.

Plataforma per la Llengua
Eivissa, octubre de 1.998

Les forces d'ocupació espanyoles tracten el jovent indígena com a esclaus Kunta-Kinte

CASTELLÓ - R.C.

La denúncia te noms i llinatges: Josep R.G. i Alfons M.C., els dos joves que afirmen haver rebut vexacions i maltractes per part d'agents de la Policia Local s'han vist immersos en un remolí d'aconteixements impensats fins ara. Amb certa desconfiança i inseguretat contava en Josep a la Plaça de Santa Clara a uns dos cents metres de les dependències policials, el que li havia passat el 28 de novembre.

"Tranquilo, no te vamos a pegar". Amb aquestes paraules s'hi dirigiren els policies a n'Alfons abans d'engrillonar-

Uns dels joves, Josep R.G., a la Plaça de Santa Clara.

Eduardo González, cap de la Policia Local de Castelló

lo i introduir-lo al cotxe. Llavors el dugueren a la caserna de la Policia Local, juntament amb altres detinguts que feren el camí a peu. Allà reberen maltractes i vexacions. N'Alfons demanava clemència en valencià: "Deixeu-me en pau, per favor!". En Josep assegura que els agents arribaren a col·locar-los una cadena al coll i el comminaren a agenollar-se i a expressar-se en castellà. Hora i mitja després, foren conduïts fins a la Comissaria de la Policia Nacional, on, després de noves humiliacions, acabaren dins el calabós. Estarem tota la nit incomunicats", diu en Josep, qui assenyala que els policies no atengueren el requeriment de n'Alfons, menor d'edat, qui pretenia fer a saber a sa mare del que passava. L'endemà, després de declarar davant el jutge, foren posats en llibertat.

N'Alfons i en Josep han posat el cas en mans dels seus missers. Denuncien tortura, amenaces i detenció il·legal. Els policies els acusen d'amenaces, insults, resistència i agressió a la autoritat. És la paraula dels uns contra els altres. "I ja sabem que davant un jutge, la Policia és més que qual-sevol altre persona", se resigna en Josep.

Instància de l'ACAT al batle de Castelló

En Ricard Colom i Ortiz, amb domicili al carrer Herrero, 63,8,16, de Castelló DNI 18904251E te l'honor d'exposar:

Que el passat dia 3 de desembre vaig telefonar al cap de la Policia Local de Castelló en nom de l'Associació Cristiana per l'Abolició de la Tortura (ACAT Carrer Anglès, 55 Barcelona 08017 tlf. 932038915) rama ecumènica d'Amnesty Internacional, reconeguda per l'ONU.

Després d'identificar-me amb el meu nom i com a representant de l'ACT a Castelló, li demanà una entrevista amb els implicats de la Policia Local en els presumptes maltractes a uns joves fa pocs dies, presumptament encadenats i obligats a parlar en castellà, notícia que ha aparegut darrerament a la premsa. Després d'aclarir-me que això depenia dels implicats, em digué que "Per que no vam fer res quan van condemnar uns policies locals" en un to fort i agressiu (en castellà per cert), quan volia explicar-li que fa poc que hi ha ACAT a Castelló, no m'ha deixat parlar, ell parlava sense parar, en un mal to i m'ha penjat. Vaig tornar a telefonar i el secretari em digué que se'n havia anat.

Per això, molt atentament SOL·LICITA a V.I. que, prèviament efectuats els tràmits i informes pertinents, es digne

A aclarir a un ciutadà que paga els seus impostos a l'Ajuntament de Castelló, membre d'una ONG de drets Humans (en el seu 50è aniversari de la Declaració Universal) si l'actitud del cap de la Policia Local és pròpia d'una Democràcia, i que em sia tramesa tota la documentació sobre aquest cas de presumptes maltractes. I una entrevista amb els implicats. Ω

Ricard Colom

Per no perdre el nord

L'única possibilitat de supervivència per a les comunitats lingüístiques amenaçades és de *pen-sar-se en bloc* i dissenyar conjuntament les estratègies de normalització i de recuperació cultural. Les llengües minimitzades acostumen a estar sotmeses a una pressió disgregadora constant, amb la qual cosa es dificulta l'acció solidària dels parlants d'aquesta llengua, es redueix el **mercat lingüístic** propi, creix el complex de **ser poquets** i s'activen els sentiments d'impotència que sempre acompanyen aquests fet socials.

Si això que hem afirmat és cert per al conjunt dels Països Catalans, encara ho és més en el cas de Mallorca, i l'evidència es converteix en urgència política i social en el cas de l'antiga capital del Regne de Mallorca, Perpinyà, i les comarques catalanes que l'envolten. Mallorca, amb una població d'unes 700.000 persones, aporta a la comunitat lingüística catalana un contingent humà reduït: per molt que hi sumem la població de les altres illes, els catalanoparlants illencs no ens bastam per construir una cultura nacional completa i nor-

mal; separats del nostre àmbit lingüístic, els illencs continuarem essent un poble subordinat i minvat. El mateix podem dir de les comarques del nord: amb una població de 240.000 persones, essent els catalanoparlants ja minoria en el seu propi territori, i sense oficialitat de la llengua, és impossible que el català hi sobrevisqui sens la implicació i la solidaritat activa dels altres catalanoparlants, els que encara no vivim una situació dramàtica.

És absolutament imprescindible, per al nostra recobriment nacional, restablir els vincles simbòlics i humans amb la nostra gent, de les Alberes al riu Segura, i del Cinca a Maó. Però és igualment imprescindible, que la nova disposició mental es tradueixi en iniciatives cíviques que permetin de restaurar el nostre espai nacional. Ens cal anar junts, ara com fa sis-cents anys, quan Ramon Muntaner en alertava, lúcidament, que la fragmentació de la nació catalana ens faria desaparèixer dels mapes de la història. Amb l'*Exempli de la mata de jonc*, el nostre cronista compara ca nostra amb una mata de jonc

que, si té els brots separats, fins un nen de nou anys desfarà la mata sencera arrencant els brots un a un; però si la mata és manté unida, ni vint homes fent força alhora no podran arrencar-la. La lliçó del nostre cronista és avui més vigent que mai, i els que estimam ca nostra tenim obligació d'estar a l'altura de les circumstàncies. És per això que fa uns anys vam constituir l'**Associació d'Amics de la Bressola**, una entitat de suport a l'ensenyament català (en llengua i continguts) a Catalunya Nord.

La Bressola és una entitat cultural que neix a Perpinyà l'any 1976, amb el propòsit de recuperar la llengua a través de l'escola. La primera escola s'obre com a parvulari, amb cinc alumnes (dos d'ells fills de la mestra), al garatge de la clínica veterinària de la carretera d'Elna. Era la primera vegada des del Tractat dels Pirineus (1659), que es feia ensenyament en català. Ningú no donava un duro per la continuïtat de l'experiència, però al Bressola aguantà: en una situació de quasi-il·legalitat i finançant l'escola amb quotes de socis, rifes i concerts de cantants nordcatalans. L'any 1982 la Bressola va fer un pas endavant i va crear una escola primària a Perpinyà. Després es van obrir escoles a Prada i Nyils. L'any passat es va obrir un centre a Soler, i enguany s'ha obert una nova escola a Sant Esteve. La bressola ha aconseguit créi-

xer amb dificultats enormes: l'any 1985, el Tribunal Constitucional va bloquejar la integració de les escoles catalanes a la xarxa pública; l'any 1986 arribà la dreta al poder i proposà un concert amb un percentatge d'ensenyament en francès: la Bressola s'hi negà, perquè la llengua és innegociable, i l'Estat francès retirà les subvencions. De llavors ençà, la Bressola ha sobreviscut com ha pogut, i recentment la situació ha millorat, l'any 1995, l'Estat francès es va comprometre a finançar totes les escoles catalanes a partir del cinquè any de funcionament. A hores d'ara, l'Estat ja paga els salaris del professorat dels centres de Perpinyà, Prada i Nyils; però necessitam diners per mantenir el centres de Soler i Sant Esteve i crear-ne de nous. Ara, **França haurà de mantenir totes les escoles que siguem capaços de crear i aguantar durant cinc anys**. Per això demanem a persones, entitats, empreses i institucions que s'adhereixin al Amics de la Bressola amb el compromís de pagar una quota durant cinc anys. En aquesta revista trobareu la butlleta per subscriure-us-hi, individualment o col·lectiva. Animau-vos, perquè la supervivència de la llengua catalana en el nord (el nostre nord) depèn de tots els que la parlem. Ω

Joan Cabot - delegat de
l'Associació d'Amics de la
Bressola a illes

Butlleta de Subscripció:

Si us plau, omple la butlleta (o una còpia a màquina) amb lletres majúscules i envia-la a: **Amics de la Bressola** c/Mare de Déu del Pilar 18 baixos-08003 BARCELONA - Tlf: 93-268.91.10 Telèfon a les Illes: 971 31 27 75 (informació: 07-33-468/66/50/01 o 07-33-468/96/12/60)

Primer Cognom:
o nom de l'entitat.

Segon Cognom: Nom:

Carrer/plaça: Núm: Pis: Porta:

Codi postal: Població: Tel:

Subscriu una quota TRIMESTRAL ☐ MENSUAL ☐ ANUAL ☐

de Pts (sugerim que l'import no sigui inferior a 1000Pts.)

data: Signatura:

☐ CAIXA.....

☐ BANC.....

Agència: Nom..... Núm.....

Adreça: Població:

Sr Director,

Us agrairé que a partir d'avui atengueu a càrrec del meu

COMpte CORRENT/LLIBRETA D'ESTALVIS

Núm. 0000 0000 00 0000000000

els rebuts de ptes. que els presentarà **ASSOCIACIÓ D'AMICS DE LA BRESSOLA**

Atentament,

Signatura

Data:

Nom del titular

El plaer de beure

Albert i Noya

Col·lecció 96 Blanc

Albert i Noya constitueix un dels cellers més interessants del Penedès, degut a que els seus vins solen ser gairebé sempre un encert, tant en els elaboracions de blancs com de negres, la qual cosa té, per a mi, encara més mèrit.

El celler Albert i Noya fou fundat l'any 1980, i en aquest relativament curt període de temps, el Penedès ja se li ha fet petit, i s'ha embarcat en noves aventures introduint-se en altres DO, com per exemple la que ara està tant de moda: el Priorat.

El vi del qual parlarem està fet amb Macabeu, varietat que se sol utilitzar per elaborar vins blancs joves o bé escumosos, i per això sorprèn una mica trobar-la en forma de criansa. Ha romàs divuit mesos en bota de roure i presenta un color groc palla amb reflexos llimonca. En nas, dona sensacions de flors i de fruita. En boca és sec i càlid, amb un retro-nasal que recorda la fruita.

El seu preu aproximat és de 1.900 ptes. Ω

Albert i Noya

Can Vendrell, s/n

08739 Subirats (Barcelona)

Tlf. 938994056

PASSATEMPS

AUTODEFINIT SIL·LÀBIC

PROGRAMA FIXA A TOTES LES TV	PERSONA QUE HA CONSTITUÏT UNA EMPRESA	COLORS TERROSOS	COL·LOCA ÉS DE LA PRIMERA VOLADA
DESFIGURADA	ARBUST PETIT	ARRISSA ELS CABELLS	QUALITAT DE RADICAL
AL ESCORCADOR MATA I ESQUARTERA ANIMALS	S'EMPRE PER ESCALFAR L'AIRE	DÉU EGIPCI DEL SOL	TÉ NETS
NATAL	CORTISOL		
DESBARATIS L'ESTRUCTURA D'UNA ORGANITZACIÓ	SI FUNCIONA, BATEGA POSADA A RECER	FACI UN CLOT SÍMBOL DEL COURRE	COL·LONERIA
		SÍMBOL DEL COBALT	ACCIÓ DE DATAR
PREGO A DÉU SOLDAT A SOU QUE SERVEIX UN GOVERN ESTRANGER	ELIMINA ELS CALLS	MEDALLA MOLT GRAN	TÉ MOLTS DE CALERS
REPETIT, DONA ANIMS	MAR AGITADA PERÒ NO TEMPORAL	LLAC D'ETIÒPIA	RESTES DE LA LLIMADA
ÉS TOTA UNA SENYORA	S'UTILITZA PER FER PARETS	DE SOBTE	
BALL AFROCUBA	RESULTAT D'UNA SUBTRACCIÓ	AFIRMACIÓ	
	SALA D'ESPECTACLES	LA RATA QUE ESCOMBRAVA L'ESCALETA	PERSONA A QUI TOT HOM TÉ MOLTA POR
POSA NOM A UNA COSA		DONA VOLTES	NO POT PARLAR NI QUE VULGUI
LLIT		3.1416	
	CORRE-CURTA		

SOLUCIONS

CA	TR	RE	VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI
DA	VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR
TR	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR	RE
RE	VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR
VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR	RE
RE	VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR
DA	VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR
TR	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR	RE
RE	VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR
VA	PI	RA	PI	DA	ME	NI	CA	TR	RE

RECEPTES DE CUINA

Arrossos secs

Paella de verdura

* Dos pebres grossos, de bona molla, rojos o verds (o un de cada color); * dues albergines llargues i mitjanes;
 * bajoques de les tres classes (ferradura, tavella, garrofó);
 * tres o quatre carxofes;
 * si són del temps, un grapat de favetes tendres;
 * uns 125 gr. d'espínacs, i 125 de bledes;
 * uns 300 gr. d'oli;
 * 500 gr. d'arròs;
 * tres o quatre alls partits per la meitat;
 * sal, pebre-roig i safrà;
 * uns 100 gr. de tomaca.

Les albergines, pelades o no, tallades diametralment de dalt abaix amb dos o tres talls, per fer-ne quatre o sis trossos de cadascuna; els pebres, sense peçons ni vinses, ben rentats, partits en quarts; els espínacs, la tomaca i les bledes ben picolades.

En l'oli calent de la paella se sofrigen els alls; i van afegint-se després l'albergina, les bajoquetes, el pebre; els espínacs i bledes i carxofes; darrere de tot, la tomaca i les faves. Quan el conjunt estiga sofregit, es trau l'albergina i el pebre i es deixen a part; es tira el pebre-roig i, tot seguit, l'aigua (un litre), la sal i el safrà. Cal deixar-ho bullir fins que tota la verdura estiga prou cuita; és el moment de posar l'arròs i rectificar-ho de sal i afegir l'aigua que s'haja evaporat durant el bull. Quan l'arròs comença a eixugar-se s'escampen per damunt les llenques del pebre i les albergines. Ja eixut es deixa reposar un moment al foc sense flama ja, i després, un minut o dos fora del foc.

Peixos

Anguiles

Espardenyada

Si el suc d'anguiles porta també bons trossos de pollastre rep el nom d'espardenyada--vulgarment "espardenyà" --terme plebeu que, com altres tants, tant d'èxit ve tenint dins de certes classes benestants, més o menys, parvenues, un nom que dona a entendre molt expressivament la vulgar i pantagruèlica suculència d'aquesta barreja promíscua. El pollastre (per a 4 racions, un mig quilo o menys, i sols mig d'anguiles) entra en escena, naturalment, en el sofregit primer, després del pa, després dels alls; i sols quan els trossos estan ben fregits, es tira el pebre-roig i l'aigua.

Carns

Medallons de xot

Els medallons de corder són de la part rodona de les xulles, en farem de vuit o dotze. Cal també 75 gr. de mantega de vaca, i una cullerada d'oli. Per a fer la salsa, ens cal tenir a l'abast una "carloteta", (pas-tenaga) una cebeta, dues penques d'api, 30 gr. de cuixot (pernil), 50 gr. de mantega de vaca, la resta de les xulles, dues cullerades de farina, un quart de litre de brou de carn, un got de vi sec, una cullerada de puré de tomaca, pebre-negre, sal i una rameta de romer tendre.

De primer antuvi es prepara la salsa: fondre la mantega en una cassola i sofregir la carloteta, la ceba i les penques d'api, tot net i picat, els trossets sobrats de les xulles i el pernil tallat en petits daus. Apartarem la cassola del foc; en estar tot sofregit, li afegirem la farina i la remenarem per tal que es barregi bé amb el sofregit i posarem de bell nou la cassola a foc suau, durant deu minuts, sense deixar de remenar. Quan el guisat prengui una tonalitat daurada, el retirarem del foc. En un atifell a banda es posa a bullir el brou amb el vi, i se'ls incorpora el sofregit i el puré de tomaca, les herbes aromàtiques i el romaní. Es deixa coure la salsa durant quasi un parell d'hores, remenant sovint perquè no s'aferrí. Si hi sura un poc de bromera, la llevarem. En prendre la salsa un aspecte de beixamel, es trau del foc i es passa per un colador. Mitja hora abans de servir-se caldrà recalfar-la amb poc de foc, i l'adobarem al gust. En la paella on tinguem la mantega de vaca i l'oli, fregirem els medallons de corder fins que prenguen color fosc, però amb la part interior clara. Se serviran amb la salsa espessa i fosca per damunt.

Guisats

Guisat de Viver

Un quilo de xulletes de corder, o d'espatleta trossejada; 150 gr. d'oli; quatre o cinc alls pelats i a trossets; uns 200 gr. de ceba picada, un gotet de vi blanc sec; un manollet de julivert, 500 gr. de creïlles menudes o partides pel mig o en quarts. Sal.

En una paella i amb l'oli calent, anem sofregint primer, la carn que, ja daurada, la traurem i deixarem dins la cassola d'obra fonda on es farà el cuinat. Després, en la paella i amb el mateix oli, sofregirem els alls; abans que prenguen color es tira la ceba i quan aquesta va prenent l'aspecte de vidre, es tira el julivert ben tallat i, quasi immediatament, --abans que el julivert es creme--s'aboca a la cassola el conjunt de la paella, es tira el vi, un got d'aigua o poc més (200, o 250 gr) segons la tendror de la carn, i es posa al foc un foc moderat. Quan siga a mig coure s'incorporen les creïlles. Si la carn fora dura s'afegirà un poc més d'aigua. La cocció, si la carn no és dura, costarà més o menys una hora. El líquid no deu eixugar-se, ni quedar-ne massa, aconseguint aqueix punt de fluida densitat blanquinosa --confitada--, pròpia d'aquest cuinat tan simple i saborós.

* CREÏLLES = Patates
 * VITET = Pebre

No em fumis

Per què fumes si no fumes?

Sovint oblidem una font molt important de contaminació ambiental a la qual estem gairebé tots sotmesos: l'aire carregat de fum de tabac que produeixen els fumadors.

El **fumador passiu** és aquella persona que, tot i no ser fumadora, aspira aquest fum.

Avui sabem que el **tabaquisme passiu** no és només una qüestió de respecte i cortesia per als altres, sinó que representa un risc per a la salut.

EL TABAC PRODUÏX DUES MENES DE FUM

La combustió espontània del cigarret després d'un fum, anomenat **corrent lateral** o **corrent secundari**, que és particularment nociu, perquè conté

partícules i substàncies perilloses en concentracions superiors a les contingudes en el fum que s'empassa directament el fumador.

Una persona no fumadora exposada a un ambient carregat de tabac absorbeix quantitats molt importants d'aquestes substàncies.

UN FUM AMB EFECTES GREUS SOBRE LA SALUT DEL NO FUMADOR

Sabem que els fills de pares i/o mares fumadors presenten més trastorns de nas, d'orella i de gola, més infeccions i problemes respiratoris. En els infants asmàtics, el tabaquisme passiu pot afavorir i agreujar les crisis d'asma.

S'ha vist que els adults sotmesos

durant anys al tabac ambiental tenen el doble de possibilitats de patir un **càncer de pulmó**. En els pacients respiratoris i cardíacs, pot agreujar el curs de la malaltia i empitjorar el seu pronòstic i tractament.

En la dona gestant, el tabaquisme, tant si és voluntari com involuntari, produeix complicacions durant l'embaràs i trastorns en el desenvolupament del fetus i/o nadó.

UNA CONTAMINACIÓ AMBIENTAL QUE ENS AFECTA A TOTS

Tots nosaltres estem exposats al fum del tabac en alguns llocs com aquest:

- A la feina, on el tabac pot afegir-se a d'altres contaminants ambientals.
- Als transports públics, bars, restaurants, discoteques i recintes esporadics, molt concorreguts, i sovint poc airejats.
- I també a la llar o al cotxe, on els més petits en són els més afectats.

EL DRET A RESPIRAR UN AIRE SENSE FUM DE TABAC

Hi ha un dret dels que no fumen a respirar aire sense fum de tabac que està recollit en una sèrie de lleis i decrets i que els responsables dels espais d'ús

públic, especialment si són llocs tancats, han de fer respectar.

S'han de crear àrees per a fumadors clarament retolades i els espais sense senyalització han de ser zona sense fum.

On treballin dones embarassades, on es manipulin aliments, i on el risc de tabac es combini amb el d'un contaminant industrial, han de ser zones sense fum de tabac.

QUÈ PODEM FER PER NO SER FUMADORS PASSIUS?

Assabentem els nostres familiars, amics i companys fumadors que el fum del tabac ens molesta i que no volem patir els seus efectes. Amb els qui ens coneixen i aprecien ens serà més fàcil arribar a una bona entesa.

Acasa, retirem els cendrers, situem senyals simpàtics en alguns llocs estratègics, etc. Al cotxe, posem-hi senyals visibles, introduïm caramels o xiclets sense sucre en els cendrers, etc.

Si l'aire està viciat pel tabac, podem obrir finestres i portes, utilitzar espelmes antitabaquisme, demanar als fumadors que apaguin el cigarret o s'acostin a un lloc més ventilat.

La cortesia i les bones maneres han de ser-hi sempre presents. No ho oblidem!

Vostè és important en la tasca de mostrar als altres que l'hàbit tabàquic és perillós, tant per al qui fuma com per als qui l'envolten.

Ara ja coneix què és ser fumador passiu, actua en conseqüència i col·labora amb nosaltres. Ω

PROU D'IMPOSTOS!

ABUSIUS

- :- Prou de peatges a les autopistes!
- :- Prou a l'electricitat més cara d'Europa!
- :- Prou als telèfons més cars i dolents d'Europa!
- :- Prou a la vergonya de la RENFE!

PERQUÈ MADRID NO ES QUEDI AMB ELS NOSTRES DINERS

L'ESTEL

INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T
 INFORMA'T INFORMA'T INFORMA'T

TEL.: 971 26 50 05

Ses presons mos fan història

PER CLIMENT GARAU DE LLUCMAJOR. TEL. 971665336

Ses presons mos fan memòria,
Des personal que han guardat,
Ell ha estat molt variat,
A dins es seu repertori.
Homes carregats de glòria
En Franco los va tancar,
Contra ells molt va lluitar,
Això mos resa s'història.
En Mola ja ho va dir,
A Burgos es reuniren,
Un cap d'entre ells triarien,
Pel nou ordre dirigir.
"Noltros tendrem un mal fi,
perquè mos farà matar",
no gens se va equivocar,
tal com va dir, succeí.
El dia de sa Victòria,
Que a Madrid se celebrà,
Només en Franco quedà,
D'aquell tan gros repertori.
Romanien a la Glori'
Allà els havia enviats,
Uns patiren atemptats,
Altres perdent sa memòria.
Aquells famosos pintors,
Ministres de alta fama,
A tots aquests los tancava,
No tenien salvacions.
Va manar de fer presons,
Pels qui varen tenir sort,
Escaparen de la mort,
Morint menjant rosegons.
No podien reclamar,
Si de fam se les matava,
Se patia i se penava,
Fins a la mort arribar.

Si algun se lamentà,
Això en compte se tenia,
D'allà dedins se'ls trauria,
Per dur-los a afusellar.
Aquest final va tenir,
Se gent més llesta d'Espanya,
Sa única que se salvava,
Va ser el qui va fugir.
En llista se va tenir,
Els qui havien de matar,
Sa Falange se nombrà,
Per tal treball exercir.
Se democràcia entrà,
Setanta vuit dins Espanya,
Amb una Llei s'acordava,
Perdó per tots, respectar.
Feixista i republicà,
Tots dos foren pecadors,
Que s'oblissin rancors,
Per una pau implantar.
El rei saber sabé capejar,
Va netejar aigües brutes,
Que s'evitassin disputes,
Tothom conforme va estar.
Feixista i republicà,
Canviaren de postures,
A dins ses noves mesures,
Cada un se va ficar.
Sa nova constitució,
Que aquell temps sa va aprovar,
Sa prohibia es matar,
A tot aquell pecador.
S'havia de dar presó,
Per aquell pecat comès,
Sa justícia durà és pes,
De tota sa qüestió.

Aquell moment se pensava,
Estant buides ses presons,
Que gent de males lliçons,
Amb molt poca se contava.
Perquè llibertat se dava,
A sa gent de bon obrar,
Que s'havia d'ajudar,
Al qui ho sol·licitava.
Sa llibertat que es donà,
Ha tornat llibertinatge,
Mos ha presa s'avantatge,
Dins es robar i estafar.
En so robar i es matar,
Que n'és un cas molt corrent,
Cada dia es fa present,
De sa dona ells abusar.
Per mil s'ha multiplicat,
Sa maldat dins sa nació,
Sa llibertat n'és factor,
Que tothom va desbocat.
No se tem en és pecat,
En que pugui incurrir,
Lo que li poc succeir,
Que hagi d'estar tancat.
Però a dins sa presó,
Allà cap pres penarà,
Se'l servirà un bon menjar,
Amb molt rossa ració.
Farà vida de senyor,
Si vol, se passejarà,
Dona podrà fer entrar,
Per sa seva diversió.
Ses presons ja són petites,
S'hi viu a gros caramull,
Són cinc a cambra, per un,
Aquí s'hi mouen disputes.
Tant han augmentat ses sumes,
Que es de matí passaran,
D'això se'n afliuraran,
Per no veure cares brutes.
Presons ben noves se fan,
Són una preciositat,
Cambres grans de tot dotat,
Ses dutxes no hi mancaran.
Llençols planxats trobaran,
Piscines per a nedar,
Aigua calenta hi haurà,
Camp de futbol bastant gran.
Els governants que hi ha,
Que se feina han manada,
Que és poble ha costejada,
Pensen, podria passar.
Se truita pogués girar
I acusar-los de tot mal,
Jutjar-los un tribunal,
I a tots ells, fer-los tancar.

Se juguen sa se seva vida
Ajudant al seu santón.
Ells molts de milions ho són,
Que defensen a n'Al.là,
Es budistes també hi ha,
Els pagans i cristià,
Que duen ses messions.
Un fanatisme hi ha,
Inclinat en els deu déu,
Per ell no els sap cap greu,
Matar pare i germà.
Això se va demostrar,
En sa guerra espanyola,
Sa passió és una escola,
Que el seu seny sa gent perdrà.
Per això, sa gent civil,
Van engronsant sa pilota,
Com fer volar sa miloca
Que li controlen es fil.
Però dins un gros perill,
Està dins s'aigua aturada,
Prendrem de s'annulada,
Per junts prendre sons camins.
Els de n'Al.là aniran,
Cada any a resar a la Meca,
En això tenen respecte
Cap moment renegaran.
A dins l'ànima li va entrar,
Sa seva gran submissió,
Sa ordre del Gran Senyor,
Per sa fe se matarà.
Els budistes del Tibet,
Que respecten el seu Déu
Per ell donen el seu lleu,
Això n'és un cas concret.
Xinesos s'ho feren seu,
I el Pandit Lama fugí,
Son Déu no el va protegir,
S'or d'allà se'l va fer seu.
A través de ses muntanyes,
De l'Índia cavalcà,
Amb cavalls va tragar
El molt d'or de ses grans arques.
Va prendre totes avantatges,
Per mirar de viure bé,
Premi de la pau tengué,
Sense demostrar els miracles.
El Japó duu s'avantatge,
Dos mil anys primer vengué,
Quan Jesucrist mos nasqué
Ells brillaven seva imatge.
S'Emperador s'adorava,
Era Déu del Sol Ixent,
Sent ell tot omnipotent,
Per ell sa gent se matava.
Un dia cada any sortia,
Colcant damunt un cavall
Sa gent fent honor al detall,
A veurer-lo acudia.
Tot aquell que s'atrevia,
de front a ell mirar-lo,
Un punyal de dimensió,
S'harikiri se faria.
Aquest ordre va durar,
Fins que va acabar sa guerra,
Anaren ferra qui ferra,
Moltes vides va costar.
Quan en MacArtur va entrar,
Dins el gran palau reial,
Els va exigir sa pau,
Aquell gran déu és lliurà.
El qui se sent cristià,
Anirà a veure el Papa,
Sa molta fe l'acompanya,
Voler-li besar sa ma.
Senyal de la creu farà,
Perquè pugui guanyar el Cel,
Allà dalt bassa de mel,
La seva ànima trobarà.
Però per pujar en el Cel,
Ha de demostrar sa fe,
Ha de sacrificar-se
Veritat de soca arrel.
Cap a Déu alçar el seu bel,
En senyal de submissió,
En Vos pos meva passió,
Sou per jo el meu govern.
Sa ciència destronará,

Totes ses religions,
S'han preses ses messions
De altres móns conquerir,
Si s'hi poden instal·lar,
Nostre món vigilaran
Sa bomba grossa tendran
A punt per sa gent matar.
Oposició no en tendran
Com ara mos succeeix,
Se fa molt gros malaveig,
En ses trobades que es fan.
Resulten ser un engany,
Tothom defensa ca seva,
Aquell més petit gemega,
Sa ració li acursaran.
Des que el Món es formà
Han preses ses messions,
Els qui poderosos són,
No s'aturen de pegar.
Han cercat es benestar
Donant llenya a sa pobresa,
A n'aquesta endemesa
La podem examinar. Ω

Un antic arenaler

JOSEP ESCANDELL
I CARDONA

S'Arenal molts d'anys enrera,
Amb pins devora la mar,
Sols no hi havia carretera,
Pels carros poder anar.

S'hi instal·là una persona,
Per a al gent subministrar,
Al centre d'aquella zona,
D'articles per a menjar.

De nom, és en Vicenç Mora,
Dels antics areners,
Feia feina a deshora,
Com feien els bons forners.

Regentà amb eficàcia,
El digne ofici de forner,
A tothom caigué en gràcia,
Aquest nou arenaler.

Ara ja esta retirat,
De la seva feina dura,
Però segueix l'amistat
De l'ambient i la cultura.

A l'associació de majors
Amb tothom té coneixença,
Juga amb els jugadors,
De molta d'experiència.

Caramboles és l'esport,
Que sempre sol practicar,
Amb destresa i conhort
Si l'acompanya sa sort,
A vegades, sol guanyar. Ω

L'ESTEL

BOLLETÍ DE SUBSCRIPCIÓ

Nom.....
Adreça.....
.....C.P.....
Població.....
C.I.F.....Tel.....

M'interessa una subscripció

ANUAL 3.500 PTS

Rebut domiciliat a un banc o caixa

Banc/Caixa.....
Adreça.....
Núm. entitat.....Núm. sucursal.....
Compte núm.....

Firma

**Ompliu aquesta tarja i enviau-la al
Apartat de Correus 124
07600 s'Arenal de Mallorca**

No en trauran s'aigua clara

Se tenen reunions,
De sa gent més destacada,
Que ses nacions han votada,
Per duu ells ses direccions.
Fan moltes proposicions,
Capetjant és temporal,
No curaran ells es mal,
Perquè no té solucions.
De gent civil s'ha formada,
Es conjunt se ses nacions,
Duen ses pretensions,
De collir-ne bona anyada.
Una força combinada,
Per donar bon resultat,
Es militar implicat,
De l'armament preparada.
¿No saben que dins el món,
existeix gros fanatisme?